

Потенциали за развитие на ландшафта. Състоянието и обликът на ландшафта, до голяма степен, зависи от редица екологични фактори с антропогенен генезис, които пряко влияят върху неговото качество и здравен статус. Качествата на тези фактори формират и потенциала за бъдещото развитие на ландшафта и зелената система на територията на Община Монтана. За целта на настоящия анализ, основно значение има състоянието на тези от елементите на околната среда, които най-силно са повлияни от човешката дейност. Нейната интензивност на негативно влияние, особено се повиши през последните 50-60 години. Съвкупното действие и взаимовръзка между тези антропогенно повлияни елементи на околната среда, определят екологичната обстановка в района и пряко влияят върху потенциала за нейното бъдещо развитие.

Екологичните фактори от своя страна очертават насоките за развитие и бележат ограничителите при устройственото планиране на територията. Въпреки, че ландшафтът в района е повлиян от антропогенните фактори - изградени пътища, ж.п. линия, електропроводи, промишлени предприятия, складови комплекси, интензивно селско стопанство, все пак територията на общината се отличава с разнообразни типове планински ландшафти, при което доминират тези, с подчертано естествен характер.

Запазените възможности за естествено развитие, които характеризират повечето типове ландшафти и изразяват тяхната устойчивост, са индикация за това, че територията се нуждае предимно от дейности и действия с превантивен характер по отношение на запазване и обогатяване на основните видове ландшафти.

3.7. Културно-историческо наследство.

Територията на общината е наситена с множество недвижими културни ценности с архитектурно-строителен, художествен и археологически характер, вкл. и с национално значение, като античния град Монтана. По информация от Регистъра на НКЦ и архива на НИНКН, обекти на недвижимото културно наследство са обявени в гр. Монтана и селата Белотинци, Благоево, Долна Вереница, Долно Белотинци, Д-р Йосифово, Живовци, Горна Вереница, Горно Церовене, Клисурица, с. Крапчане, с. Липен, с. Николово, Славотин, Смоляновци, Стубел, Сумер, Трифоново, Виноще и Вирово.

В Националната концепция за пространствено развитие – НКПР 2013-2025, Община Монтана попада в *Западното териториално културно пространство*, което е отворено към европейските културни пространства. То включва темите: „Античност“, „Българско Средновековие 9-14 век.“, „Късно Българско Средновековие 17-19 век“, „Византия“, „Европа и Османската империя 14-19 век“, „Традиционна архитектура, традиции и обичаи“, „Необарок“, „Неокласицизъм“, „Сецесион“, „Романтизъм“, „20 век Интернационализъм и модернизъм“, „20 век Тоталитарна архитектура, изкуство, символи“, „Християнско изкуство“, „Природни и култови феномени“.

Реализиран е проект “Интегрирано развитие на културно-историческия туризъм в Община Монтана” по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG 161PO001/3.1-02/2009 “Подкрепа за развитието на туристически атракции”, по Оперативна програма “Регионално развитие 2007-2013.”

Извършени са етапна консервация, реставрация, експониране и социализация на археологическите структури на основната културно-историческа атракция – Антична крепост – Монтана (Калето) в югоизточната ѝ част; изграждане на паркинг; монтиране на посетителски център за обслужване на туристите и изграждане на пътека до крепостната стена и допълваща дребно-машабна инфраструктура, която позволява целогодишно посещение. Античната крепост се намира на височината “Калето” или “Градището”, в югозападния край на Монтана, на около 40 м над нивото на града.

В резултат на археологическите разкопки са разкрити порта с кула, голяма кула - блестящ пример за крепостно строителство през III–IVв., казармени и други помещения, базилика и зидове от римската епоха, славянски жилища и светилище, както и жилища от каменно-медната епоха в най-долните културни пластове. Крепостта е разрушена през VI-VII век при някое нападение на авари или славяни. В последствие върху развалините ѝ е създадено славянско селище. От височината “Калето” се открива великолепен изглед на града и на язовир “Огоста”.

Историческият музей - Монтана, създаден през 1951 г., съхранява над 50 000 музейни предмета, от които над 100 каменни надписи на латински език в Лapidариума “Каменната библиотека”, копие на откритото, в Якимово, съкровище, средновековно съкровище от XIV век, златни накити от римската епоха, колекция от стари икони, колекция от стари чипровски килими, оръжейна колекция и др.

Музейният обект Михайлова къща, открит през 1955 год. като къща-музей “Христо Михайлов”, е най-старият запазен паметник в архитектурно-строително отношение на територията на гр. Монтана. Намира се в непосредствена близост до православния храм “Св.св.Кирил и Методий” и археологическата експозиция Лapidариум. В къщата е подредена етнографската експозиция “В света на баба и дядо”, която представя градския и селския бит от края на XIX и началото на XX век. Запазен е и кът на патрона.

Предварителният проект за ОУПО отразява съвременните политики по отношение на наследството и тенденциите, по отношение на този невъзобновяем ресурс, а именно – към местните равнища на управление, в съответствие с принципа на субсидиарност, да се прехвърлят правомощия и ресурси и да предложи защитени територии за опазване на НКН, по смисъла на чл. 79, ал. 5 и 6 от ЗКН и да се изработят устройствени режими за тях, при спазване на утвърдените режими за опазване на единични и групови НКЦ и съгласно Наредба 7 за правила и нормативи за устройството на отделните видове територии и устройствени зони

При изработването на ОУП се цели опазване на културното наследство в цялото му многообразие и развитие на системата чрез устойчиво използване на културно-историческия потенциал.

3.8. Отпадъци.

Програмата за управление на отпадъците на Община Монтана е разработена съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците. Тя е неразделна част от Общинската програма за околна среда, като двете се приемат от Общинския съвет по реда на ЗООС. Програмата за управление на отпадъците е разработена в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците за периода 2014- 2020 г.

Съгласно изискванията на чл. 22 от ЗУО, Общинският съвет на Община Монтана е приел Наредба, в която се определят условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането, най-малко, на следните видове отпадъци:

- битови отпадъци, в т.ч. биоразградими отпадъци;
- отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, различни от отпадъците от опаковки;
- строителни отпадъци;
- биоотпадъци от потока битови отпадъци;
- опасни битови отпадъци;
- масово разпространени отпадъци и др.

В Наредбата ясно са разписани задълженията и отговорностите на всички, които генерират подобни отпадъци, както и изискванията, на които трябва да отговарят площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъците на площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО.

В Общинската програма за управление на отпадъците са предвидени мероприятия и средства за извършване на морфологичен анализ на потоците от отпадъци.

Управлението на битовите отпадъци е отговорност на местната власт и изисква осигуряване на подходящ организационен капацитет и сътрудничество между многобройните заинтересовани страни в публичния и частния сектор. Управлението на отпадъците от домакинствата и подобни, на тях, неопасни битови отпадъци от промишлени, търговски и институционални заведения, включително болници, училища), почистването на обществените места и др. включва дейностите по събиране, транспортиране, третиране, в т.ч. рециклиране и оползотворяването им и осигуряване на необходимата техническа инфраструктура (съдове за събиране, съоръжения, транспортна техника и др.).

Управлението на отпадъците включва три компоненти с ключово значение за създаване на устойчив модел на управление, свързани с регулирането, планирането и контрола на системите, създадени на територията на общината. Осигуряването на достатъчна и надеждна информация за отпадъците е от съществено значение за правилната оценка на съществуващото състояние и за осъществяване на ефективно планиране и контрол на дейностите по управление им. Като основен източник на данни за количеството на събраните битови отпадъци са отчетите на дружествата, извършващи третиране и транспортиране, както и притежаващи разрешителни за дейности, съгласно Закона за управление на отпадъците.

На тази база ежегодно се представят годишни отчети в РИОСВ-Монтана от лицата, извършващи събиране, транспортиране и временно съхранение на битови отпадъци (по Приложение № 9 на Наредба № 9 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за воденето на публичния регистър на закритите обекти и дейности). По информация на НСИ, нормата на натрупване на отпадъци през последните години възлиза на ~ 500-600 kg/ж.год. Тази оценка се прави чрез обобщаване на данните от общините, които докладват количествата като брой на курсовете на камионите, поради липсата на везни за измерване на депонираните количества. Цифрата е по-висока от данните, получени при различни проучвания и експертни оценки на местни специалисти.

Официалните статистически данни, относно образуването на битови отпадъци за страната, е силно преувеличено (502 срещу ~300-350 kg/ж.год за градовете и 161 kg/ж.год - за селата, според представително специално проучване, публикувано в Програмата за прилагане на Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци). Междувременно депата, които са изградени напоследък, съобразно съвременните технически изисквания, и са снабдени с везни, докладват още по-ниски количества образувани битови отпадъци за последните години. Вижданията на местните експерти в общината са в подкрепа на по-ниските количества, използвани за оценка в Програмата за прилагане на Директива 99/31/ЕС.

Някои по-нови изследвания (табл.3.8.1) потвърждават тази теза:

Таблица 3.8.1. Резултати от проучване на събрани количества битови отпадъци.

Населено място	Община Бургас	Град Добрич	Град Разград	Община Разград	Град Ямбол	Община Ямбол
Условия на проучването:						
Жители	206,000	102,000	38,000	39,000	83,000	84,000

Сезон	годишно	годишно	през зимата	през есента	през зимата	през пролетта
Година	2006	2006	2006	2006	2004	2005
Норма на натрупване и плътност на отпадъците:						
Натрупване кг./човек/година	331	338	376	448	219	387

На територията, контролирана от РИОСВ-Монтана, 100% от населението е обхванато в регионални системи за организирано сметосъбиране и сметоизвозване, представено на табл. Таблица 3.8.2.

Таблица 3.8.2. Населени места в Област Монтана с въведена система за събиране на ТБО.

Община	Жители (брой)	Населени места (брой)	Населени места с въведена система за събиране на ТБО (брой)
Монтана	59861	24	24
Бойчиновци	8985	13	13
Берковица	20288	20	20
Лом	31733	10	10
Чипровци	3721	10	10
Георги Дамяново	2287	13	13
Брусарци	4886	10	10
Медковец	3877	5	5
Вършец	8342	9	9
Якимово	4178	4	4
Вълчедръм	9625	11	11

Основен източник на данните за отпадъците в общината е операторът „Екопак България“ АД, който притежава всички необходими разрешителни, съгласно ЗУО, за осъществяването на основната си дейност. Сертифициран е и по ISO 9001:2007, ISO 14001: 2004 г. и BS OHSAS 18001:2007. Използвани са също и други по-важни източници на информация: Министерство на околната среда и водите и неговите регионални структури, Изпълнителна агенция по околната среда (ИАОС), Регионална инспекция по околна среда и води РИОСВ-Монтана, Национален статистически институт (НСИ)...

Според законодателството в сферата на околната среда, данните за отпадъците се събират чрез годишни отчети, изготвени от лицата, които генерират или третират отпадъци.

В експлоатация е Регионално депо-Монтана (за битови и неопасни производствени отпадъци - клас „депо за неопасни отпадъци“), което обслужва общините Монтана, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово, Вълчедръм и Криводол (област Враца). Депото отговаря на нормативните изисквания и се експлоатира, съгласно действащото екологично законодателство. Изградена е и е пусната в експлоатация, от 05.06.2012 г., сепарираща инсталация, в която от общия поток битови отпадъци се разделят отпадъците от хартия и картон, пластмасови отпадъци, като отпадъци от метални опаковки и отпадъци от стъкло.

За експлоатацията на депото е издадено комплексно разрешително по чл. 117 от ЗООС № 162-Н1/2010, с решение на Министъра на околната среда и водите. Общата площ на регионалната система за управление на отпадъците е 189 дка, капацитетът на сепариращата инсталация е 20 т/ч, а капацитета на клетките за депониране е 911 400 т.

През 2015 г. е оптимизирана работата на сепариращата инсталация, в резултат на което са повишени количествата на отделените рециклируеми фракции от пластмаса, хартия и стъкло.

Според съществуващата информация, общото количество образувани отпадъци, по видове, на територията на Община Монтана е представено в таблица Таблица 3.8.3.

Таблица 3.8.3. Общо количество по видове образувани отпадъци на територията на Община Монтана.

Година	Хартиени отпадъци от опаковки		Пластмасови отпадъци от опаковки		Стъклени отпадъци от опаковки	
	бруто	нето	бруто	нето	бруто	нето
2010	81840	57372	51680	30066	38620	27040
2011	37070	24584	51500	30219	39000	26112
2012	37900	26567	41040	18776	34600	24220
2013	25480	17553	38880	17788	47620	33343
2014	44930	26598	55730	39011	144240	100968

Община Монтана включва 24 населени места с население около 59 861 души. От 2009 год. всички те са включени в организираното сметоизвозване след проведена процедура по ЗОП. Изградената система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци за момента е ефективна. Използваният машинен и контейнерен парк, с цел обезпечаване на системата за събиране и транспортиране на разделно събраните битови отпадъци от всички населените места, е:

- сини – 75 броя;
- жълти - 88 броя;
- зелени - 84 броя.

Организираното сметосъбиране и сметоизвозване на територията на общината в момента се извършва във всички населени места. Използваната система е смесена - със сменяеми и несменяеми съдове за смет. Съдовете са следните видове: кофи тип "Мева"(0.11м³); контейнери тип "Бобър"(1.1 м³) и контейнери (4 м³). Извозването на отпадъците се извършва по график и с различна честота. Въведена е система за разделно събиране на твърдите битови отпадъци.

Разделно събраните отпадъци от опаковки в Област Монтана се събират от фирма „БКО“ ООД, по график, изготвен от тях и съгласуван от съответната община и се транспортират до площадка в гр. Враца.

Създадената система за сметосъбиране и почистване на обществените места, както и нейните недостатъци, са в пряка зависимост от съществуващата специализирана техника и съдове за битови отпадъци. Често се констатира изхвърляне на отпадъци от домакинствата извън съдовете за битови отпадъци, през зимните месеци се изхвърля неизгасена пепел и сгурия в контейнерите, което предизвиква запалването им и много бързото им изхабяване. В населените места има случаи съдовете за отпадъци, които са общинска собственост, да се използват не по предназначение (за фураж, пясък, вар, вода и др.). Организацията на работа може да бъде значително подобрена чрез ефективно планиране на тази дейност (в т.ч. на използваната техника и съоръжения) и разходване на средствата, предоставени от общината за нея. За неправилното използване на съдовете за отпадъци оказва влияние и ниската битова култура на някои граждани, изразяваща се в изхвърляне на строителни, растителни и горими отпадъци в контейнерите и около контейнеровите площадки, като с това се замърсяват големи площи в тези райони. Много са случаите на кражби на съдове за смет.

Строителни отпадъци.

Един от основните компоненти на общинската програма за управление на дейностите по отпадъците е намаляване на риска от замърсявания. Тези замърсявания са от строителни, градински, селскостопански и домакински отпадъци.

Основни проблеми са неконтролираното изхвърляне на строителните отпадъци, което води до формирането на нерегламентирани сметища, главно край входно-изходните пътни връзки на населените места и замърсяване на площи в регулационните граници и изхвърлянето им в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежестта им се повреждат повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

Някои от тези нерегламентирани сметища стават традиционни и въпреки полагащите се усилия за почистване, от страна на общината, създадените навици на хората се оказват непреодолими.

Строителните отпадъци временно се съхраняват на площадки, определени от общината с решение на Общински съвет. Община Монтана все още не разполага с инсталации за предварително третиране на строителните отпадъци, както и няма ясно изразени инвестиционни намерения, относно въвеждане на специализирани технологии, инсталации и съоръжения за преработване и/или рециклиране на строителни отпадъци с цел тяхното оползотворяване, посредством повторното им влягане в строителството, алтернативи на депонирането, което е прилагано до промените в ЗУО, по отношение на строителните отпадъци.

През 2015 г. на територията, контролирана от РИОСВ–Монтана, са закрити 6 нерегламентирани сметища.

В общинската Наредбата за управление на отпадъците са разписани задълженията на възложителя на извършването на строително монтажни работи (СМР) или премахване на строеж за изготвянето и изпълнението на план за управление на строителните отпадъци (СО), като планът се одобрява от общината, на чиято територия ще се извършва строителството.

Във връзка с европейската и националната политика, в областта на управлението на строителните отпадъци, предвид предприемането на мерки за увеличаване на рециклирането и оползотворяването им, е наложително да се извършат проучвания и за състава на строителните отпадъци, за дела на рециклируемите и горимите отпадъци, както и за съдържанието на опасни вещества.

Производствени и опасни отпадъци.

Информация за производствените отпадъци, генерирани от фирмите се събира от информационните карти, на основание Наредба № 9/28.09.2004 за реда и оформянето на документите, относно отчета и информацията за дейностите по отпадъците. Основни проблеми при третирането им са тяхното рециклиране и оползотворяване.

Информация за опасните отпадъци, генерирани от фирмите, се подава чрез информационни карти. Основен нерешен проблем при третирането им е тяхното преработване, обезвреждане и оползотворяване. В настоящия момент, основен начин на обезвреждане е депонирането. Няма специални депа на територията на общината и областта за опасни отпадъци.

При анализиране на количествата производствени и опасни отпадъци трябва да се има предвид, че за периода 2000-2010 г. се наблюдават промени в индустриалния сектор в района, както и в структурата по отрасли, така и в броя на фирмите от този сектор.

Трябва да се отчете и факта, че не всички фирми, генериращи производствени и опасни отпадъци, представят в общинската администрация съответните годишни отчети, съгласно действащото законодателство. За малки фирми, или няма информация, или е неточна, тъй като не водят отчетност. По-голямата част, от тях, не разполагат със собствени съоръжения за обезвреждане и ползват наличните съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци. В тази връзка, както и за изпълнение разпоредбите на ЗУО, те са длъжни да представят в общините, на чиято територия се извършва дейността, своите програми, с цел включването им в програмата на съответната община.

При планирането на капацитета на общинската инфраструктура за третиране на отпадъците следва да се отчетат и количествата отпадъци от производствените предприятия, които не разполагат със собствени съоръжения за обезвреждане/оползотворяване.

Контрол по управление на производствени отпадъци, образувани в резултат на производствената дейност на юридически лица се осъществява от РИОСВ. Изискванията към фирмите, генериращи производствени и опасни отпадъци са за организиране на складове за съхраняване на производствените отпадъци, еднозначно обозначени за вида на съхраняваните отпадъци. Отпадъците се предават за последващо третиране само въз основа на сключени писмени договори с фирми, притежаващи необходимите документи по ЗУО. Фирмите, генериращи производствени и опасни отпадъци, водят отчетност, съгласно изискванията на Наредба № 1/04.06. 2014, за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.

В град Монтана е изградена пречиствателна станция за отпадъчни води. Градската пречиствателна станция с капацитета си, от близо 18 000 куб. метра пречистена вода за денонощие, напълно задоволява нуждите на гр. Монтана. Предвидено е тя да може да се разширява така, че да задоволи в бъдеще нуждите и на 100 000 е.ж. на гр. Монтана. Станцията е третата крачка към чиста околна среда, след газификацията на града и успешната експлоатация на депото за твърди битови отпадъци, построено също с финансиране по програма ИСПА. Тя е първата в Северозападна България, а ролята ѝ е с европейско значение. Водата се пречиства с екологични агенти, които не замърсяват околната среда, а почистените утайки ще се използват за наторяване.

Успоредно с изградената ПСОВ – Монтана, са изградени два събирателни колектора: източен довеждащ колектор, който събира отпадъчните и дъждовни води от нова промишлена зона в ляво от пътя Монтана–Враца и западен главен колектор I, който събира отпадъчните и дъждовни води от жилищните квартали и промишлената зона на гр. Монтана, като в него е заустен и източен довеждащ колектор. Същият е заустен на вход ПСОВ-Монтана.

Станцията е с механично и биологично стъпало, както и с изградено съоръжение за отстраняване на фосфора, въведено в експлоатация през месец април 2015 г. ГПСОВ-Монтана отговаря на всички европейски екологични норми и до настоящия момент работи ефективно и с добър ефект на пречистване.

Медицинските отпадъци притежават някои специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничният отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци, за да се избегне заплахата за общественото здраве. В него се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически продукти и други. Количествата генерирани медицински отпадъци се предават за обезвреждане на лицензирани фирми, притежаващи необходимото разрешително по ЗУО. За отпадъците от частните кабинети, включително стоматологичните и с ветеринарномедицинска дейност, по настоящем няма данни.

Остава проблема с медицинските отпадъци от множеството частни лекарски и стоматологични кабинети, които под една или друга форма попадат съвместно с битовите отпадъци на депото за неопасни отпадъци.

В Община Монтана е решен проблема за екологосъобразното съхранение в складовете и „Б-Б” кубовете и обезвреждане на **препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива, с неустановен характер**. Липсват изоставени стари складове с препарати за растителна защита. Наблюдават се стабилни положителни тенденции в управлението на складовете - няма данни за замърсяване с негодни, за употреба, ПРЗ на територията на РИОСВ-Монтана.

В заключение, от анализа на наличната информация за отпадъците на територията на общината се установи, че независимо от различните източници, докладваните данни за отпадъците все още не са с необходимото качество, главно поради следните проблеми:

- Данните за количествата отпадъци на територията на Община Монтана продължават да варират в широки граници, поради това, че не всички фирми, които са задължени да изготвят годишни отчети, коректно и редовно представят информация в общината;

- Няма централизирана информационна система, която да осигури информация по управлението на отпадъците;

- Съществуващото депо за отпадъци до края на 2010 г. не е било оборудвано с везна за измерване на постъпващите, за депониране, отпадъци. Така дълго продължилата практика, количествата на събраните отпадъци да бъдат оценявани в обемни единици, на база вместимостта на транспортните средства, докато бъде монтирана електронна везна, не е давала точна информация за постъпилите количества отпадъци за обезвреждане;

- Отпадъците от строителни и строително-ремонтни дейности не се образуват редовно и няма реална информация за количеството и състава на този вид отпадъци.

От констатациите по-горе, може да се направи извода, че съществуващата система за събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на общината за последните години, осигурява добра основа за по-нататъшната оптимизация на дейностите по управление на отпадъците. Към момента, общината не притежава контейнери с достатъчен капацитет, за да се обслужва пълноценно и качествено населението. Това изисква приоритетно прецизиране на разпределението на контейнерите така, че да се създаде икономически ефект за цялата система за събиране и транспортиране на отпадъците на територията на общината.

Най-доброто решение за град Монтана е да се запази съществуващата система и след извършване на наблюдение на целия процес, да се повиши бройката на несменяеми контейнери, с вместимост 1100 л. и 120 л., обслужвани от специализирани превозни средства с мултифункционални повдигащи механизми и висока степен на пресоване. Необходима е и подмяна на амортизираните съдове в малките населени места. Необходимост има и от осигуряване на нови специализирани автомобили с пресоващ механизъм, за да се заменят вече амортизираните, както и да се закупят допълнителни машини за безпроблемно обслужване на всички населени места от общината. Обхватът на системата за организирано сметосъбиране от началото на 2009 г. е достигнал 100% от населението на общината. Въпреки 100%-я обхват на системата за организирано събиране на битови отпадъци обаче, все още слабата екологична култура на населението, особено в малките населени места, спомага за неконтролираното изхвърляне на отпадъци и за възникването на нови замърсявания и нерегламентирани сметища. Контейнерите с вместимост 4 м³ не са особено подходящи за обслужване на населението в града, защото не могат да бъдат изпразвани в колите за отпадъци, които са оборудвани със стандартен повдигащ механизъм. Тези контейнери са също така неподходящи, поради по-високите експлоатационни разходи и по-дългите периоди между събирането на отпадъците в тях, което води до замърсяване на околните територии.

Проблемите, които бяха изложени до тук, по отношение на управлението на отпадъците на територията на Община Монтана, са задълбочено анализирани в актуалната Общинска програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2012-2020 г. В резултат на това, в Програмата са заложили мерки за следващите години за подобряване на дейността.

3.9. Рискови енергийни източници - шум, вибрации, йонизиращи лъчения.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, той е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум.

Шумът и вибрациите, по своето хигиенно значение, са на едно от първите места сред неблагоприятно действащите фактори в работната и околна среда. Граничните стойности на нивата на шум за различните територии и урбанизирани зони, в зависимост от предназначението им за дневен, вечерен и нощен период, са регламентирани в Наредба No.6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите по показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (ДВ 58/2006). Представяме ги в Таблица 3.9.1.

Таблица 3.9.1 Показатели за шум в околната среда, регламентирани в Наредба No.6 от 26.06.2006 г.

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шум (dBA)		
	ден	вечер	нощ
Жилищни територии и зони	55	50	45
Централни градски части	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на железопътен и трамваен трафик	65	60	55
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70
Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
Зони за лечебни заведения и санаториуми	45	35	35
Зони за научно-изследователска и учебна дейност	45	40	35
Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

Шум, над пределно-допустимите норми, се отчита основно от автомобилния транспорт, който макар и с импулсивен характер, въздейства върху жилищните зони .

За високите стойности на шумовите нива допринасят характерните особености на устройството на града:

- Липсата на пълноценни околоръстни пътища, поради което вътрешноградски и транзитен моторен поток минава през жилищни квартали;
- Големи наклони на някои улици;
- Липса на защитни „зелени екрани“;
- Лошокачествена настилка;

- Двустранно плътно застрояване по главните улици;
- Остарял автомобилен парк.

Ограничаването на скоростта на моторните превозни средства по натоварените улици и пътища до 40 км/ч, е благоприятно за безопасността на движението, но увеличава интензивността на шума и замърсяването, емитирани от двигателите на автомобилите

Източник на шумово натоварване е и жп транспорта.

Основните източници на шум, на територията на общината, са транспортните потоци на автомобилния транспорт. Периодично и локално се наблюдава завишение на шума около търговските обекти и при извършване на строителни дейности. Територията е със сравнително нормална шумова среда. Измерените нива на най-оживените пътни участъци са в рамките на допустимите нива от 60dB. Основните причини за шумово замърсяване в района са автомобилният трафик, лошокачествена настилка и наклоните на някои улици. Подмяната и поддръжката на съществуващата настилка ще доведе до значително подобряване на шумовата среда.

Няма данни за превишаване на нивата на шума в жилищните зони. Малкото производствени обекти са изградени при спазване на действащото законодателство и са под контрол на РЗИ-Монтана.

Според Годишния Доклад за 2015 година за състоянието на околната среда на територията на Община Монтана, няма агломерации, основни летища, железопътни линии и пътища, определени като такива, в Закона за защита от шума в околната среда. Съществуващите шосейни и железопътни артерии не могат да бъдат класифицирани като силно натоварени и не представляват сериозен проблем, по отношение на шумовото натоварване на околната среда. РИОСВ и РЗИ в град Монтана контролират шумовото натоварване на околната среда от различните видове източници и в рамките на своята компетентност разработват и следят за изпълнението на програмите за намаляване на шума, като част от програмите за управление на околната среда. Предприятията, попадащи в обхвата на комплексния разрешителен режим, извършват собствен периодичен мониторинг на шум. През периода не са получавани жалби и сигнали, свързани с излъчвания, от промишлените източници, шум в околната среда.

За 2015 година в „БКК–95” ООД, гр. Монтана, с предмет на дейност производство на метални столове, метални конструкции (стелажи) и други метални изделия, попадащо в „Производствено-складови територии и зони”, съгласно Наредба №6/26.06.2006 за показателите на шум в околната среда, измерената гранична стойност на показателите на шум в мястото на въздействие са 70 db(A) за ден, вечер и нощ. Режимът на работа е 16 часа, при 5 дневна работна седмица. Източници на шум са предприятията „Балкан” АД и „Ирели” ООД, като измерените стойности, по границите на обектите през 2014 година, са съответно 61.1 и 68.8 dB.

През територията на общината преминават трасета на електропреносни въздушни линии, източник на електромагнитни полета, които са рисков фактор за увреждане на здравето на хората. Изградената енергийна мрежа отговаря на нормативните изисквания. В хигиенно-защитната зона на линията не се допуска по никакъв повод урбанизация.

Производствени и др. дейности, източници на радиационно замърсяване на територията на общината няма. Радиационният фон се движи в нормални граници: 0.20 до 0.25 $\mu\text{Sv/h}$.

На територията на Община Монтана действа локална мониторингова станция, част от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон.

Обобщени данни за средно годишните стойности за мощността на дозата гама-фон през 2014 г. е 102nGy/h. Измерванията на радиационния гама-фон се извършват 24 часа в денонощието.

Със стационарна станция се извършва набиране на аерозолни проби за радиологичен мониторинг на атмосферен въздух. Наблюдаван параметър е специфичната обемна активност [mBq/m^3] на U-238, Ra-226, Ra-228, K-40 Cs-137, Pb-210 и Be-7. Не са регистрирани наднормени концентрации на естествени и техногенни радионуклиди, съгласно Наредба за основни норми за радиационна защита от 5.10.2012г.

3.10. Естествени и антропогенни вещества и процеси.

Антропогенните фактори се свързват с резултатите от съзнателната дейност на хората. Сред тях има такива (особено производствената дейност), които водят до негативни промени в околната среда, както и други, насочени към изменение на природните елементи в относително положителна насока – създаване на нови гори, водохранилища, нови растителни и животински видове, напояване и др. Въздействието върху природата се осъществява не само в процеса на дейността, но и след нейното прекратяване.

Замърсяването на околната среда е всяко внасяне в една или друга екологична система на несвойствени, за нея, живи или неживи компоненти, или предизвикване на структурни изменения, прекъсващи кръговрата на веществата и тяхната асимиляция, както и потока на предаване на енергията, вследствие на което екосистемата намалява своята продуктивност или се разрушава. Основните източници на замърсяване на околната среда са свързани с продуктивната дейност на човека в много отрасли - транспорт, енергетика, промишленост, машиностроене, рудодобив, селско стопанство, комунално-битова дейност. Замърсителите, които са резултат, продукт от дейността на човека, са именно антропогенни замърсители.

Всеки отрасъл има характерни за него замърсители. Те са разнообразни и бяха разгледани по компоненти и фактори на околната среда

3.11. Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал.

Според Националната програма за защита при бедствия 2014-2018 година, на територията на Република България към 31.12.2012 г. работят 77 предприятия, класифицирани и регистрирани като „предприятия и /или съоръжения с висок рисков потенциал“ и 91 предприятия като „предприятия и /или съоръжения с нисък рисков потенциал“ от големи аварии с опасни вещества.

Класификацията на тези обекти е извършена въз основа на критериите в приложение No 3 към Глава седма, Раздел I на Закона за опазване на околната среда и Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях, приета с ПМС No 2/11.01.2016, обн., ДВ, бр. 5/19.01.2016, в сила от 19.01.2016 г. Те транспонират Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година, относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета.

Инциденти, свързани с използване на опасни химични вещества, биха могли да възникнат в резултат на технологични аварии във фирми, пропуски в контрола и организацията на дейностите, катастрофи и пропуски при превоз, разпиляване и пробив в стените на сгуроотвали, хвостохранилища, нарушения целостта на продуктопроводи, разливи, терористични актове.

Големите промишлени аварии често имат тежки последствия върху населението и околната среда, освен това, въздействието може да засегне територии отвъд националните граници. Това подчертава необходимостта от предприемането на подходящи превантивни действия за осигуряване на високо ниво на защита на населението и околната среда в Република България.

Оценката на риска от големи аварии с опасни вещества, и идентифицирането и прилагането на мерки за предотвратяване на големи аварии, и ограничаването на последствията от тях, се извършва от операторите на тези предприятия и/или съоръжения. Изграждането и /или експлоатацията на предприятия с висок рисков потенциал е предмет на разрешително по чл. 104, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда, издавано от Министъра на околната среда и водите, след съгласуване със съответните компетентни органи (МВР, ИА „ГИТ“ и общините, на чиято територия са разположени обектите), въз основа на мерките, разработени от операторите в доклада за безопасност и аварийния план на предприятието. Рискът от големи аварии би могъл да се увеличи и поради вероятността от природни бедствия на територията, на която са разположени промишлените предприятия, както и при транспорта на опасни вещества чрез сухоземен, воден или въздушен транспорт.

Това се разглежда от операторите при оценката на опасностите от големи аварии и при анализ на възможните сценарии за възникване на големи аварии.

Операторите на предприятия и съоръжения, класифицирани в „нисък рисков потенциал“ разработват политика за предотвратяване на големи аварии и мерки за осигуряване на пожарна и аварийна безопасност. Обектите подлежат на ежегоден контрол и комплексни проверки от страна на отговорните институции, по отношение на изпълнение на управленските, организационните и техническите мерки за осигуряване на пожарна и аварийна безопасност, насочени към предотвратяване на големи аварии и ограничаване на последствията от тях.

С регистрация по Регламент (ЕО) №1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета за регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH) е „Монбат“ ЕАД, гр. Монтана.

Инсталациите с издадени комплексни разрешителни и с висок рисков потенциал са:

- «Монбат» АД – производствена база гр. Монтана;
- «Берг монтана фитинги» ЕАД, гр. Монтана;
- «Регионално депо за неопасни отпадъци – Монтана;

Инсталация с издадено комплексно разрешително и с нисък рисков потенциал е «Стройкерамика» ООД, гр. Монтана.

«Монбат»АД, «Берг Монтана фитинги» ЕАД и «Стройкерамика» ООД са разположени в регулационните граници на град Монтана – северна индустриална зона. ОУП не внася изменение в градоустройството на областния център.

Предварителният проект за ОУП не внася изменения в площното ситуиране на «Регионално депо за неопасни отпадъци – Монтана, а адекватно на изисквания, определя видовете производствени зони в контура по Опорен план. Не се внасят устройствени изменения в близкоразположените територии около депото.

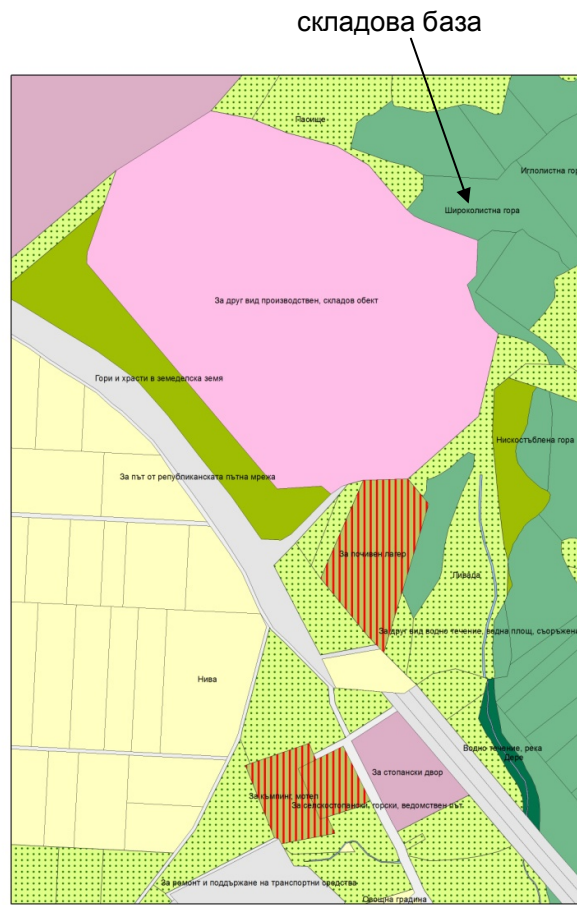
С нисък рисков потенциал е определена инсталацията за производство на биодизел Фабрика за слънчогледово масло в имот No 1, масив 139, местност “Заешко поле”, в землището на село Доктор Йосифово, Община Монтана, собственост на „Фаустина Груп ” ЕООД, гр. Враца, с издадено Комплексно разрешително No 378-Н0/2009. Производството на биодизел, по същество, представлява преестерификация на растително масло. Използват се алкил-естери, т.е. преестерификация с метилов алкохол. За ускоряване на химичната реакция, като катализатор се използва КОН или NaOH. Като суровина за производство на биодизел могат да се използват почти всички растителни масла. Крайните продукти от преестерификацията на растително масло са около 90% метилов естер на маслото (биодизел) и около 10% глицерин. ОУП не внася изменения в устройството на територията на землището на село Доктор Йосифово, в сравнение с Опорния план.

СЕВЕЗО обект е единствено Складова база „Ливадски дол“, гр. Монтана, към „Видекс“ АД, гр. София за съхранение на взривни вещества за граждански цели. Предприятието е с висок рисков потенциал и попада в обхвата на Раздел I към глава Седма на ЗООС. с издадено Разрешително по реда на чл. 104, ал. 1 от ЗООС (№68/2007). С решение 01-68/17.02.2016 на МОСВ е изменено, издаденото, разрешително за експлоатация № 68/31.07.2007.

Фигура 3.11.1. Местоположение на складова база за съхранение на взривни вещества „Ливадски дол“

Предприятието с висок рисков потенциал отстои на 1986 м по въздушна права линия от регулационните граници на град Монтана, на 2 513 м - от село Николово, на 295 - от проектираното трасе за скоростна ЖП линия, на 314 м - от съществуващо и експлоатирано, в миналото, заведение за обществено хранене. На по-малко от 100 м южно преминава първокласният път от Републиканската пътна мрежа I-1 - най-западният, от първокласните пътища в страната, с общо направление север-юг, свързващ Видин с граничния контролно-пропускателен пункт Кулата-Промехон, преминавайки през София. Пътят е част от Европейски път E79, свързващ град Кошице, в Словакия, с град Солун в Гърция. Югозападно от предприятието и E79, бивш стопански двор, по опорен план, е описан като вид производствена зона – „за друг вид производствен, складов обект.“ Отстоянието е около 100 м. В предварителния проект за ОУП територията е отредена за „специален терен“

Фигура 3.11.2. Местоположение на предложената производствена зона спрямо складова база за съхранение на взривни вещества „Ливадски дол”

През 2015 г. няма възникнали големи аварии в обекти, класифицирани като предприятия с висок и/или нисък рисков потенциал.

3.12. Здравно-хигиенни условия на средата.

Постоянното население на общината към 31.12.2014 г. наброява 53 856 души, което е 36.6 % от населението в областта. Развитието на демографските процеси през последните 10 години навлезе в неблагоприятна фаза, характеризираща се с чувствително влошаване на режима на демографско възпроизводство и постепенно намаляване на броя на населението. Този процес продължава да се задълбочава с всяка изминала година. По степен на урбанизация към 31.12.2014 г., Община Монтана е на първо място в областта с 82.0 % градско население, което е по-високо от средната стойност за страната - 73.1 % и от средната стойност за област Монтана – 64.3 %.

Характерно, за демографското развитие на страната, е намалението на населението след 1990 г. което продължава и понастоящем. Тези процеси засягат и Община Монтана. Динамика на населението е представена в табл. 3.12.1.

Таблица 3.12.1. Динамика на населението в Община Монтана.

Година на преброяване	Общо аселение	Градове	Села	% на градското население
31.12. 1934	41858	9045	32813	21.6
31.12. 1946	45913	11178	34735	24.3
01.12. 1956	48252	16278	32974	33.7
01.12. 1965	53952	27928	26024	51.8
02.12. 1975	61964	40085	21879	64.6
04.12. 1985	68827	51595	17232	75.0
04.03. 1992	67365	52476	14889	77.9
01.03. 2001	61422	49176	12246	80.1
01.02. 2011	53856	43781	10075	81.3
Текуща статистика				
31.12. 2011	53236	43375	9861	81.5
31.12. 2012	52520	42909	9611	81.7
31.12.2013	51774	42426	9348	81.9
31.12.2014	51013	41814	9199	82.0

От представените данни се очертават два периода в динамиката на населението в общината:

- Период на нарастване по естествен път 1934-1975 г.;
- Период на плавно намаляване на населението, при запазени възпроизводствени структури след 1985 г.;

За града се очертават три периода в динамиката на населението:

- Период на нарастване по естествен път – 1934-1955 г.;
- Период на нарастване (главно по механичен път) 1975-1985 г.
- Период на плавно намаляване на населението, при запазени възпроизводствени структури след 1992 г.

В таблица 3.12.2. са представени данни за населението на общината и прираста, в сравнение между 2001 и 2011 година.

Таблица 3.12.2. Население в община Монтана (2001/2011).

Населено място	Преброяване		Прираст	
	2001	2011	Брой	%
гр. МОНТАНА	49176	43781	-5395	-11,0
с. БЕЗДЕНИЦА	406	336	-70	-17,2
с. БЕЛОТИНЦИ	662	451	-211	-31,9
с. БЛАГОВО	702	550	-152	-21,7
с. ВИНИЩЕ	318	294	-24	-7,5
с. ВИРОВЕ	450	407	-43	-9,6
с. ВОЙНИЦИ	84	71	-13	-15,5
с. ГАБРОВНИЦА	1295	1111	-184	-14,2
с. ГОРНА ВЕРЕНИЦА	265	214	-51	-19,2
с. ГОРНО ЦЕРОВЕНЕ	0	475	475	-
с. ДОКТОР ЙОСИФОВО	837	707	-130	-15,5
с. ДОЛНА ВЕРЕНИЦА	292	216	-76	-26,0
с. ДОЛНА РИКСА	301	231	-70	-23,3
с. ДОЛНО БЕЛОТИНЦИ	773	644	-129	-16,7
с. КЛИСУРИЦА	208	137	-71	-34,1
с. КРАПЧЕНЕ	431	335	-96	-22,3
с. ЛИПЕН	524	366	-158	-30,2
с. НИКОЛОВО	551	470	-81	-14,7
с. СЛАВОТИН	760	481	-279	-36,7
с. СМОЛЯНОВЦИ	1347	1047	-300	-22,3
с. СТУБЕЛ	902	607	-295	-32,7
с. СТУДЕНО БУЧЕ	533	502	-31	-5,8
с. СУМЕР	385	278	-107	-27,8
с. ТРИФОНОВО	220	145	-75	-34,1

Според Стратегията за развитие на Област Монтана, здравната система на областта, в т.ч. и на общината, е териториално добре разположена, задоволително развита и удовлетворява нуждите на населението от първична, специализирана извънболнична и болнична помощ в необходимия обхват. На територията на общината функционира една многопрофилна болница за активно лечение (МБАЛ) в град Монтана.

Първичната медицинска помощ се осъществява както и в цялата страна от общопрактикуващи лекари, стоматолози, групови практики. В специализираната извънболнична помощ функционират диагностично-консултативни, специализирани и др. медицински центрове. Селата, училищата и детските градини се обслужват от съответния лекар в индивидуалната медицинска практика.

Коефициентът на регистрираната заболяемост по обращаемост на населението е малко над средния, за страната, с тенденция за изравняване.

Структурата на хоспитализираната заболяемост съответства с данните за страната, като се запазва първенството на 4-5 групи заболявания - на органите на кръвообръщението, дихателната система, травми и отравяния, усложнения на бременността и раждането, болести на храносмилателната система.

Проблем е наличието на голям брой здравно-неосигурени лица, което ограничава достъпа им до здравната система и създава негативно отношение към нея и към здравната реформа. В селата с голяма концентрация на ромско население, медицинското обслужване е затруднено, включително поради недостига на специализиран транспорт. Недостатъчно е развита профилактиката на заболяванията, което води до увеличаване на разходите за лечение и се отразява на общия здравен статус на населението.

Материалната база не е на добро равнище. Сградният фонд в някои от селата е строен преди 1989 г.

РЗИ-Монтана извършва постоянен и периодичен мониторинг на води за питейно-битови цели на територията на общината, съгласно Наредба № 9 на МЗ за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели. Не ни е известно на устройваната територия да се извършва мониторинг на фактори на жизнената среда - състояние на атмосферния въздух, акустично замърсяване, жизнена среда с високи вибрации и електромагнитни полета.

В устройваната територия няма крупни производствени и други дейности, отделящи вредни вещества над нормативно определените стойности.

Характерни за развитите производствени отрасли вредности са финни прахови частици, прах; смесен абразивен с метален прах; химични вещества с токсично, дразнещо и т.н. свойства; пренапрежение на горните крайници, вследствие на монотонни движения с натиск. В следствие с изразеността на видовете вредности, очаквани последствия за здравето на работещите в общината са най-вече заболявания на дихателната система (бели дробове), заболявания на опорно-двигателния апарат (горни крайници), на сетивните органи (слух). Подоброението на условията за работа, както и в други райони, е свързано с инвестиции в нови технологии.

Проблем за общината са концентрациите на фините прахови частици (ФПЧ10), представляващи пренасяни по въздуха твърди и ликвидни частици, които се задържат за неопределено време във въздуха.

Частиците, в зависимост от произхода си, могат да бъдат първични или вторични. Първични частици са тези, които се емитират директно в атмосферата, като прах и почва, издухвани от земната повърхност.

Вторичните частици са преди всичко резултат на човешката дейност. Прах се изхвърля във въздуха при непълно изгаряне на твърди и течни горива в ТЕЦ, промишлеността, транспорта, бита и др., както и при високотемпературни промишлени процеси. Прахови частици се формират и чрез химически реакции, включващи азотните оксиди, серния диоксид, летливите органични въглеводороди, амоняк и др.

Здравният риск от замърсяването на въздуха с прах зависи от размера и химичния състав на суспендираните прахови частици, от адсорбираните на повърхността им други химични съединения, в това число мутагени, ДНК - модулатори и други.

По-големите частици обикновено се задържат от лигавицата на носа и гърлото и впоследствие се изхвърлят от организма. Най-опасни за здравето са частиците с диаметър по-малък от 10 микрона (ФПЧ₁₀). Те са толкова малки, че достигат до по-ниските отдели на дихателната система и предизвикват увреждане на тъканите в белия дроб. Натрупването на определено количество частици предизвиква постоянно дразнене на дихателните органи, като става причина за хронични заболявания на дихателната система или предизвиква усложнения, ако човек вече страда от такива заболявания.

Важна роля за опазване здравето на населението в Община Монтана има Общинският план за развитие, Програмата за намаляване на нивата на фини прахови частици (ФПЧ₁₀) и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух и редица други разработени и изпълнявани програми и проекти.

Според Програмата за управление, приоритет е изграждането на модерна инфраструктура. След пускането в експлоатация на ГПСОВ и Регионалния център за управление на отпадъците, следващите най-важни стъпки са свързани с подобряването на жизнената среда – рехабилитация и изграждане на зелената система, подземни комунакации, съвременна и адекватна, на изискванията, водоснабдяване и канализационни мрежи, превенция на риска от природни катаклизми, постигане на високи стандарти по отношение на качеството на въздуха, водите и почвите.

В т. 3.1. беше представена Програмата за намаляване нивата на ФПЧ₁₀.

Политиката на Община Монтана, в сферата на здравеопазването, е в съответствие с Националната и с приоритетите на Европейския съюз в тази област. Тя е насочена към подобряване и развитие на общественото здраве, бързата реакция към заплахи по отношение на здравеопазването, към здравната промоция и профилактика.

Тя е насочена към укрепване и опазване на здравето на хората, понижаване на заболяемостта и намаляване на страданията, причинявани от основни болести, травми и увреждания.

4. РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА БЕЗ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН.

Текущото състояние на компонентите на околната среда и факторите, които ѝ въздействат, без реализиране на ОУП на Община Монтана, е разгледано в аналитичната част - т.3. и е систематизирано и обобщено за съответните компоненти на околната среда и фактори, които ѝ въздействат – въздух, води, почви и земни недра, биологично разнообразие и неговите елементи, елементи на Националната екологична мрежа, ландшафт, отпадъци. От направения, в т.3., анализ на състоянието на компонентите и факторите на околната среда и очакваното въздействие върху тях (т.7), вследствие реализацията на плана, се установява, че не се очакват съществени въздействия върху тях.

❖ **Атмосферен въздух.** Приземният атмосферен слой може да се окачестви като епизодично замърсяван с финни прахови частици. Без прилагане на ОУПО, ще продължи това негативно въздействие въпреки, че като цяло атмосферната среда е незамърсена и с добро качество, и в по-голямата част от годината концентрациите на вредни вещества са под пределно допустимите.

❖ **Повърхностни и подземни води.** Ще продължи антропогенно натоварване и влошаване качествата на водите, поради директното заустване на отпадъчни води, при липсата на пречиствателни станции за селата, както и наличието на малки нерегламентирани сметища. Ще се запазят и силно неблагоприятните тенденции за:

- недостатъчно използване на капацитета на питейните водоизточници и липсата на пречиствателна станция за питейните води;
- завишаване загубите на питейна вода, в резултат на амортизацията на водопроводната мрежа и оттам, по-големия добив на вода;
- използването на питейната вода за напояване;
- ниска изграденост на канализационна мрежа по селата или пълната липса на такава, както и продължаващата амортизация на съществуващата канализационна мрежа;
- влошаване на качествата на питейните водоизточници и повърхностните води, поради липса на канализация в населените места и прилагане на недобри земеделски и аграрни практики;
- наводнения при високи води, въздействащи негативно върху земеделските и жилищни територии, водещи до екологични и социално-икономически щети. Съществуват проблеми с поддръжката на изградените диги и състояние на речните корита – има непочистени речни корита.

- общото антропогенно натоварване на реките и невъзможност за постигане на целите и изпълнение на част от мерките за защита на водите, регламентирани в ПУРБ.

❖ **Почви и земни недра.** Ще се съхранят, до някъде, проблемите с нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, причиняващи локални ограничени замърсявания и такива, свързани с дизеловите и бензинови двигатели в терените около основната пътна мрежа. Без предвижданията на ОУПО ще се запази процента необработваеми и неизползвани земеделски земи и ще продължи липсата на зони за стопанска инициатива и на територии с устройствен режим, с допустима промяна на предназначението за смесени функции (СМФ), които да могат да стимулират в следващите години икономическото развитие на общината.

❖ **Биологично разнообразие и неговите елементи, елементи на Националната екологична мрежа.** Ще се затрудни реализацията на мерките за защитените природни обекти. Ще се съхрани нивото на лесистост и тенденцията за ограничено развитие на зелената система на селищата и извънселищните полигони, без да се направят следващите стъпки за изграждане на адекватни, на съвременните разбирания, биокоридорни връзки между Старопланинската верига, Предбалкана и Дунавската низина. Съществува опасност от засилено антропогенно усвояване на площи около пътната мрежа, включени в защитените зони и създаване на предпоставки за невъзможност за възстановяване на горите около основните водни течения.

❖ **Ландшафт.** Основният тип ландшафт остава непроменен, с малка вероятност за увеличаване на пустеещи зими и нарушени терени. Ще се запази интензивността на негативно влияние, което особено се повиши през последните 50-60 години. Съвкупното действие и взаимовръзка между тези антропогенно, повлияни, елементи на околната среда, ще определят екологичната обстановка в района на Община Монтана и пряко ще влияят върху потенциала за нейното бъдещо развитие. Продължаващото неблагоприятно въздействие на някои екологични фактори, от своя страна, ще формира и ограничители, които ще възпрепятстват устройственото развитие на територията.

Културно-историческо наследство. Възможно е увреждане на културни и исторически ценности от природни фактори и от неконтролно поведение на хора.

❖ **Отпадъци.** Налице са малки нарушени терени. Увеличаването им води до засилване на ерозията, намаляване на естетическата стойност и привлекателността на района и намаляване на потенциала за развитие на туризъм в района.

Рискови енергийни източници. Ще се запази тенденцията за въздействия от шум и вибрации в територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик. Завишенията ще продължат да са характерни за някои улици, с тенденция за покачване на показателите.

Ще се съхранят и причините за това - характерните особености на досегашното устройство на град Монтана, характеризиращо се с преминаване и на транзитен трафик, липса на защитни „зелени екрани“, лошокачествена пътна и улична настилка. Не се очакват отрицателни промени по отношение на *йонизиращи и нейонизиращи лъчения*.

Човешко здраве. Налице ще е повишаване на здравния риск за населението, поради утежнена акустична обстановка в крайпътните квартали, недоизградена канализационна система и влошени качества на питейната вода. Без реализиране на ОУП, вкл. и при „нулева алтернатива“, ще се задълбочават негативните прояви и въздействия върху компонентите на околната среда и ще бъдат засегнати интересите на населението. Развитието на общината ще бъде неадекватно, на съвременните изисквания, и стихийно.

Напълно ще липсват условия за реализиране на целите на опазване на околната среда в интерес на населението, а именно:

- Да се развият и укрепят механизмите, които гарантират, че решенията и дългосрочното стратегическо планиране, влияещи върху околната среда, а чрез нея и върху здравето, ще бъдат вземани при пълно отчитане на възможните последици за околната среда и здравето, в съответствие с изискванията на устойчивото развитие.

- Чрез подобен механизъм да се гарантира, че решения, относно икономическото развитие на местно равнище ще се вземат с пълно познаване на техните последици за околната среда, потенциалните последици за здравето и консултации, не само с местните власти и заинтересованите, финансово, от предлаганото развитие, но и с населението, което ще бъде засегнато от положителните или отрицателните резултати.

Ще се забави икономическото развитие и на общината, ще се пропуснат ползи от финансиране и инвестиции, от усвояване на целеви средства от Европейските фондове, което ще забави подобряването на качеството на живот и осигуряване на адекватна околна среда.

При условие, че ОУПО не се реализира, територията ще се регулира в устройствено отношение, без да е адекватна на новите условия и ще липсва основа за дългосрочно устойчиво устройствено развитие. Това няма да подобри състоянието и стабилността на околната среда в района. Развитието на общината няма да отговаря на съвременните изисквания и ще е, до голяма степен, стихийно. Напълно ще липсват условия за реализиране на целите на опазване на околната среда в интерес на населението - да се развият и укрепят механизмите, които гарантират, че решенията и дългосрочното стратегическо планиране, влияещи върху околната среда, а чрез нея и върху здравето ще бъдат вземани при пълно отчитане на възможните последици за околната среда и здравето, в съответствие с изискванията на устойчивото развитие.

5. ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ТЕРИТОРИИ, КОИТО МОГАТ ДА БЪДАТ ЗНАЧИТЕЛНО ЗАСЕГНАТИ. СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ.

Като зони със завишени концентрации на вредни вещества в приземния атмосферен слой, могат да бъдат окачествени жилищните зони и териториите около основната пътна мрежа. Проблем, за тези части от град Монтана, са и замърсяването с общ суспендиран прах и фини прахови частици. Завишено е съдържанието на серен диоксид, през отоплителния период, и на прах, през летния сезон.

Атмосферното замърсяване влияе негативно върху човешкото здраве. На потенциалния вреден ефект на атмосферните замърсители е изложено цялото експонирано население, растителния и животински свят.

Съществен проблем за общественото водоснабдяване у нас е лошото състояние на разпределителните мрежи, които дефектират, генерират загуби и водят до влошаване на качеството на водата. Община Монтана не прави изключение с описаните по-горе проблеми – значителни загуби на питейна вода, липса на пречиствателна станция за питейните води, амортизация на водопроводната мрежа, изпълване на питейната вода за напояване, ниска изграденост на канализационна мрежа и продължаваща амортизация, директно заустване на отпадъчни води, при липсата на локални пречиствателни станции и съоръжения извън града...

Антропогенното натоварване на реките води до затруднения в постигане на целите и изпълнение на част от мерките за защита на водите, регламентирани в ПУРБ. При силно развитие на интензивно растениевъдство и животновъдство съществува проблем с нитратното замърсяване на подземните питейни води. Спорен е досегашният избор на подходящи и безопасни материали за изграждане на водопроводни съоръжения (например участъци с етернитови тръби), донякъде и на химически продукти и дезинфектанти за водоподготовка. ОУП определя рамки, в които могат да бъдат адекватно реализирани изведените, от общината и експлоатационното дружество „В и К“ ООД, приоритети за развитие на водния сектор, в т.ч и ефективно прилагане на Директива 91/271/ЕИО, относно пречистването на отпадъчните води от населените места, недопускане вторично замърсяване на питейната вода с мигриращи съединения, примеси и остатъчни количества от прилагани в обработката химични продукти и дезинфектанти, осигуряване на безопасността на питейните и рекреационни води по отношение контаминация с микропаразити и масово размножаване и цъфтеж на токсични цианобактерии. В ОУП са означени водоизточниците, използвани за водоснабдяване и учредените санитарно-охранителните зони, състоящи се от три пояса, съгласно Наредба №3 за условията, реда за проучване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване (ДВ бр. 88/2000):

- най-вътрешен пояс I – за строга охрана около водоизточника от човешки дейности, които могат да увредят ползваната вода;
- среден пояс II – за охрана на водоизточника от замърсяване с бързо разпадащи се, лесно разградими и силно сорбируеми вещества, намаляване на ресурсите или влошаване на качеството на водата;
- външен пояс III – за охрана на водоизточника от замърсяване с бавно разпадащи се, трудно разградими и несорбируеми вещества, намаляване на ресурсите или влошаване на качеството на водата.

Режимно водоснабдяване на гр. Монтана, през годините, се е налагало при критично ниво на яз."Среченска бара", като последното такова е било през м.І – м.ІІІ.2013 г. Проблеми с водоснабдяването има по направлението „Среченска бара”–Стубел, тъй като довеждащия водопровод е с обща дължина около 28 км, изграден от азбестоциментови тръби и всяка авария нарушава нормалното водоснабдяване в крайните населени места за по няколко дни. Довеждащите водопроводи са изградени от азбестоциментови тръби през 70-80-те години на миналия век, с изтекъл амортизационен срок, с големи загуби на вода от тях, преминаващи през пресечени терени, което допълнително затруднява тяхната експлоатация. Наложителна е подмяната им с нови полиетиленови тръби с висока плътност /ПЕВП/.

Значимите съществуващи екологични проблеми, свързани с водите, могат за бъдат систематизирани така:

- На територията на Община Монтана няма населени места с население под 2000 е.ж., с напълно или частично изградени канализационни мрежи и отпадъчните води не се събират и пречистват. Съществуващата канализационна система е само 92 км, от които 86 км в областния и общински център;
- Амортизирана водопреносна система, водеща до чести аварии, големи загуби и прекъсване на водоподаването към потребителите;
- За по-голяма част от водоизточниците за питейни води нямат учредени санитарно-охранителни зони, съгласно изискванията на Наредба 3/16.10.2000. Няма изградени пречиствателни станции за питейна вода, а обеззаразяването на питейните води се извършва преобладаващо с хлорно-варов разтвор;
- Стари замърсявания от нерегламентирани сметища;
- Дифузно замърсяване от селското стопанство, поради неприлагане на добри аграрни и фермерски практики;
- Проблем с отпадъци в реките;
- Нарушена морфология на речните корита, водещи до ерозионни процеси от нерегламентирано изземване на инертни материали от речните корита;
- Населени места, засегнати от потенциални бъдещи наводнения.

Без предвижданията на ОУПО ще се запазят необработваеми и неизползвани земеделски земи и ще продължи липсата на зони за стопанска инициатива и на територии с устройствен режим с допустима промяна на предназначението за смесени функции (СМФ), които да могат да стимулират в следващите години икономическото развитие на общината.

Все още съществува проблем с генерираните *отпадъци*. Съществуващото състояние на управлението на дейностите, свързани със събиране, транспортиране, обезвреждане или оползотворяване на отпадъците, е дългогодишно и е наследство от неглижирането му в национален мащаб. Той трудно се решава в рамките на кратък период от време.

Въведено е организирано и разделно сметосъбиране и сметоизвозване. Твърдите битови отпадъци се извозват до регионалното депо, но възникват малки локални неорганизираны сметища. Възможно е вторично замърсяване на води (предимно подземни) и почви извън територията на площадките. Създават се предпоставки за натрупване в растителна продукция на неорганични и органични вещества като нитрати, тежки метали, въглеродороди, пестицидни остатъци и др., които чрез инфилтратата от нерегламентираните сметища попадат в повърхностните и подземните води, вследствие на което се усвояват от растенията.

Този кръговрат създава предпоставки за замърсяване на земеделските култури, разположени в близост до нерегламентираните сметища и увеличава опасността за човешкото здраве в района.

При неправилното им третиране, битовите отпадъци стават потенциален замърсител на основните компоненти на околната среда: атмосферен въздух, повърхностни и подземни водоизточници и почва.

Сериозен проблем са опасните отпадъци от домакинствата, които дори в малки количества, могат да окажат вредно въздействие с тежки и трайни последствия за здравето и жизнената среда на човека. Промените в жизнения стереотип на населението и свързаните, с това, изменения в бита, храненето, културата и работната среда, както и все по-масовото опаковане на стоките и продуктите, и въвеждането на нови опаковъчни материали, водят до увеличаване на количествата и промяна в състава на битовите отпадъци. Увеличава се дела на пластмаси, полиетилен и други, трудно разградими, материали..

При засилената стопанска дейност в землищата възникват екологични проблеми, които директно влияят върху биоразнообразието. Те са свързани със посегателства върху лесистността и фрагментирането на местообитания в резултат от развитието.

В резултат на унифицирането на ландшафтите при интензивното земеделие, са настъпили промени във видовия състав и обилието на видове.

Влошен е състава на растителните съобщества в районите със засилено развитие на селското стопанство, допуснато е превръщане на част от широколистните гори в издънкови, деградация на ливадите и пасищата, намаляване на продуктивността и ценността на дървесните видове чрез неадекватна, на глобалните и локални климатични промени, реконструкция с производни, стопански ценни видове.

6. ЦЕЛИ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.

На Конференцията на Обединените нации за околна среда и развитие (UNCED) в Рио де Жанейро през 1992 г. са формулирани няколко фундаментални и дългосрочни решения, ангажиращи международната общност със следните ключови принципи на екологичната политика:

- Принцип на превантивните мерки, основаващи се на най-добрите съществуващи научно-технически постижения, с цел да се намалят рисковете за хората и околната среда.
- Принцип "Замърсителят плаща", който означава, че на всички нива разходите по предотвратяването и отстраняването на екологичното замърсяване се носят от отговорните за причиняването им.
- Принцип, че защитата на околната среда е обща задача за правителствата, гражданите и промишлеността, осъществявана чрез сътрудничество между тях.
- Принцип на интегрирането, който означава, че опазването на околната среда е въпрос, който не трябва да се обсъжда самостоятелно и че екологичните аспекти трябва винаги да се вземат предвид при оформянето и прилагането на политиките в много други области, като транспорта, енергетиката, промишленост, селското стопанство и др.

На базата на тези принципи, в приетата Национална стратегия за околна среда и Национален план за действие (<http://www.moew.government.bg>) е определена дългосрочната стратегическа цел: «Подобряване на качеството на живот на населението в страната и осигуряване на здравословна и благоприятна среда и запазване на богатото природно наследство, на основата на устойчиво управление на околната среда» и са формулирани целите на опазването на околната среда. На основата на извършения анализ на силните и слаби страни, възможностите и заплахите, в стратегията са изведени национални цели и подцели, които отразяват тенденциите и изискванията в международен аспект.

Цели и подцели:

❖ **Осигуряване на достатъчно количество и качество вода за населението и икономиката на страната.**

- Преодоляване на кризите във водоснабдяването.
- Осигуряване на вода за напояване.

- Формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси.
- Запазване и подобряване качеството на водите.

❖ **Запазване и разширяване на териториите с добро качество на околната среда**

➤ Прилагане на превантивните инструменти за недопускане на замърсяване и увреждане на околната среда, включително и загуби на земи и почви (ОВОС, Разрешителни режими, ISO 14000 и др.).

➤ Разработване и прилагане на регионални политики за постепенно разширяване на обхвата на териториите с добро състояние на околната среда

❖ **По-тясно интегриране на политиката по околна среда в политиките на развитие на стопанските отрасли.**

➤ Развитие и прилагане на стратегическата ОВОС за инвестиционните планове и програми за развитие на национално и регионално ниво; инвестиционните планове и програми в областите транспорт, енергетика, управление на отпадъците, водните ресурси, промишленост, вкл. добив на минерални суровини, далекосъобщения, туризъм и земеползване, при осъществяването на които се предполагат значителни въздействия върху околната среда.

➤ Отчитане на екологичните изисквания при реструктурирането и развитието на енергетиката, минно-добивната промишленост, индустрията и транспорта.

➤ Развитие на: екологично чисто, органично земеделие; животновъдство.

➤ Запазване на околната среда в силно натоварените туристически райони.

❖ **Опазване и поддържане на богатото биологичното разнообразие.**

➤ Съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и на генетичните им ресурси.

➤ Осигуряване на условия за устойчиво ползване на биологичните ресурси.

➤ Подобряване на състоянието на горите.

❖ **Създаване на условия за прилагане на европейското екологично законодателство и международни конвенции в областта на околната среда.**

➤ Подобряване на административния капацитет на институциите по прилагане на европейското екологично законодателство и международните конвенции.

➤ Завършване на хармонизацията на българското законодателство с правото на ЕС в областта на околната среда.

➤ Обеспечаване на финансирането на мерките по прилагане на европейското законодателство и международните конвенции.

❖ **Подобряване на управлението на отпадъците.**

➤ Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на отпадъци.

- Създаване на механизми за функциониране на системата за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъци.
- Значително подобряване на чистотата на населените места в България.
- ❖ **Намаляване на шумовото замърсяване.**
- Намаляване на шумовото замърсяване в селищата от стопанските обекти.
- Намаляване на шумовото замърсяване, предизвикано от транспорта.
- ❖ **По широко участие на обществеността в решаване на проблемите на околната среда.**
- Повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда.
- Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения.

Изготвеният ОУПО е съобразен с поставените цели и подцели, актуални за района, представени в таблица 6.1.1.

Таблица 6.1.1. Поставени цели и подцели, актуални за района.

Национална цел	Приоритети и мерки, отразени в ОУП
Осигуряване на достатъчно количество и качество вода за населението и икономиката на страната	Предвиденото развитие на ВиК мрежите и съоръженията към тях, има за цел подобряване качествата на повърхностните и подземните води, като природен ресурс с огромно значение за населението и икономиката на общината
Запазване и разширяване на териториите с добро качество на околната среда	Новото жилищно строителство и комплексните благоустройствени мероприятия, както и прилагането на йерархията в управлението на отпадъците, ще съдействат за реализиране на тази цел
По-тясно интегриране на политиката по околна среда в политиките на развитие на стопанските отрасли	Заложеното развитие на функционалната структура на общината, щадящото отношение към използването на природните ресурси на територията и търсеният баланс между развитие на урбанизацията и съхраняване, във възможната степен, на цялостността на природната среда са адекватни с тази цел
Опазване и подържане на богатото биологичното разнообразие	Заложено е стриктно спазване на въведените режими на защитените територии и зони и се създават условия за развитие на местната екологична мрежа

Създаване на условия за прилагане на европейското екологично законодателство и международните конвенции в областта на околната среда.	Усъвършенстванията на комуникационно-транспортната система допринасят за намаляване на концентрациите на емисии с парников ефект и трансгранично замърсяване. Съдават се условия за използване на алтернативни източници на енергия. Предвидените мерки, в областта на всички компоненти и фактори на околната среда, отговарят на Директивите на Европейския съюз и международните конвенции, по които Република България е страна
Подобряване управлението на отпадъците	Утвърждава се системата за разделно сметосъбиране и извозване. Всички дейности са в съответствие с изискванията на ЗУО и Националната програма за управление на отпадъците. Ще бъдат рекултивирани общинското депо и малки нерегламентирани сметища.
Намаляване на шумовото замърсяване	Планирани са адекватни устройствени решения за зоните около основните пътни артерии
По широко участие на обществеността в решаване на проблемите на околната среда.	ОУП, както и всички процедури по ЗУТ, се подлагат на законоустановените и отговарящи, на съвременните изисквания, форми на обществен достъп и контрол, като постъпилите мнения, съображения, жалби и сигнали се вземат предвид при окончателните устройствени решения.

Проектът за ОУП на Община Монтана е съобразен и с целите на други стратегии и програми на национално ниво:

- Национална стратегическа референтна рамка (2007-2013), където основната цел е "...към 2015 България да стане конкурентно-способна страна-членка на ЕС, с високи качество на живот, доходи и социална чувствителност на обществото."

Предвижда се развитие на устойчиви териториални общности чрез Оперативните програми „Регионално развитие“, „Околна среда“ и „Транспорт“.

- Национална стратегия за развитие на инфраструктурата на Република България и план за действия за периода 2006-2015 – цели се развитие на устойчива транспортна инфраструктура, чрез оптимизиране на капацитета и ефективността на съществуващата инфраструктура и развитие на републиканската пътна инфраструктура и интегрирането ѝ към тази, на страните от Европейския съюз.

- Национална стратегия за регионално развитие на Република България в периода 2005-2015, където поставената цел е «...постигане на устойчиво и балансирано развитие на районите ...».

- Национална стратегия за развитие и управление на водния сектор ;Стратегия за управление и развитие на водоснабдяването и канализацията в Република България, МРРБ, февруари 2004 г. – цели се подобряване на управлението на сектора водоснабдяване и канализация и повишаване качеството на ВиК услугите, като се предложат комплексни мерки за постигането им.

- Национални програми, свързани с водния сектор, опазването и управлението на водите - Национална програма за приоритетно изграждане на ГПСОВ за населени места с над 10 000 екв. жители (1999 г.).

- Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в РБългария 2009-2013 и други.

Въз основа на анализа на съществуващото състояние на компонентите на околната среда, са изведени целите и приоритетите на ОУП за развитие на територията:

- Обвързване на развитието на града с факторите от регионално, национално и над национално ниво.

- Оптимизиране на функционалната структура на града, спрямо съвременните социално-икономически и демографски процеси.

- Оптимизиране на начините и режимите на земеползване в градската и крайградската територия.

- Оптимизиране на пространственото и функционално развитие на различните подсистеми на градския организъм и взаимодействието между тях.

- Създаване на предпоставки и условия за ефективно управление на градското развитие.

7. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЯТА.

7.1. Оценка на въздействията по компоненти на околната среда.

Оценката е разработена за етапа предварителен проект на ОУПО и е структурирана по компоненти и фактори на околната среда:

❖ Атмосферен въздух.

Общо предвижданията на ОУП, по отношение устройството и локацията на производствените дейности, съсредоточията на селскостопанската инфраструктура, зоните за туристическа и рекреативна дейност, за търговско и друг вид обществено обслужване, не водят до влошаване качествата на атмосферния въздух.

Предвижданото разширяване на регулационните граници и производствени зони е за сметка на адекватното устройване на бившите стопански дворове на ТКЗС и АПК, фигуриращи в опорния план. Създава се възможност за изграждането на обходни и общински пътища и допълването на транспортни възли.

Реализацията на новата транспортна схема ще намали, до голяма степен, опасността от влошаване на качествата на атмосферния въздух. Територията притежава естествен потенциал и условия за самопочистване и самовъзстановяване.

Горско-стопанският план на ДГС-Монтана предвижда залесяването на част, от голите сега, горски площи (сечища, пожарища) с подходящи дървесни видове, като по този начин се цели да се повишат ползните им функции. Предвижданото увеличение на високостъблените широколистни гори ще доведе до подобрене на тяхната функция, като филтър срещу замърсяването на атмосферния въздух и до повишаване на водоохранителните, почвозащитните и здравноукрашните функции на горските биоценози. Гората, като екосистема и най-важен компонент на биосферата, е тясно свързана и със средозащитните и рекреационни функции, които ѝ се отреждат на територията на общината.

Предвижда се възстановяване и увеличаване на крайпътното озеленяване и оформяне на биокоридори с дървесна и храстова растителност около реки, напоителни канали, дерета и малки речни притоци, както и озеленяване на сервитутните ивици на линейните съоръжения на техническата инфраструктура.

Устройствените зони по ОУП, в съчетание с Програмата за опазване на околната среда и специализираната Програма за намаляване на нивата на ФПЧ-10 и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в Община Монтана, ще имат значителен принос за намаляване на замърсяването и запрашаването на въздуха в града и устройваната територия. Необходимо е и прецеизиране на мерките, заложи в програмите за развитие на общината и управление на отпадъците – ликвидиране и недопускане на възникването на малки нерегламентирани сметища, усъвършенстване на системата за сметосъбиране и извозване, подобряване на уличните настилки, оптимизиране на автотранспортната схема, намаляне на дела на използване на нискокалорични въглища и брикети за отопление в битовия сектор.

Предвид гореизложеното, може да се направи извода, че неблагоприятни въздействия, от реализирането на предложените устройствени зони в ОУП, върху компонента „атмосферен въздух“ не се очакват.

❖ *Повърхностни и подземни води.*

Доброто екологично състояние е свързано с намаляване на общия физико-химичен и биогенен натиск от градски отпадъчни води и индустрия, проучване на замърсители, намаляване на натоварването с тежки метали, азот и подобряването на рН, премахването на дифузните замърсявания, вследствие на селскостопански практики,

подобряване на хидроморфологичните и хидробиологичните условия, осигуряване на екологичен минимум, предотвратяване и превантивни мерки срещу ерозионните процеси, оптимизиране на режима на водоползване, възстановяване на крайбрежната растителност и максимално доближаване до естественото състояние на речните местообитания, създаване на благоприятна хидробиологична среда за живот на водните организми, намаляване на натоварването от рибовъдство и еутрофикация, подобряване на екологичния статус по всички елементи за качество; опазване и възстановяване на приоритетни местообитания и видове по НАТУРА 2000.

Програмата от мерки за постигане на целите за повърхностните води в басейна на река Огоста, на територията на Община Монтана могат да бъдат систематизирани така:

- Доизграждане и изграждане на канализация и осигуряване на подходящо пречистване на отпадъчните води от населените места;
- Забрана за издаване на разрешителни за водовземане, с цел ВЕЦ (с изключение на руслови ВЕЦ);
- Забрана за сечи на естествена дървесна растителност по бреговете и островите в реките;
- Залесяване на бреговете с дървесни видове;
- Залесяване на водосбора с подходящи местни видове;
- Мерки по поддържане на локализираните природни местообитания и местообитанията на целевите видове в благоприятно природозащитно състояние;
- Прилагане на добри земеделски практики;
- Проучване на влиянието на населените места;
- Осигуряване на екологичен минимум;
- Намаляване на риска от наводнения и устойчиво управление на водите.

Мерките, които целят проучване на явленията, свързани с риск от наводнения, включително и в исторически план, са проекти и проучвания за определяне на териториите с риск от наводнение, потенциалните заплахи и щети, определяне на необходимите мерки за защита на тези райони, създаване на система за ранно предупреждение. Мерките за постигане на тази цел са: Заснемане на релефа на реките и създаване на цифров модел на релефа; Картиране на наводняемите зони; Определяне на зони, застрашени от наводнение при различни сценарии на високата вълна; Изграждане на система за ранно предупреждение при риск от наводнения; Поддържане на речните легла за осигуряване на преминаването на високата вълна.

Всички подземни водни тела на територията на Община Монтана са използвани за питейни нужди и се цели постигане на съответствие със стандартите за качество на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, съгласно Наредба № 9 към Закона за водите.

Програмата от мерки за постигане на целите за **подземните** водни тела на територията на Община Монтана могат да бъдат систематизирани така:

- Събиране и картиране на информация за нерагламентирани сметища;
- Събиране на актуална информация за местоположението и текущото състоянието на складове за пестициди;
- Проектиране и изграждане на санитарно-охранителни зони;
- Проучване на обхвата на разпространение на нитрати в подземните води и актуализация на границите на уязвимите зони;
- Стимули (данъчни преференции) за собствениците на фамилни сгради в зони без ПСОВ, при изграждане на собствени пречиствателни съоръжения;
- Закриване и рекултивация на депа за отпадъци;
- Прилагане на добрите земеделски практики за торене;
- Привеждане на животновъдните ферми към изискванията на добри фермерски практики;
- Обучение на земеделски стопани и фермери за прилагане на добри земеделски практики.

ОУП е съобразен с представените мерки, като от своя страна, общината вече е предприела дългосрочни и ефективни мерки, съобразно Националните програми и ПУРБ, за поетапно решаване на изяснените, вече, проблеми и постигане на поставените цели.

Планът дава, до голяма степен, възможност за реконструкция на основната водоснабдителна мрежа, което включва подмяна на всички водопроводи и помпени агрегати, саниране на конструкцията на всички съоръжения, включително и за достигане на 100% водоплътност на напорните резервоари и монтиране на винтили за предотвратяване на преливането им, поставяне на измервателни уреди и регулиране на налягането.

Необходимо е Окончателният проект за ОУП да се съобрази и със следните препоръки:

- Да предвиди възможност за нови водоизточници, с цел осигуряване на стабилно водоснабдяване на населените места;
- Да се предвидят варианти за пречистване на водите за питейно-битово водоснабдяване, с цел осигуряване на качествено водоснабдяване;
- Да предвиди учредяване и изграждане на СОЗ на водоизточниците без такива, по Наредба №3 на МОСВ, МЗ и МРРБ за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;

- За всички населени места, без общинския център, да се предвидят канализационни системи;
- Да се разработят варианти за пречистване на битовите отпадъчни води на всички населени места, без общинския център: самостоятелно за всяко населено място, или пречиствателна станция за няколко населени места;
- Да се разработи по-детайлно частта за пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) в гр. Монтана;
- Да се отрази Хидро-мелиоративната инфраструктура на територията на общината;
- Да се предвидят мерки за защита на от новоднения.

При привеждане в съответствие, на Окончателния проект за ОУП, с горесцитираните препоръки, считаме, че не могат да се очакват неблагоприятни въздействия от реализацията му по компонента води.

❖ ***Почви, земни недра, минерално разнообразие.***

Обективните дадености за социално-икономическото развитие на Община Монтана и бъдещите възможности за тяхното доразвиване, са в основата на устройствените решения в ОУП, водещи до устойчиво развитие и създаване на определен комфорт на средите, в които се осъществява човешкият жизнен цикъл. Устройствовите аспекти, в развитието на общинската икономика, са свързани с предвиждане на терени за нови съвременни технологични производства, които не влизат в конфликт с останалите подсистеми – обитаване, обслужване и др. Те се ситуират основно в урбанизираните, вече, крайселищни терени, без значимо да се засягат гори, пасища или обработваеми земи. С предвижданото възстановяване на икономическите активности в крайселищните урбанизирани територии, ще се осигурят необходимите устройствени предпоставки за реализиране на очакваната динамика в развитието. Общината се нуждае от нови фактори за трайно отстояване на сегашните позиции, при разнообразяване на преработващата промишленост и внасяне на нови икономически дейности (модерна преработваща индустрия) и развит модерен аграрен сектор.

С ОУП се осигуряват условия за по-добра жилищна среда. Съхраняват се изцяло терените за спорт и атракции, комунално обслужване и стопанство, техническа инфраструктура, територии за природозащита и защитени територии за опазване на КИН. Известно развитие се предвижда на вилни зони и терените за озеленяване. Съобразено с демографските прогнози за спад Предварителният проект за ОУП задоволява потребността от нови жилища. Новото жилищно строителство няма да бъде свързано с формиране на новоурбанизиращи се терени за сметка на горски територии или обработваеми земи, пасища и ливади, а преди всичко ще се развива в сегашните строителни граници на селищата. Това важи и за производствените и складови дейности, чиито площ и дял са в резултат на устройването на стопански дворове.

Очаква се комплексът от действия, чието предприемане се осигурява с ОУП, да доведат до подобряване на състоянието на земите в общината. Той включва подобрената организация и структура на дейностите по отпадъците, управлението, ползването и пречистването на водите, зелената система...

В предварителния проект за ОУП, поради липса на нови заявени интереси и предоставени концесии, се запазват изцяло площите за добив на подземни богатства, т.е. не се очакват нови негативни промени от тези дейности, увреждщи почвите или предизвикващи промени в минералното разнообразие. Разработените и увредени терени подлежат на задължителна рекултивация.

С развитието на зелената система ще се намалят, макар и малките по степен в момента, площи с ветрова ерозия.

С възможното възстановяване на каналната мрежа се очаква възстановяване на поливния характер на земите и възраждане на зеленчукопроизводството, което ще подобри структурата на сектор растениевъдство, и въобще на земеползването, и ще осигури, макар и минална, нова заетост.

❖ Биологично разнообразие, защитени природни територии и зони.
Зелени площи със специално предназначение.

ОУП не предлага устройствени решения, създаващи база за дейности, въздействащи неблагоприятно върху биологичното разнообразие в района.

Запазват се характеристиките на територията, съхраняващи нейната средообразуваща функция. Не се внасят урбанистични елементи, водещи до загуба на местообитания и екологични ниши.

Незначителни са измененията в структурата на Поземления фонд и земеделските земи, както и в горските територии, представени т.2. Предварителният проект за ОУП не предполага промени в състава и начина на стопанисване на горските територии и елементите на зелената система, които имат важно значение, свързано със социално-икономическото развитие и носят основни функции на отдиха, еколого-хигиенни и други специфични функции.

Зелените площи са публична общинска собственост и са особено важни за архитектурно художествения силует на урбанизираната среда.

При подходяща и адекватна реализация, уличното озеленяване и придружаващата транспортните артерии зеленина ще създадат нов общ скелет, свързващ, чрез лентовидно озеленяване в населените места, с растителността в землищата. Дава се възможност да се изградят всички елементи на допълващата зелена система - защитни насаждения: мелиоративни влажни зони покрай водните огледала и канали, санитарно-защитно озеленяване, зелени пояси около производствени зони и др.

Предварителният проект за ОУП създава регулационната основа за запазване и възстановяване на горите около реките на територията на общината, около каналната мрежа, по съществуващите дерета. Това увеличава възможностите за възстановяване и подобряване на тяхната биокоридорна функция. Цялостното развитие на зелената система ще благоприятства развитието на популациите на местната автохтонна флора и фауна. Не се засягат деструктивно площи, заети или с възможности за развитие на установените 14 природни местообитания, включени в Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС и Приложение №1 на Закона за биологичното разнообразие.

Предварителният проект за ОУП не предлага устройствени решения, засягащи местата с висока концентрация на биологично разнообразие. Не се засягат негативно известни находища на редки, защитени или ендемични растителни и животински видове, включени в приложенията на Закона за биологичното разнообразие, както и на ресурси.

Общата площ на елементите от Националната екологична мрежа, включваща защитени природни територии, обявени или приведени в съответствие с изискванията на Закона за защитените територии и защитени зони, изграждани по общоевропейската програма НАТУРА 2000 и в съответствие със Закона за биологичното разнообразие, за Община Монтана, без отчитане на припокриването, е 18 283.30 ха, а с отчитане на припокриване е 12 333,14 ха, с дял 18.22 % от общата ѝ територия. Площта на елементите на Националната екологична мрежа и делът им в общинската територия, с отчитане на припокриването, представяме в таблица 7.1.1.

Таблица 7.1.1. Площ на елементите от Националната екологична мрежа

Елементи на НЕМ		Защитени зони		Защитени зони Дир. 92/43/ЕЕС		Защитени зони Дир.2009/147/ЕС		Защитени природни т-ии	
ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%
12 333.14	18.22	12 206	18.03	10540.89	15.57	7 742.40	11.43	127.14	0.19

Запазва се изцяло непроменена площта на териториите за природозащита - защитени природни територии и зони.

ОУП е благоприятен за осигуряване на нормалното развитие на екосистемите в обявените защитени природни територии – Защитени местности „Сто овци” и „Китката”. Създадени са необходимите устройствени предпоставки за недопускане на въздействия върху включените, в регистъра по Закона за биологичното разнообразие като „вековни дървета” към 20.04.2015 година, обекти на територията на Община Монтана, представени в т. 3.5.5. Не се очават негативни въздействия върху Защитени зони „Западна Стара Планина и Предбалкан” (BG0001040), „Пъстрина” (BG0001037) и „Западен Балкан” (BG0002002), установено чрез анализа и изводите, и при изпълнение на препоръчаните смекчаващи мерки в приложения Доклад за оценка степента на въздействие.

❖ **Ландшафт.**

Новото устройствено планиране в предварителния проект за ОУП не предвижда драстични промени в съществуващия ландшафт на общината. Ще се запази, предимно, като горски в планинската част и агрогенен - в равнинната част.

Планираното оживяване с нови производствени функции, на съществуващите крайселищни урбанизирани територии: Технологичен парк - Монтана, бивши селскостопански дворове и комплекси и др., няма да създаде разлика в характера на урбогенния ландшафт там, но с очакваните икономически инициативи, при всяко положение, ще подобри неговия естетичен облик. Положително върху облика на агрогенния ландшафт ще повлияе развитието на зелената система в селищната и извънселищната среда на общинската територия. Ще се тушират отрицателните промени, възникнали след пътно строителство.

❖ **Културно - историческо наследство.**

На територията на общината са разположени много недвижими културни ценности.

Избраният вариант на устройство не предполага негативни въздействия върху тях и отразява съвременните политики, в това отношение. В пълно съответствие с принципа на субсидиарност, се съблюдават тенденциите в Европейския съюз за прехвърляне на услуги, правомощия и ресурси към местните равнища на управление. На общинско ниво съществува непосредствена обратна връзка с гражданите и ежедневните предизвикателства, свързани със социализацията на културно-историческото наследство, и на ниво ОУП е съществено планирането като фактор за успешно и устойчиво пространствено, икономическо и регионално развитие.

ОУП е инструмент за подпомагане на Община Монтана за поетапно бъдещо решаване на някои основни проблеми на недвижимите културни ценности като:

- включване на архитектурното наследство в една обща политика за урбанистично развитие и благоустройство на териториите;
- възможности за отделяне на ресурси за финансиране на консервационни и реставрационни работи;
- данъчни и административни облекчения, насърчаващи собствениците или частните ползватели да предприемат реставрационни или възстановителни работи.

Особено остра е нуждата от социализация на наследството, която да се осъществява посредством опазване и експониране на автентичността и целостта на културното наследство. Акцентът се поставя и върху поддръжката на сградната и урбанистична структура – по-добрата форма на управление на обектите-културни ценности, както в икономическо отношение, така и по отношение опазването на автентичността и идентичността.

Прилага се принципа на „интегралната консервация“, за осъществяването на връзка между опазването на наследството и благоустройството на териториите, което е главна цел на ОУП, с оглед постигането на устойчиво развитие, устойчива икономика, успешна социална политика и запазена екологична и културна среда. Една от главните политики на *Националната концепция за пространствено развитие (2012)* е съзнателно фокусиране върху спецификата на мястото, върху вътрешния потенциал на културните ресурси и индивидуалните преимущества. Тя се реализирана в ОУП чрез планиране на изграждането на местна инфраструктура и местни основни услуги в дейностите, насочени към възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата и ландшафта, които са оценени като основен елемент на потенциала за растеж и насърчаване на устойчивостта на селските райони.

Следвайки така дефинираните рамки, в ОУП е залегнала перспективата за развитие на балансиран растеж, качество на живот, устойчива икономика и културен туризъм, изграден върху културното и природното наследство на Община Монтана.

7.2. Оценка на въздействията по фактори на околната среда.

❖ Отпадъци

Чрез регламентиране на устройствени предпоставки, ОУП на Община Монтана, създава условия за прилагане на Общинската програма за управление на отпадъците в периода до 2020 г. и след нея. В Програмата се утвърждава системата за разделно сметосъбиране и извозване. Всички дейности, планирани в нея, са в съответствие с изискванията на ЗУО, Общинската и Националната програма за управление на отпадъците. Всички съществуващи малки нерегламентирани сметища ще бъдат рекултивирани. Ще могат да се реализират предвижданите, в Програмата мерки, свързани с териториалното отлагане на важни фактори за управлението на отпадъците:

- Определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки;
- Определяне на площадки за оползотворяване и управление на портативни батерии и акумулатори като част от регионалното управление на опасните отпадъци от бита;
- Определяне на площадки за оползотворяване на излезли от употреба моторни превозни средства;
- Определяне на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- Определяне на площадки за събиране и оползотворяване на излязло, от употреба, електрическо и електронно оборудване;
- Определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на излезли, от употреба, пневматични гуми;

- Изграждане и пускане в действие на съоръжение за компостиране на биоразградими отпадъци на територията на Регионалното депо;
- Определяне на място и изграждане на пункт за разделно събиране на специфични отпадъци (ПРССОД);
- Определяне на места за изграждане на специализирани инсталации за обезвреждане на строителните отпадъци, които не могат да бъдат оползотворени и др.

Необходимо е осигуряването на депо за строителни отпадъци, което е наложително да е с осигурени възможности за тяхната преработка до фракции, използваеми в строителството, благоустройството и комуналното стопанство на общината. В тази връзка, е много важно в окончателния проект на ОУПО да се определи неговото място, с оглед на добър транспортен достъп. Обособяването на регламентирани места за временно депониране на строителните отпадъци до тяхната преработка във фракции, използваеми за нуждите на общината, ще е принос и към ликвидиране на проблема с нерегламентираните сметища.

След анализ и оценка на генерираните опасни отпадъци, в окончателния проект на ОУПО да се предвиди система за събирането и обезвреждането им.

❖ **Опасни вещества. Рискови енергийни източници.**

ОУП не създава предпоставки за въздействия от опасни вещества и не изменя в отрицателна посока съществуващата ситуация в това отношение. Основание за такова заключение дава факта, че той не предвижда разполагането на производства, които са източник на вредни, за човека, замърсявания. Създаването на устройствени предпоставки за събиране и неутрализиране на опасни отпадъци, също ще спомогне за намаляване, до минимум, на въздействията от вредни вещества. Реализирането на транспортната схема ще има принос в намаляване на шумовото и атмосферното замърсяване в селищата, от стопанските обекти и от тежкотоварния транспорт, както и от вибрации. Няма да настъпят изменения по отношение на въздействията от йонизиращи и нейонизиращи лъчения, тъй като източниците им вече са ситуирани на територията на общината, във връзка с обезпечаване на съобщителната комуникация.

❖ **Човешко здраве. Въздействия върху зони или обекти със специфичен хигиено-охранителен статус в обхвата на плана. Идентифициране на източниците на вредни въздействия върху здравето на населението.**

От представения баланс на територията и картен материал, ясно личи подобряването на всички устройствени показатели в предварителния проект за ОУП, в сравнение с досегашните, представени в Опорния план, отговарящо на поставените цел и подцели, което пряко ще рефлектира и в областта на условията и показателите, характеризиращи общественото здраве. Очертава се тенденция към подобряване в рамките на програмния период.

Няма обективни причини предлаганите устройствени решения да водят до негативни прояви, свързани с **естествени и антропогенни вещества и процеси, или генетично модифицирани организми.**

7.3. Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал.

Предварителният проект за ОУП не създава устройствени предпоставки за разполагането на нови жилищни райони, транспортни пътища или обекти с обществено предназначение и в зоните за безопасност на предприятия и инсталации с висок рисков потенциал – „Монбат”АД – производствена база гр. Монтана, „Берг монтана фитинги” ЕАД, гр. Монтана, „Регионално депо за неопасни отпадъци – Монтана”, „Стройкерамика” ООД, гр. Монтана и на Фабрика за слънчогледово масло в землището на село Доктор Йосифово, която е с нисък рисков потенциал.

Югозападно от Складова база „Ливадски дол”, гр. Монтана, за съхранение на взривни вещества, която е с висок рисков потенциал, съществува терен - бивш стопански двор по опорен план, който е устроен като „специален терен”. Отстоянието е около 100 м. Това създава устройствени предпоставки за изграждане на обекти.

Предлаганата зона „специален терен” създава предпоставки за изграждане на различни обекти в периметъра на необходимите безопасни отстояния до съществуващото предприятие с висок рисков потенциал, попадащо в обхвата на Раздел I към глава Седма на ЗООС. Функционира, на база издадено Разрешително по реда на чл. 104, ал. 1 от ЗООС (№68/2007), изменено с Решение 01-68/17.02.2016 на МОСВ.

Считаме, че в случая е необходимо теренът да получи друг устройствен статут, адекватен на изискванията, както на зоната на въздействие, така и на ЗУТ и подзаконовите нормативни актове.

Въз основа на извършен анализ на перспективите за развитие на общината, областта и Северозападния район за планиране, в програмния период не се очаква инициране на дейности, водещи до изграждане на нови предприятия, с необходимост от издадено Разрешително по реда на чл. 104, ал. 1 от ЗООС.

При възникване на стопанска инициатива за изграждането на нови предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал, следва да се изпълнят процедурите по Реда на Глава VI от ЗООС и ЗБР, в процеса на които ще се анализират и оценят възможните неблагоприятни последствия от отрицателни въздействия и евентуални големи аварии върху околната среда, както и необходимите отстояния до жилищни райони, обществени сгради и площи, зони за отдих и големи транспортни пътища и райони с природозащитно значение или значение за околната среда, защитени по силата на нормативен или административен акт, както и зоните на въздействие при възникване на голяма авария.

7.4. Обща оценка на въздействията.

Всички устройствени зони могат да бъдат разглеждани като възможност за проява на фактори, които при определени условия оказват положителни или отрицателни въздействия върху околната среда. Чрез устройственото планиране, обаче, тези въздействия могат да бъдат насочвани и регулирани като характер и степен на агресивност, но при постоянно действащо изискване за опазване на средата. Основните типове въздействия върху отделните компоненти на околната среда могат да се определят като:

- консумация на природни ресурси;
- замърсяване на околната среда;
- увреждане на околната среда;
- създаване на дискомфорт на обитаване;
- снижаване на естетическите качества на природните и урбанизираните пространства.

При формулиране на изискванията към устройственото планиране не може да се изпуска и необходимостта от утвърждаване на устойчивото развитие, което обединява въпросите за социално и икономическо развитие, заедно с опазването на околната среда.

На всички устройствени нива при планиране, използването на територията и на ресурсите се определя от степента на тяхната защита и се предлагат режими, условия, мерки, ограничения и забрани за различни дейности и обекти. Най-общо, това са устройствените средства, с които се контролира въздействието върху околната среда, в т.ч. и върху здравето на човека и качеството на живот.

Изборът на екологични мероприятия за подобряване на качествата на средата е свързан с методологически трудности, породени от неопределеността на резултатите, свързана с липса или непълнота на информацията за климатичните и микро-климатичните процеси, за характера и нивото на замърсяване на атмосферата, водите и почвата, за акустичното натоварване на средата и т.н. Едновременното отчитане на много динамични фактори (планировъчни, хигиенни, финансови и организационни) в процеса на изготвянето на екологическите изисквания също създава известни трудности.

За изготвянето на концептуалния модел при предварителния проект на ОУП на Община Монтана за подобряване на екологическата ситуация, са взети предвид изводите от изготвените варианти на ескизния проект за ОУПО, проведените допълнителни проучвания и предвижданията на колективите, разработващи отделните функционални системи, вкл. релефните особености, площоразпределението на различните обекти, начина на функционирането им, комуникационно транспортните процеси, вида и характера на застрояката, местоположението и вида на зелените площи и т.н.

Изготвеният “модел” е насочен към комплексно въздействие, както върху природните, така и върху антропогенните фактори и компоненти, имащи отношение към екологичните проблеми и обременяващи екологичната ситуация. От направените проучвания, като такива се изявяват:

- местните климатични и микроклиматични особености, изразяващи се в наличие на периоди, основно в голям процент безветрие – лоши условия на проветряване, дискомфортни проявления – прегряване и охлаждане, значителен дял на инверсиите, времето с мъгли и т.н.;
- нарушения в ситуирането на производствени и съпътстващи дейности – несъвместимост на производства, разполагане на вредни производства в жилищната зона;
- замърсяване на атмосферата с промишлени и битови вредности, вредности от функционирането на автотранспорта;
- акустично натоварване на средата от линейни и точкови източници;

За подобряването на антропогенните екологични параметри на средата се предлага комплекс от мероприятия, обхващащи туширане и овладяване на най-обременяващите, екологичното равновесие, дейности:

- замърсяване на атмосферата вследствие на производствени и битови дейности от известните локални източници и от средствата на автотранспорта;
- акустично натоварване на средата от средствата на транспорта и от точкови източници;
- натоварване на средата с електромагнитни лъчения.

За решаване на устройствените проблеми в ОУПО, е предвидено известно реструктуриране на производствените дейности, формиране на територии с устройствен режим с допустима промяна на предназначението за смесени функции, групиране на предприятия в обособени зони по сходство на дейности с обща производствена и екологична инфраструктура, създаване на растителни изолационни буфери.

Като нови дейности в жилищните зони се допускат само така наречените „безвредни производства“, които не отделят в околната жилищна среда наднормени концентрации на токсични вещества и шумово замърсяване, оказващи влияние на човешкото здраве, както и създаване на озеленени пространства с многофункционално предназначение.

Предлага се територия за озеленяване и благоустрояване. Производствените дейности се разполагат мозаечно, свързани с обща производствена и екологична инфраструктура (пречиствателни съоръжения, благоустройство, зеленина). Проблемите с акустичното натоварване на средата от средствата на транспорта, в голяма степен се решават с предлаганата, при възможност за изграждане, нова конфигурация на основните комуникационни трасета.

По тангенциалните, на ядрото и селищата, трасета се предлага да се концентрират най-интензивните транспортни потоци, където могат да се предприемат и съответните мерки за шумозащита – зелени озеленени валове, оползотворяващи земните маси получени при изкопните работи, преградни шумозащитни рекламни пана, прозрачни шумозащитни екрани и др. Натоварването на средата с електромагнитни лъчения е най-слабо разработения, засега, екологичен проблем. До скоро този вид замърсяване на средата беше с грифа “секретно” и данни за тези лъчения не се предоставяха. Вредният ефект от лъчението върху човешкият организъм е дълготраен и с отдалечен здравен ефект. В синергизъм с другите вредни фактори, здравният риск се увеличава значително. Необходимо е по-подробна и актуална информация, за поддържане на списъка на предавателите, ел.подстанциите, високоволтовите електропроводи, тяхното местоположение, мощност и др., които в следващите нива на планиране да намерят своето отражение.

В урбанистичното развитие са предвидени всички мероприятия, за да бъде средата комфортна в максимална степен, при това не само в екологичен, а и във функционален и социален аспект, което преследва и една от съществените цели на плана.

Условията на антропогенната среда, в т.ч. и след реализацията на проектните предвиждания, също са в несравнима степен по-благоприятни. Тук липсват и не се предвиждат производства и други дейности, които биха представлявали екологична заплаха. Зоните за икономическо развитие са предвидени, основно, върху вече усвоени територии и с ограничаване на развитието им върху земеделски и горски земи.

Следователно, основни характеристики, на възприетата концепция за урбанистично развитие, са:

- оптимална урбанистична система, основана на исторически формирала се структура и нейното доразвитие, чрез формиране на обосновано и балансирано зониране на силно урбанизирани територии – зони за икономически растеж, с йерархична система от центрове, в които урбанистичното разрастване се стимулира, балансирана от зони със съхранена земеделска земя и природни характеристики, в които не се допуска хаотично развитие на други антропогенни форми;
- Оптимални параметри за озеленяване в селищните структури (обществени озеленени площи, озеленяване в освободени, от производство, територии и т.н.) при повишени норми на задоволеност - кв.м./жител);
- Активно използване на обектите на културно-историческото наследство за нуждите на отдиха, за рехабилитационно-възстановителни дейности и атрактивни експозиции, включени в границите на тематичните паркове, а извън тях, като локализации и маршрути;

- Специфични режими по отношение на обитаването, съобразени с разкритите неблагоприятни природни и климатични условия;
- Изграждане на мека инфраструктура в периферните зони (алейна пешеходна/вело мрежа и точки на активности);
- Устойчиво развитие и ползване на горите;
- За селищните територии, в границите на озеленените пространства, - специфични режими по отношение на отдиha;
- За нарушените територии – ландшафтно устройство и благоустройство; Техническа и биологична рекултивация на нарушените земи;
- Експониране на културното наследство и свързаното, с него, урбанизиране на туристически центрове (локализации за познавателен и религиозен туризъм и свързващи маршрути);
- За земеделските земи – създаване на селскостопански ферми, с режими, съответстващи на условията за културен селскостопански ландшафт – екологосъобразно и алтернативно земеделие;
- Нова конфигурация на комуникационно-транспортната мрежа;
- Въвеждане в експлоатация на транспортна система, която да поеме основните пътникопотоци в зоната – към и от ядрото; концентриране на най-интензивните транспортни потоци по тангенциални трасета, съчетано с мерки за шумозащита; екологични мероприятия за защита край изградени нови и съществуващи комуникационни, в т.ч. и край ЖП трасета, сервитути по новопредвидените елементи на техническата инфраструктура и др.;
- Разширяване на параметрите на защитените и охранителни режими на територията на общината (предложения за прекатегоризиране и разширения на устройствените площи);

В резултат се предвиждат устройствени мерки на територията, които се изразяват в:

- Значителни качествени промени в общите показатели на средата;
- Промяна в баланса между комфортните и дискомфортни биоклиматични проявления, в посока на нарастване на комфорта;
- Промяна в баланса, относителната тежест и границите на най-благоприятните и благоприятни зони, по отношение на природните условия в посока на разширяването им. При провеждане на мероприятията се очаква най-неблагоприятните зони значително да намалееят и по своите показатели, да се приближат и да се прехвърлят в следващата степен на благоприятност;
- Трансформиране и намаляване на зоните на замърсяване;
- Общо ограничение и снижение на шумовото натоварване;

- Създаване на зони със специфични режими с екологична насоченост.

В изложението до момента, представихме в детайли, в рамките на възможната и достатъчната необходимост и целесъобразност, настоящата ситуация, свързана с компонентите и факторите, влияещи върху качеството на околната среда в Община Монтана.

Очертахме перспективите в устоявото на територията, произтичащи от предварителния проект за ОУП.

Налага се обща оценка, че в своята цялостност, предварителният проект за Общ устройствен план на Община Монтана ще окаже трайно, във времето, и основно положително въздействие върху компонентите на околната среда и ще минимизира, в рамките на възможното, негативното действие на някои от факторите.

Окончателната обща оценка на въздействията представяме в табл.7.4.1.

Таблица 7.4.1. Обща оценка на въздействията.

Комп. /Фак тор	Непр яко	Пря ко	Крат ко трай но	Сред но трай но	Дъл го трай но	Вре мен но	Пос тоян но	Куму ла тив но	Поло жител но	Отри цател но	Степен
Въздух	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	малка
Пов.води	да	няма	няма	няма	да	няма	да	да	да	няма	средна
Под.води	да	няма	няма	няма	да	няма	да	да	да	няма	средна
Земни недра	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Минерално разнообразие	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Почви	да	да	няма	няма	да	няма	да	няма	няма	да	малка
Биологично разнообразие	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	малка
ЗТ и ЗЗ	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	малка
Ландшафт	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	да	средна
КИН	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Отпадъци	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	средна
Физ.ф-ри	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма	няма
Предпр. с рисков п-л	да	да	няма	няма	да	няма	да	няма	няма	да	малка
Здраве	да	няма	няма	няма	да	няма	да	няма	да	няма	средна

8. ОПИСАНИЕ НА МЕРКИТЕ, КОИТО СА ПРЕДВИДЕНИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО ОТСТРАНЯВАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПЛАНА ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА, КАКТО И ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ТЕЗИ МЕРКИ. ПРЕПОРЪКИ.

Конкретните мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последици от осъществяване на плана върху околната среда, ще бъдат представени в табличен вид по компоненти и фактори на околната среда.

Таблица 8. Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последици от осъществяване на ОУП върху околната среда.

КОМПОНЕНТ / ФАКТОР	МЕРКИ	ЕФЕКТИ
Атмосферен въздух	В окончателният проект за ОУП да се съхранят устройствените възможности за: - Разработване и внедряване на проекти, свързани с повишаване на енергийната ефективност - Разработване и внедряване на съвременни транспортни схеми; - Реаализацията на ПУП-ПЗ за производствени дейности, които прилагат най-добрите налични техники за минимизиране на емисиите в атмосферния въздух.	Създаване на условия за подобряване на качеството на атмосферния въздух
	Да се предвидят възможности за изграждане на нови водоизточници, с цел осигуряване на стабилно водоснабдяване на населените места. Проектиране, доизграждане и модернизация на водоснабдителната мрежа. Допълнително пречистване на питейните води в изпълнение на изискванията на Директива 98/83/ЕС/ Проектиране, доизграждане и модернизация на канализации и пречиствателни станции за пречистване на отпадъчните води от населените места, по изискванията на Директива 98/15/ЕЕС. Да се разработят варианти за пречистване на битовите отпадъчни води на всички села самостоятелно за всяко населено място, или пречиствателна станция за няколко населени места Учредяване на СОЗ около източниците на питейно водоснабдяване	Постигане целите за повърхностни и подземни води, предотвратяване на замърсяването им. Осигуряване на необходимото количество питейна вода с подходящи качества

	В окончателния проект за ОУП да се разработи по-детайлно частта за пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) на град Монтана.	
	В окончателния проект за ОУП да се предвидят необходимите устройствени решения, свързани с минимизиране на риска от наводнения.	
	В окончателния проект за ОУП да се отрази Хидромелиоративната инфраструктура на територията на общината и да се предприемат в последствие мерки за възстановяване или изграждане на елементите на напоителната система	
	Поетапно ликвидиране на точкови и дифузни източници на замърсяване на водите	
	Изпълнение на, предвидените в ПУРБ, мерки за постигане на целите за водните тела в района - в компетентността на общината.	
	Прилагане на добри земеделски практики в изпълнение на изискванията на Директивата за нитратите /91/676/ЕЕС/	
	Поддържане на речните легла.	
Почви	Прилагане на системата за ранно предупреждение чрез използване на краткосрочните метеорологични прогнози. Създаване на точен дигитален модел на релефа, чрез заснемане на речните легла. Картиране на наводняемите зони, с оглед изготвянето на планове при извънредни ситуации	Опазване на почвите и намаляване на необоснованите загуби на земя от поземления и горски фонд
	Въвеждане на забрани за строителство в наводняемите зони .	
	Прилагане на формите на биологично земеделие	
	Процедурите за промяна на предназначението да се съобразят стриктно с вида, категорията на земите и с предвижданията на окончателния ОУП.	
	Да не се допуска новоформиране на нерегламентирани сметища.	
	Провеждане на допълнителни геоложки и хидрогеоложки проучвания в зони с риск за свлачища и срутвания.	
	В окончателния вариант на ОУП да не се засягат с неадекватни зони локалните биокоридорни връзки.	

Биологично разнообразие	Да не се допуска урбанизация в местата с концентрация на биологично разнообразие При одобряване на ПУП-ПЗ да не се допуска пряко отрицателно въздействие върху местообитания или местообитания и популации на видовете, предмет на опазване, тяхното фрагментиране или нарушения на бикоридорните връзки, особено в местата с изявен екотонен ефект. Да се зложат реални устройствени възможности за възстановяване на крайречните заливни гори при запазване и прецизиране на системата за защита от вредното въздействие на водите. При изграждането на нови елементи от напоителната система и водовземни съоръжения от повърхностни водни тела, да не се допуска възпрепятстване на миграционните коридори на хидробионите или увреждащи, крайречната флора и фауна. Да не се допуска утвърждаването на ПУП-ПЗ или дейности в близост до елементите на Националната екологична мрежа, водещи до настаняване на инвазивни видове или предизвикващи рудерализация на площи от защитената местност или защитените зони.	Опазване и възстановяване на местообитанията, структурата и динамиката на популациите на видовете в района. Опазване на елементите на Националната екологична мрежа и развитие на регионалната
-	Своевременно нанасяне на регламентирани изменения за контура и площите на защитените природни територии и зони, съгласно базата данни на МОСВ. Окончателният вариант на ОУП да не внася изменения в съответствието с изискванията на документите по българското природозащитно законодателство,, регламентиращи цифровите модели и граници, обявяването, промените, целите и режимите за обявяване на защитените зони.	
Ландшафт	Адекватно оформление на сервитутните ивици около новите комуникационно-транспортните артерии за тяхното ландшафтно вписване Рекултивация на малките нерегламентирани депа за отпадъци и разработване на ландшафтно-устройствени проекти за възстановяване и рекултивация на деградирани ландшафти (бивши кариери и други нарушени терени).	Възстановяване на ландшафта и постигане на съвременните изисквания за качеството на средата;

Културно-историческо наследство	Популяризиране и бърза реализация на елементите на ОУП, предвиждащи социализиране на паметниците на културата и включването им в специализирани туристически маршрути. При случай на откриване на обекти с характер на находка, дейността да се прекратява незабавно и да се уведомява общината и РИМ за експертиза	Опазване на обектите на КИН
Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал.	Да се даде друг устройствен статут на предлаганата зона – „специален терен“, югозападно от складова база за съхранение на взривни вещества „Ливадски дол“, адекватен на изискванията за осигуряване на безопасни отстояния от предприятието с висок рисков потенциал. В окончателния проект за ОУП да не се предлагат нововъведени устройствени зони, свързани с възможности за изграждане на нови обекти в зоните за безопасност на предприятията с висок рисков потенциал, в които да не се допуска разполагането на нови жилищни райони, пътища и обекти с обществено предназначение.	Минимизиране на риска от аварии.
Отпадъци	Да се ситуират, за проектния период, площадки за депониране на строителни отпадъци и да се предвиди тяхната преработка до усвояеми, от промишлеността и строителството, фракции Да се актуализира общинската програма за управление на отпадъците след 2020 г. и се доразвие системата за компостиране на органичните фракции и последващото им използване за общински нужди и от населението.	Усъвършенстване и оптимизиране на управлението на отпадъците
Здравно-хигиенни условия	Гарантиране на качествата на питейната вода. Наблюдение и контрол на индикаторите, данните за експозиция на вредности на околната среда и на здравните показатели Съответствие на всички ПУП-ПЗ и технически проекти със законодателството и изискванията на Националната програма за действие по околна среда и здраве	Подобряване на здравно-хигиенните условия на средата. Намаляване на здравния риск за населението

9. МОТИВИ ЗА ИЗБОР НА РАЗГЛЕДАНИТЕ АЛТЕРНАТИВИ.

Оценката на алтернативите е въз основа на извършената оценка на обхвата, степента на въздействията и възможностите за прилагане на мерки за предотвратяване, ограничаване или компенсирание на въздействията.

Избран е вариант за предварителен проект на ОУП с по-малко отрицателни или нулеви въздействия и с повече, доколкото е възможно, положителни.

В процеса на разработката бяха разгледани, оценени и предложени варианти за постигане на ускорен и устойчив икономически растеж, със създаване на качествена жизнена среда.

В процеса на разработката са разгледани и оценени три варианта на предварителния проект за ОУП:

Алтернатива 1 – на Балансирано развитие. Това е предложението, в анотацията в т. 2, вариант с приложен баланс на територията, при който устройственото проектиране е насочено към постигане на оптимални резултати в селското стопанство и преработваща промишленост, преди всичко хранително-вкусова.

Цели се развитие на съвременен и модерен аграрен сектор и създаване на локални, съобразени с местните условия, индустриални и логистични зони.

Въвеждат се режими с възможна промяна на предназначението, спазвайки принципа на прекъсната урбанизация (редуване на урбанизирана с неурбанизирана територия), там, където няма, или противоречията с опазването на биоразнообразието са минимални. Успоредно с това, съгласно с нормативите, се предлага и адекватно оразмеряване на територии за рекреация и туризъм, съгласно съществуващите им капацитети.

Смяната на предназначението на горскостопански територии е минимална и строго съобразена с възможностите за обособяване на рекреационни зони. Възможностите за развитие на горското стопанство се съхраняват в оптимални граници.

Предвиждат се нови възможности за зелена система чрез формирането на биокоридори около водни и инфраструктурни линейни обекти в общинската територия. Предвидено е съществено подобряване на благоустроеността и създаването на здравословна среда за обитаване, чрез изграждане на нова или модернизиране на съществуващата, водоснабдителна мрежа, поетапно решаване на проблема с пречистването на отпадъчните води и управлението на отпадъците. Прогнозираният средногодишен растеж е до 4 - 5 % за целия прогнозен период (2015-2035).

Алтернатива 2 – на Максимално развитие. Тя беше свързана с теоретично заложили високоефективни структурни пропорции на секторите, отраслите и производствата, отразени в устройствените предложения. И при този вариант, производствената структура включва развитие на преработващата промишленост, туризма, модерния аграрен сектор. Акцентът, обаче, е поставен върху стимулиране на индустриалния сектор, създаване на високопродуктивна и екологично чиста индустрия, развитие на балансирана хранително-вкусовата индустрия, максимално развитие на зимен, летен и всички останали форми на туризъм и аграрен сектор.

Предвижда се оформянето на нови елементи на зелената система на общината, въвеждане на повече територии, определени с режими за възможна промяна на предназначението при всички възможни случаи, както на земеделски, така и на горскостопански територии и т.н.. Реализацията на алтернативата, в много отношения, е силно зависима от преобладаващото действие на фактори със стимулиращо въздействие извън обсега на общинската икономика и капацитет. Търси се постигането на високо равнище на развитие от порядъка на 6-7 % средногодишен растеж и значително различна, от съществуващата, структура на територията.

Алтернатива 3 - Нулева алтернатива. При „нулевата алтернатива“ биха се запазили съществуващите граници на урбанизираната територия и промишлените зони без разширение, забрани за промяна на предназначението, използване на наличната ВиК мрежа, с допускане на реконструиране. Ще липсват всякакви възможности за съвременно устройствено планиране и устойчиво развитие. Ще се забави икономическото развитие на общината и ще се влоши качеството на живот на населението. Липсата на нов ОУП е предпоставка за влошаване на състоянието на околната среда и всички нейни компоненти.

Оценката на алтернативите показва, че демографските и икономически прогнози не са благоприятни за реализацията на Алтернатива 2 и тя по-скоро ще предизвика дисбаланс, отколкото оптимизиране на средата.

Приемането на «нулева алтернатива» не е добро решение нито от икономическа, нито от екологична гледна точка. Досегашното развитие на територията налага приемането на нов ОУП като удачен компромис между необходимостта от нарастващо антропогенизиране, особено на южната равнинна част, от една страна и съхраняването и обогатяването на природните дадености, от друга.

Препоръчваме реализирането на предложения вариант на ОУП за балансирано развитие на общината с направени препоръки при изпълнени всички условия от заданието.

10. МЕТОДИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА, ИЗПОЛЗВАНА НОРМАТИВНА БАЗА И ДОКУМЕНТИ. ТРУДНОСТИ ПРИ СЪБИРАНЕ НА НЕОБХОДИМАТА, ЗА ТОВА, ИНФОРМАЦИЯ.

Екологичната оценка е изготвена в съответствие с разпоредбите на Глава Шеста на Закона за опазване на околната среда и Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. Постигнато е интегриране на екологичната оценка с процеса на планиране, разработване и одобряване на плана по Закона за устройство на територията. Обхваща, както процеса на техническо предвиждане, така и консултиране с компетентните и отговорни органи по опазване на околната среда, други ведомства, заинтересовани страни и обществеността. Приложени са следните **методически принципи**:

✓ Принцип на териториалност, съгласно който територията е интегрираща категория, степента на усвояване на която, определя характера на съществуването и развитието ѝ, включително и на съседни или отдалечени, но интегрирани в определено отношение територии;

✓ Принцип на системност, според който всяко явление се разглежда като част от единна система, независимо от водещата или подчинената му роля;

✓ Принцип на приемственост, съгласно който проблемите на околната среда са предмет на внимание във всички фази на планиране, проектиране, строителство и експлоатация;

✓ Принцип на относителна оптималност, съгласно който управлението на околната среда се осъществява на база оптимално съчетаване на процесите на урбанистично развитие с капацитета на природните ресурси и условията за живот на населението;

✓ Принцип на приоритетност, при който определен процес или фактор има предимствена роля пред останалите;

✓ Принцип на предпазването, при който, ако за дадено въздействие няма достатъчно информация, то се приема най-лошият възможен сценарий.

Използвани са следните методически подходи:

✓ При проучване на съществуващото състояние на компонентите на околната среда се прилагат основно аналитичните подходи;

✓ Системно-структурен подход при оценка на състоянието на околната среда;

✓ Прогнозата за компонентите и факторите на околната среда се базира на сценариите за развитие;

✓ SWOT анализ, който е в основата на избора на мерки за предотвратяване или възстановяване на допуснати нарушения и изменения на околната среда.

Старали сме се разработката да е в съответствие с подхода и методологията, описани в Ръководството за екологична оценка на планове и програми в България от 2002 г. и указанията за разработване на стратегическа екологична оценка на ЕК.

Приложени са следните методи на работа:

- Събиране на необходимата информация и данни за съществуващото състояние - литературни справки, проучване на документи, изследвания, измервания, нормативни документи, посещения на терена от експертите.

- Съответствие на целите на ОУП, с други програми и планове в района;

- Систематизиране и анализ на събраната информация и на основните проблеми на района, чрез прилагане на количествени и качествени методи за анализ и оценка на състоянието на средата и на възможните последствия от приложението на плана;

- Описание на целите за опазване на околната среда и препоръки към проектантския екип;
- Обсъждане на алтернативи и препоръки при избор на алтернатива за ОУП;
- Оценка на очакваното въздействие на предвидените мероприятия върху компонентите на околната среда;
- Предлагане на мерки за предотвратяване и ограничаване на вредните въздействия на ОС и вероятност от поява на кумулативни въздействия;
- Предлагане на мерки за мониторинг на въздействията по време на реализирането на ОУП;
- Изводи, препоръки и заключение.

Екологичната оценка е изготвена в съответствие и с:

❖ *Директиви, регламенти, решения и препоръки на Европейския съюз:*

- Директива 2014/52/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 год. за изменение на Директива 2011/92/ЕС, относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда;
- Директива 85/337/ЕЕС за оценка на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/337/ЕЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС, относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда;
- Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 год., относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- Протокол за Стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (в сила от юли, 2010);
- Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24.11.2010 год., относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването);
- Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21.05.2008 год. за качеството на атмосферния въздух;
- Директива 1999/30/ЕО от 22.04.1999, относно пределно допустимите стойности за серен диоксид, азотен диоксид и азотни оксиди, прахови частици и олово в околния въздух;
- Директива 2000/69/ЕО от 16.11.2000 год., относно пределно допустимите стойности за бензен и въглероден оксид в атмосферния въздух;
- Директива 2002/3/ЕО от 12.12.2002 год., относно озона в атмосферния въздух;

- Директива 2010/79/ЕС от 19.11.2010 год. за привеждане в съответствие с техническия прогрес на Приложение III към Директива 2004/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, относно намаляването на емисиите на летливи органични съединения;
- Директива 2000/60/ЕС 2005 за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (Рамковата директива за водите), изм. Директива 2013/39/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 12.08.2013 год.
- Директива 2008/105/ЕО от 16.12.2008 год. за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите, изм. Директива 2013/39/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 12.08.2013 год.;
- Директива 91/676/ЕЕС, относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Директива 98/83/ЕС, относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека;
- Директива 91/271/ЕЕС, относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места;
- Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества;
- Директива 2007/60/ЕО от 23.10.2007 год., относно оценката и управлението на риска от наводнения;
- Директива № 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна ;
- Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на съвета, относно опазването на дивите птици;
- Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20.12.1994, относно опаковките и отпадъците от опаковки;
- Директива 2012/19/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4.07.2012, относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО);
- Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26.04.1999, относно депонирането на отпадъци;
- Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18.09. 2000, относно излезлите от употреба превозни средства;
- Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4.07.2012, относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета;
- Регламент 648/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 31.03.2004, относно детергентите;

- Регламент ЕО1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16.12.2008, относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на Директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент ЕО № 1907/2006 (ОВ, L 353/1 от 31.12.2008) - CLP Регламент

- Директива 2002/49/ЕС за оценка и управление на шума в околната среда;
- Директива 2000/14/ЕО от 8.05.2000 год. на Европейския парламент и на Съвета, относно сближаване на законодателствата на държавите-членки във връзка с шумовите емисии на съоръжения, предназначени за употреба на открито;

- Директива ЕС 2015/996 на Комисията от 19.05.2015 год. за установяване на общи методи за оценка на шума в съответствие с Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета.

Международни конвенции, по които Република България е страна:

- Конвенция за достъп до информация и участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правото по екологичните проблеми (Архуска конвенция);

- Конвенция за замърсяване на въздуха на далечни разстояния (Женевска конвенция);

- Рамкова конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК);

- Конвенция за биологичното разнообразие (Протокол от Картахена за биосигурност - пълен текст на Конвенцията - пълен текст на протокола от Картахена);

- Конвенция по международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна (CITES);

- Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни (*Бонска конвенция*);

- Конвенция за опазване на дивата Европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция);

- Рамсарска конвенция за влажните зони;

- Европейска конвенция за ландшафта;

- Конвенция за опазване на световното културно и природно наследство

Българско законодателство:

- ❖ Закон за опазване на околната среда , обн. ДВ, бр. 91/25.09.2002, посл. изм. и доп., бр. 62/14.08.2015, в сила от 14.08.2015);

- Наредба за условията и реда за извършване на оценка въздействието върху околната среда, обн. ДВ. бр. 25/18.03.2003, посл.изм. и доп. ДВ. бр. 12/12.02.2016, в сила от 12.02.2016 г.

- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, приета с ПМС №139/24.06.2004., посл. изм. и доп., бр. 12/12.02.2016, в сила от 12.02.2016 г.
- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни, Приета с ПМС № 238/02.10.2009, Обн. ДВ. бр.80/09.10.2009, посл. изм. и доп. ДВ. бр.69/11.09.2012;
- ❖ Закон за устройство на територията, обн. ДВ. бр.1/02.01.2001, посл. изм и доп. ДВ. бр. 51/05.07.2016;
- ❖ Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси, обн. ДВ. бр.10/04.02.2000, посл. изм. и доп. бр.102/29.12.2015);
- *Наредба за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси*, приета с ПМС № 152/ 30.05.2011, ДВ бр. 43/7.06.2011;
- *Наредба* за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях, приета с ПМС No 2/11.01.2016, обн., ДВ, бр. 5/19.01.2016, в сила от 19.01.2016 г.;
- ❖ Закон за чистотата на атмосферния въздух, обн. ДВ. бр.45/28.05.1996, посл. изм. и доп. ДВ. бр.101/22.12.2015;
- Наредба за норми за допустими емисии на серен диоксид, азотни оксиди и прах, изпускани в атмосферата от големи горивни инсталации, приета с ПМС № 354 /28.12.2012;
- Наредба № 14/1997 - норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места; (обн., ДВ, бр. 88/3.10.1997, посл. изм. бр. 42/1.01.2008);
- Наредба № 12/2010 – норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух; (обн., ДВ, бр. 58/30.07.2010);
- Наредба № 1/27.06.2005 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии., Обн. ДВ. бр. 64/5.08.2005;
- Закон за водите, обн. ДВ, бр. 67/27.07.1999, посл. изм. доп. ДВ. бр. 61/11.08.2015;
- Наредба № 1 от 10.10.2007 год. за проучване, ползване и опазване на подземните води;
- Наредба № 1/11.04.2011 за мониторинг на водите;
- Наредба № 2/13.09.2007 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Наредба № Н-4/14.09.2012 за характеризиране на повърхностните води;

- Наредба № 6/9.11.2000 за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти;
- Наредба № 2/8.06.2011 за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване;
- Наредба № 7/14.11.2000 за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места;
- Наредба № 9/16.03.2001 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели;
- Заповед № РД-267/01.04.2014 на Министъра на околната среда и водите и № РД-09-157/14.03.2014 на Министъра на земеделието и храните за утвърждаване на Програма от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони;
- Заповед № РД-146/25.02.2015 за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници;
- Закон за почвите, обн. ДВ, бр. 89/06.11.2007, посл.изм. и доп. ДВ. бр. 66/26.07.2013;
- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. ДВ, бр. 43/ 29.04.2008);
- Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ, бр. 35/24.04.1996, изм. и доп., бр. 39/20.05.2011);
- Правилник за прилагане на Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ, бр. 35/24.04.1996, изм. и доп., бр. 39/20.05.2011);
- Наредба № 26/2.10.1996 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт, посл. изм. ДВ бр. 30/22.03.2002;
- Наредба № 3/1.08.2008 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите;
- Наредба № 36/18.08.2004 за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати, издадена от Министъра на земеделието и горите, обн. ДВ, бр 87/05.10.2004;
- Наредба № 4/12.01.2009 за мониторинг на почвите;
- ❖ Закон за биологичното разнообразие, обн. ДВ, бр.77/09.08.2002, посл. изм. и доп., ДВ бр. 101/22.12.2015;

- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201/31.08.2007, обн., ДВ бр.73/11.09.2007, посл.изм. ДВ бр. 94/30.11.2012;
 - ❖ Закон за лечебните растения, обн. ДВ, бр. 29/07.04.2000;
 - ❖ Закон за защитените територии, обн. ДВ, бр.133/1998, посл. изм. ДВ, бр.66/2013, в сила от 26.07.2013 г.
 - ❖ Закон за генетично модифицирани организми, обн. ДВ, бр.27/29.03.2005;
 - ❖ Закон за лова и опазване на дивеча, изм. ДВ, бр. 77/04.11.2011, посл. изм., ДВ бр. 60/7.08.2015;
 - ❖ Закон за рибарството и аквакултурите, обн. ДВ, бр. 41/24.04.2001;
 - ❖ Закон за управление на отпадъците , обн. ДВ. бр 53/13.07.2012 г, посл. изм. и доп. ДВ, бр.61/2014);
- Наредба № 6/27.08.2013 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, приета с ПМС № 351/27.12.2012, посл.изм. и доп., бр. 66/28.08.2015);
- Наредба за разделното събиране на отпадъците, приета с ПМС № 275/06.12.2013, Обн. ДВ, бр. 107/13.12.2013;
- Наредба за третиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 235/15.10.2013 (Обн. ДВ, бр. 92/22.10.2013);
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 277/5.11.2012 (Обн., ДВ, бр. 89/13.11.2012, в сила от 13.11.2012 год.);
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС № 53/1999 год., ДВ, бр.29/1999;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки, (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012, изм. и доп., бр. 76/30.08.2013);
- Наредба № 2 /23.07.2014 за класификация на отпадъците;
- Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци, обн., ДВ, бр. 81/17.09.2004;
- Наредба за изискванията за третиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС № 352/27.12.2012, обн. ДВ. бр. 2/08.01.2013;
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, приета с ПМС № 256/13.11.2013, обн. ДВ, бр. 100/19.11.2013, в сила от 01.01.2014 год.;
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, приета с ПМС № 221/14.09.2012, обн. ДВ. бр. 73/25.09.2012;

- Наредба №1/2014 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадени разрешения, регистр. документи и на закритите обекти и дейности;

- ❖ Закон за защита от шума в околната среда, обн. ДВ бр. 74/2005, посл. изм. и доп. ДВ. бр. 98/28.11.2014;

- Наредба № 6/26.06.2006 за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението;

- ❖ **Методики**

- Ръководство за ЕО на планове и програми в България”, София, 2002 г.;
- Указанията и методиките на ЕК за стратегическа екологична оценка;
- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, София, 2002 г. (МАТО/BG/9/1);

- Методика за определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие.;

- Класификатор на почвите в България;
- Класификация на ландшафтите;
- Методически указания за практическо прилагане на изискванията на нормативната уредба по околна среда за намерения за изграждане на вятърни генератори, водноелектрически централи и фотоволтаични системи;

- Указания във връзка с изменения в нормативната уредба, по отношение на процедурите по екологична оценка (ЕО) за планове и програми и по оценка на въздействието на околната среда за планове и програми ;

- Указания във връзка с последни изменения на Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (Наредбата за ОВОС), Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО) и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на защитените зони (Наредбата за ОС), обн. ДВ, бр. 94/30.11.201.

- ❖ **Литература.**

Антонов, Х., Д. Данчев, Подземните води в България, “Техника”, С., 1980, Климатичен справочник за България (том I-IV), ИХМ, София, 1983 г.

Асенов А., 2006: Биogeография на България, София, ЕТ”АН-ДИ-Андриян Тасев”

Бешков В., К. Нанев. 2002. Земноводни и влечуги в България. Изд. Pensoft

- Бигон М., Дж.Харпер, К.Таунсенд. 1989. Екология. Том I и II, Изд. Мир, Москва
- Бондев И. (Ред.). 1995. Хорологичен атлас на лечебните растения в България. Акад. Изд. "М.Дринов",
- Ботев, Б., Ц. Пешев (ред.). 1985. Червена книга на Република България. т. 1: Растения. София. БАН
- Ботев, Б., Ц. Пешев (ред.). 1985. Червена книга на Република България. т. 2: Животни. София. БАН
- Бручев, Ил., Б. Рангелов, П. Иванов, Г. Франгов и др.: Геоложката опасност в България, Обяснителен текст към карта в М 1:500 000, КГМР, БАН, С., 1994.
- Българско дружество за защита на птиците – база данни - www.bsrb.org
- Георгиев Г. 2004. Националните и природните паркове и резерватите в България. ИК "Гей-Либрис", София.
- Груев Б., Б. Кузманов. 1994. Обща биогеография. Университетско издателство "Св. Кл.Охридски", София.
- География на България, Академично издания, София, 1997 г.
- Годишен доклад за състоянието на околната среда –2013 г, РИОСВ Стара Загора
- Делков Н., 1984. Дендрология. Земиздат, София.
- Иванов И., И. Ланджев, Г. Нешев. 1977. Билките в България и използването им. Земиздат, София.
- Канев, Д., 1989: Геоморфология на България, Унив. Изд. „Климент Охридски“, С.,
- Карапеткова М., Мл. Живков. 1993. Рибите в България. Изд. Геолибрис, София .
- Карапеткова М., К. Александрова-Колеманова, Мл.. Живков. 1993. Сладководните риби на България. В: Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие, Том 1, 515-547.
- Климатичен справочник за България (том I-IV), ИХМ, София, 1983 г
- Ковачев, А., Карина, К., Росен, Ц., Димова, Д. (ред). Октомври 2008. Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за видове и типове природни местообитания по НАТУРА 2000 в България. Изд. Българска фондация Биоразнообразие, София, 865 с.
- Костадинова И. 1997. Международни мерки за природозащита. В: Орнитологично важни места в България. БДЗП, Природозащитна поредица, кн. 1. Костадинова И. (съст.). БДЗП, София.
- Костадинова И. 1997а. Резултати от проучването на ОМВ в България. В: Орнитологично важни места в България. БДЗП, Природозащитна поредица, кн. 1. Костадинова И. (съст.). БДЗП, София.

Костадинова И. 2002. Опазването на места – един от ключовите подходи в опазването на биоразнообразието. В: Наръчник за НАТУРА 2000 в България. БДЗП, Природозащитна поредица, кн. 5. Костадинова И., М.Михайлов (съст.). БДЗП, София.

Любенова М. 2004. Фитоекология. Академично издателство „Марин Дринов“, София.

Матев И., Д. Ганева, Д. Ганев: 2004; Екология с основи на биогеографията и опазване на околната среда, Изд. Пенсофт, София-Москва

Митрев А., Св. Попова. 1982. Атлас на лечебните растения в България. Изд. на БАН

Нанкинов Д. 2000. Застрашените животни в България. Изд. Pensoft, София, 146 с.

Нанкинов, Д., С. Симеонов, Т. Мичев, Б. Иванов. 1997. Фауна на България, Aves, Част 2, т. 26, София, Академично издателство”Проф. Марин Дринов” и Издателство “Пенсофт”

Натура 2000: <http://www.natura2000bg.org>

Наумов, Б., М. Станчев. 2004. Земноводни и влечуги в България и Балканския полуостров. Електронно издание на Българското херпетологично дружество. www.herpetology.hit.bg

Петров П. 1990г. Ландшафтознание. Университетско издателство.

Проект „Изграждане на мрежата от защитени зони Натура 2000 в България” . www.natura2000bg.org

Сборник със закони и нормативни актове за опазване на околната среда. 1998. МОСВ, София, Изд. “Вендом”,168с.

Симеон С., Т. Мичев. 1991. Птиците на Балканския полуостров. Изд. „Петър Берон”, София.

Симеон С., Т.Мичев, Д. Нанкинов. 1990. Фауна на България. Том 20, Изд. на БАН, София.

Стоянов Г. - ред, 1981: Хидрологичен справочник на реките в България, том I, том V, БАН, ГУ”Хидрология и метеорология”, София

Стоянов Н. 1972. Нашите лекарствени растения. Том I и II, Изд. „Наука и изкуство, София.

Стоянов Г., 1981: Хидрологичен справочник на реките в България, том I, том V, БАН, ГУ”Хидрология и метеорология”, , София

Събев Л., Св. Станев. 1959. Климатичните райони на България и техният климат. В: Трудове на Института по хидрология и метеорология. Том V, Държавно издателство “Наука и изкуство”, София

Узунов Й., Ст. Ковачев. 2002. Хидробиология. Изд. Pensoft, София

Червената книга на НР България. 1984. Том I, Изд. на БАН, София.

Червената книга на НР България.1985. Том II, Изд. на БАН, София.

Федерация “Зелени Балкани”; WWF; МОСВ. 2005. Ръководство за определяне на местообитания от европейска значимост в България, София.

Федерация “Зелени Балкани” – База данни. www.greenbalkans.org

Янков, П. (отг. ред.). 2007. Атлас на гнездящите птици в България. Българско дружество за защита на птиците. Природозащитна поредица кн. 10, София, БДЗП, 679 с.

Трудности по събиране на необходимата информация

Основни затруднения при изготвяне на ЕО на ОУП на Община Монтана бяха свързани с обхвата, мащабите и конкретността на задачата, обсъждането на варианти, начина на текстуалното отразяване на графичните приложения и събирането на информация за вземане на експертно решение, което дава възможност за вариативност на проекта за ОУП и удовлетворява изискванията на действащата законова уредба по опазване на околната среда.

11. ОПИСАНИЕ НА НЕОБХОДИМИТЕ МЕРКИ, ВЪВ ВРЪЗКА С НАБЛЮДЕНИЕТО, ПО ВРЕМЕ НА ПРИЛАГАНЕТО НА ОУПО.

Качеството на околната среда е трудно да бъде измерено пряко, поради изключителната сложност на природните явления и на нейните елементи с анализирането на много променливи, които трябва да се вземат предвид. За развитието на системата могат да се използват индикатори, които отразяват нейното състояние.

Те могат да бъдат измерими елементи, които показват дали една система се подобрява, влошава или остава без промяна. Използват се за информация и като инструмент за планиране и управление.

Индикаторите, основаващи се на икономически, културни, социални и екологични аспекти се наричат индикатори на «устойчивост» и в практиката на Европейския съюз са диференцирани до голяма степен на **съществени и базисни**.

Съществените индикатори са набор от основни мерки за устойчивост, като здравословен въздух, безопасна среда, зелени площи, съвместимост с околната среда, устойчиви ресурси.

Базисните индикатори са допълнение към съществените:

- свързани със «здравословен въздух» – средноденоношна концентрация на различните замърсители на въздуха;

- безопасна среда – шумово натоварване, безопасни технологии;

- зелени площи – площ на човек;

- съвместимост с околната среда – дейности на територията без негативно въздействие върху околната среда;

- устойчиви ресурси – количество и качество питейна вода, пречистване на отпадъчните води.

На базата на идеята, че устойчивостта обхваща качеството на околната среда, социалното развитие и общия просперитет, е възможно разработването и прилагането на различни системи от индикатори, а предложеният от нас вариант за ефективното управление на околната среда в общината, представяме в таблица 10.

Таблица 11. Мерки и индикатори за мониторинг.

Мерки и индикатори за мониторинг	Етап		Отговорност
	ОУП	Реализация	
Устойчивост			
Вредни физични фактори – шум, вибрации и вредни лъчения	-	да	Община Монтана
Организирано и разделно събиране и извозване на строителните и битовите отпадъци. Третиране на производствените и опасните отпадъци, съгласно изискванията на ЗУО.	-	да	Община Монтана
Устройствени параметри.	да	да	Община Монтана
Използване на най-добри налични техники при изграждане на производствени предприятия и инфраструктура.	да	да	Община Монтана
Природни екосистеми и защитени видове			
Постигане целите на опазване на защитените природни територии, защитените зони и видовете, включени в приложенията на ЗБР и контрол на наложените режими.	да	да	Община Монтана РИОСВ Монтана Държавно горско стопанство Монтана
Компоненти на околната среда / ресурси			
Качество на атмосферния въздух	да	да	Община Монтана
Качество на водите в повърхностните и подземни водни тела. Количество и качество на водата, в т.ч. питейните. Количество и качество на битовите отпадъчни води, зауствани във водни обекти	да	да	БД „ДР” РЛ при ИАОС РИОСВ-Монтана Община Монтана „В и К” ООД, Монтана
Опазване на почвите от замърсяване	да	да	Община Монтана

Поддържане баланса на типовете ландшафти, ограничаване на трансформацията на ландшафти и рекултивация на нарушени ландшафти	да	да	Община Монтана
Ефективност на поставените ограничения при устройственото планиране за осигуряване на безопасни разстояния, в т.ч. контрол при издаване на разрешения за строеж по реда на ЗУТ на ПВРП/ПНРП и на обекти в близост до тях.	да	да	Община Монтана

Общият устройствен план на Община Монтана е разработен в съответствие с изискванията на Закона за устройство на територията и действащата в страната нормативна база и отговаря на приоритети, заложи в цитираните национални стратегически документи. Заложените показатели осигуряват устойчиво развитие на общината.

12. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

Въз основа на извършените изследвания и анализи, и направените прогнози, се налага следното заключение:

В своята цялостност очакваме реализацията на Общия устройствен план на Община Монтана да окаже трайно във времето, основно положително въздействие върху компонентите на околната среда и здравето на населението. Планът ще създава условия за постепенно подобряване на състоянието на средата и на качеството на живот и осигурява условия за устойчив характер на развитието на територията при изпълнение на предложените мерки за минимизиране на отрицателните въздействия върху компонентите на околната среда.

13. СПРАВКА ЗА ПРОВЕДЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ.

❖ По реда на чл.19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми.

Таблица 13. Справка за проведените консултации по реда на чл.19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми.

Институции, организации, лица	Изразени становища, препоръки забележки	Приети/Неприети (отразяване в ДЕО)
Регионална инспекция по околната среда и водите - Монтана	Одобрено задание за обхвата и съдържанието на ДЕО с препоръки	Отразени са изцяло в ДЕО
	Одобрена схема за консултации и Указания за провеждане на процедурата	
	Положителна оценка на ДОСВ на ОУПО върху защитените зони	Отразено в ДЕО
Регионална инспекция по околната среда и водите - Монтана	Разрешен достъп до обществена информация и предоставени данни за защитени зони	Отразени в ДЕО и ДОСВ
Регионална инспекция по околната среда и водите - София	Разрешен достъп до обществена информация и предоставени данни за защитени зони	Отразени в ДЕО и ДОСВ
Регионална здравна инспекция - Монтана	Одобрено задание за обхват и съдържание. Препоръки за задачи.	Отразено в ДЕО
Басейнова дирекция „Дунавски район“ с център град Плевен	Предоставена е информация за повърхностните и подземни водни тела в обхвата на ОУП, за зоните за защита на водите, за учредени СОЗ, за пунктовете от Националната мрежа за мониторинг на химичното състояние на подземни води	В ДЕО са описани и анализирани всички проектни решения на ОУП, свързани с повърхностни и подземни води
Министерство на икономиката	Няма отговор	-
Национален институт за недвижимо културно наследство - Министерство на културата, София	Няма отговор	-
Водоснабдяване и канализация” ЕООД, Монтана	Представен е информация за обектите, експлоатирани от „Водоснабдяване и канализация” ЕООД Монтана	Отразени в ДЕО
Областно пътно управление – Монтана	Няма отговор	-
Общинска служба „Земеделие”, град Монтана	Няма отговор	-
„ЧЕЗ Разпределение България” АД	Няма отговор	-
„Държавно горско стопанство- Монтана	Няма отговор	-

НЕК ЕАД, София	Няма отговор	-
Сдружение „Зелени Балкани”, град Пловдив	Няма отговор	-
БДЗП София	Няма отговор	-
Консултации със засегнатата общественост	Липсват изказани мнения и становища.	-

14. СПИСЪК НА ЕКСПЕРТИТЕ, ИЗГОТВИЛИ ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА.

ЕКСПЕРТ	РАЗРАБОТЕНА ЧАСТ ОТ ДОВОС	ПОДПИС
Добромир Георгиев Ганев – Ръководител колектив	1, 2 , 3.1.,3.5., 3.8.,3.10, 3.11, 3.12, 4, 5, 6,7,8,9, 10.,11,12	
инж. Радостина Димова Христова	3.8., 4, 5,,7,8, 10, 8,9, 10.,11	
инж. Кольо Славов Колев	3.2., 4, 5, 7, 8, 10,11	
Доц.д-р Диана Йовчева Ганева	3.3., 3.4., 3.5.,3.6., 3.7., 4, 5, 7, 8, 10,11	

15.ДЕКЛАРАЦИИ НА НЕЗАВИСИМИТЕ ЕКСПЕРТИ, АВТОРИ НА ДЕО И ДОКАЗАТЕЛСТВА ЗА КОМПЕТЕНТНОСТ.

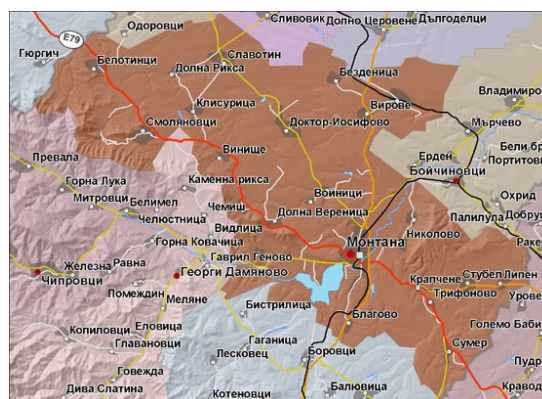
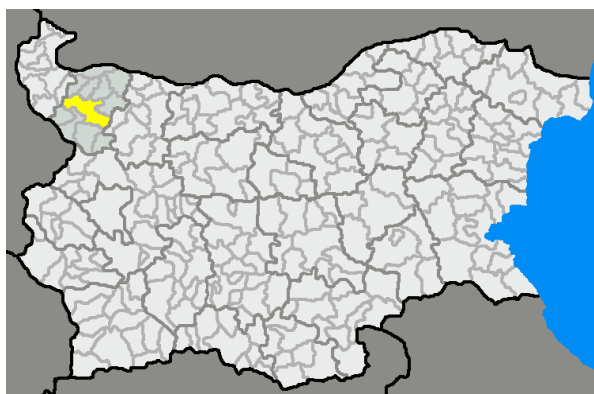
ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Нетехническо резюме на ДЕО.
2. Становища и препоръки при консултациите, по чл.19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми.
3. Доклад за оценка на степента на въздействие върху Защитени зони „Западна Стара Планина и Предбалкан” (BG0001040), „Пъстрина” (BG0001037) и „Западен Балкан” (BG0002002) на предварителен проект за „Общ устройствен план на Община Монтана”.
4. Общ устройствен план на Община Монтана – предварителен проект .

екологічна оцінка

НА ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА МОНТАНА

(НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ)

Възложител: ОБЩИНА МОНТАНА

2016 година

СЪДЪРЖАНИЕ.

	Информация за контакт с Възложителя	3
1	Въведение	4
2	Цел, задачи и обхват на Общия устройствен план. Връзка с други планове и програми. Характеристика на засегнатата територия	5
3.	Текущо състояние на компонентите и факторите на околната среда, културно-историческото наследство и тяхното евентуално развитие без прилагане на плана	12
3.1	Атмосферен въздух	12
3.1.1.	Климатична характеристика	12
3.1.2.	Атмосферен въздух	34
3.2	Повърхностни и подземни води	16
3.2.1.	Повърхностни води	16
3.2.2.	Подземни води	20
3.2.3	Зони за защита на водите	22
3.2.4	Водоснабдяване на територията и съществуващ начин на третиране на отпадъчните води	24
3.3	Земни недра	25
3.4.	Почви и земеползване	26
3.5.	Биологично разнообразие, елементи на Националната екологична мрежа	26
3.5.1.	Биогеографска характеристика на района	26
3.5.2	Растителен свят. Характеристика на състоянието	26
3.5.3.	Гъби	27
3.5.4	Животински свят. Характеристика на състоянието	28
3.5.5.	Елементи на Националната екологична мрежа	29
3.6.	Ландшафт	32
3.7.	Културно-историческо наследство	33
3.8.	Отпадъци	34
3.9.	Рискови енергийни източници - шум, вибрации, йонизиращи лъчения	35
3.10.	Естествени и антропогенни вещества и процеси	36
3.11.	Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал	36
3.12.	Здравно-хигиенни условия на средата	39
4.	Развитие на територията без реализацията на ОУП	40

5.	Характеристики на околната среда на територии, които могат да бъдат значително засегнати. Съществуващи екологични проблеми	42
6.	Цели на опазване на околната среда	43
7.	Оценка на въздействието	44
7.1.	Оценка на въздействието по компоненти на околната среда	44
7.2.	Оценка на въздействието по фактори в околната среда	47
7.3.	Химикали. Въздействия от зони, регламентиращи дейности с висок рисков потенциал	48
7.4.	Обща оценка на въздействията	49
8.	Мерки за предотвратяване и намаляване на евентуалните отрицателни последици от реализацията на ОУП	50
9.	Мотиви за избор на разгледаните алтернативи	53
10.	Методи за извършване на екологичната оценка, използвана нормативна база и документи. Трудности при събиране на необходимата, за това, информация	55
11.	Описание на необходимите мерки, във връзка с наблюдението, по време на прилагането на ОУП	55
12.	Заключение	56
13.	Справка за проведените консултации	57
14.	Списък на експертите, изготвили екологичната оценка	58
15.	Декларации на независимите експерти, автори на ДЕО и доказателства за компетентност	58

ИНФОРМАЦИЯ ЗА КОНТАКТ С ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ

Възложител: ОБЩИНА МОНТАНА, със седалище и административен адрес на управление: град Монтана, улица ул. „Извора“ № 1, Област Монтана, ЕИК 000320872, представлявана от Златко Софрониев Живков – в качеството му на кмет на Община Монтана

Пълен пощенски адрес: 3400, град Монтана, улица ул. „Извора“ № 1

Телефон: 096/ 300 400; **факс** 096/ 588 391; 0884/ 917 447

E-mail: mayor@montanabg.net

Лица за контакти: ланд.арх. Мирияна Асенова-096/ 394 234 E-mail: miordanova.wln@gmail.com

1. ВЪВЕДЕНИЕ.

Възложител на плана и на екологичната част към него е Община Монтана. Предварителният проект за Общ устройствен план се разработва от колектив на „УРБАНАРХ“ ДЗЗД - гр.София, на база на спечелена обществена поръчка и подлежи на задължителна екологична оценка (ЕО) по реда на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ бр.57/ 2004, посл.изм.доп ДВ бр.94/2012) и попада в обхвата на т. 11.1. на Приложение № 1 към чл. 2, ал. 2, т. 1 към нея. Той очертава рамката за бъдещо развитие на инвестиционни предложения по Приложения № 1 и № 2 на Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Съгласно чл. 127, ал. 6 от Закона за устройство на територията (ЗУТ), ОУП се одобрява с Решение на Общински съвет - Монтана. Съобразно с това, както и във връзка с чл. 4, т. 2 на Наредбата, компетентен орган по ЕО за ОУП е Директорът на РИОСВ Монтана. Екологичната оценка представлява нормативно изискваща се част към ОУП на общината и е изготвена от колектив независими експерти.

Докладът за екологична оценка е разработен в съответствие с изискванията на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Писмо изх. № 29/06.11.2014 и Становище с изх. № 2216/27.08.2015 на РИОСВ - Монтана. С Писмо изх. № 3065/16.11.2015 компетентният орган отправя препоръки към представеното Задание и схема за консултации, които са изпълнени и документацията е представена в законоустановения срок. С Писмо изх. № 180/21.01.2016, е дадена положителна оценка на представения доклад за степента на въздействие върху Защитени зони „Западна Стара Планина и Предбалкан“ (BG0001040), „Пъстрина“ (BG0001037) и „Западен Балкан“ (BG0002002) с препоръки и указания за по-нататъшния ход на процедурата. Съгласно одобрената от РИОСВ – Монтана схема за консултации за обхвата и съдържанието на екологичната оценка по чл. 19 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, е поискана информация от Басейнова дирекция за управление на водите „Дунавски район“ с център - град Плевен, Министерство на икономиката - Дирекция „Природни ресурси и концесии“, Регионална здравна инспекция - Монтана, „Водоснабдяване и Канализация“ ООД - Монтана, „Напоителни системи“ ЕАД клон - Мизия, „ЧЕЗ Разпределение България“ АД, НЕК ЕАД, Национален институт за паметници на културата - София, Държавно горско стопанство - Монтана, БДЗП и Сдружение „Зелени Балкани“. Поискана е информация от РИОСВ Монтана и София за заявени интереси за други инвестиционни предложения, планове и програми на територията на Защитени зони „Западна Стара Планина и Предбалкан“ (BG0001040), „Пъстрина“ (BG0001037) и „Западен Балкан“ (BG0002002), водещи, при евентуалната си реализация, до кумулативен ефект върху тях – при изготвяне на Доклад за степента на въздействие върху зоните.

Екологичната оценка съдържа информация по чл. 86, ал. 3 на ЗООС, в съответствие със степента на детайлност на проекта на ОУП на Община Монтана.

2. ЦЕЛ, ЗАДАЧИ И ОБХВАТ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН. ВРЪЗКА С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗАСЕГНАТАТА ТЕРИТОРИЯ

Общият устройствен план на Община Монтана има за цел да определи общата структура и преобладаващото предназначение на териториите на общината, видът и предназначението на техническата инфраструктура, опазването на околната среда и обектите на недвижимото културно наследство, чрез изработване на правила и нормативи за неговото прилагане при устройството на отделните видове територии и устройствени зони.

Според изискванията на законодателството, ОУП:

- ❖ отразява и опазва териториите за природозащита (защитени природни територии и зони, водоизточници със санитарно-охранителните им зони, водни площи, влажни зони...).

- ❖ Осигурява опазване на обектите на недвижимото културно наследство (археологически резервати, отделни квартали или поземлени имоти в населени места с културно-историческо, етнографско или архитектурно значение) и за тези, с особена териториално-устройствена защита и с режим на превантивна устройствена защита по чл. 10, ал. 2 и 3 от ЗУТ.

- ❖ Устройството на урбанизираната територия на Община Монтана е съобразено с изискванията на ЗУТ, при което е извършено проучване, придружено със схема на селищната мрежа - населени места, недвижимо културно наследство, промишлени комплекси и други вид селищни образувания, като се съблюдават следните специфични изисквания :

- ❖ Нови урбанизирани територии могат да бъдат предвидени в настоящи земеделски имоти по периферията на град Монтана, с оглед на бъдещото разширение на строителните граници на града. Подходящи, за тази цел, са териториите, където вече е започнало урбанизирането на известен брой земеделски имоти. Създаването на жилищни територии на други места не е целесъобразно, защото това би насочило усилия и средства извън града, вместо да се ползва и усъвършенства съществуващата инфраструктура.

- ❖ Съобразяване с изградените на територията основни видове производства;

- ❖ Извършване на проучвания и разработването на условия за добив на енергия от възобновяеми източници;

- ❖ Развитие на системата за обществено обслужване – образование; здравеопазване и социални грижи; култура; религия; административни услуги; търговия, обществено хранене и битови услуги; други обществено-обслужващи дейности,...

В изработвания ОУП на Община Монтана се решават следните по-конкретни задачи:

- ✓ Определяне на земеделски земи, за които е допустима промяна на предназначението им;
- ✓ Промяна на отреждането на УПИ I и IV, кв. 283 (с/у пресечка на бул. „Монтана” и „Св. Патриарх Евтимий”), отредени за озеленяване в обществено обслужване;
- ✓ Около технологичния парк, при изхода за град Лом, се предвижда разширение в северна посока;
- ✓ Около трасето, на пътя от Републиканската пътна мрежа E79, се предвиждат терени за обществено обслужване;
- ✓ Отразяване на новото трасе на обхода на Монтана – северозапад (път E79);
- ✓ Отразяване на новото трасе на ж.п. линията София - Видин през Монтана;
- ✓ Разширение на гробищния парк на град Монтана в посока на подходящ терен на запад;
- ✓ Обособяване на новообразувани имоти в местн. "Парта" като вилна зона;
- ✓ Намаляване на броя на имотите частна собственост, отредени за обществено озеленяване, където има възможност за това.

Около язовир „Огоста” се обособява зона за отдих (със съответните схеми за ВиК и електроснабдяване - разширение на съществуващата система).

ОУП на Община Монтана се разработва за перспективен срок от 20 години, т.е. планов хоризонт 2035 година, а урбанистичната хипотеза – с времеви хоризонт - 2040 г. Насочен е към развитието на общината с цел, да се използват природните и културно-историческите дадености на територията за превръщане на Община Монтана в конкурентна туристическа дестинация. Тази цел ще се постигне чрез *възможности за развитие на различни видове туризъм – културен, познавателен, спортен, конферентен, селски, лечебен, планински, екотуризъм...* Общината е с доказан, но недоразвит потенциал за туризъм .

Общият устройствен план на Община Монтана се разработва в две фази:

- ❖ Първа фаза – Опорен план и изработване на Предварителен проект;
- ❖ Втора фаза – Окончателен проект.

Предварителният проект на ОУП съдържа текстови и графични материали.

Текстовите материали към ОУП съдържат раздели за:

- ❖ регионални проблеми;
- ❖ социално-икономически условия, проблеми на социално-икономическото развитие:

- териториални проучвания: релеф, климат, геология и хидрология, флора, фауна, поземлен ресурс по фондове (населени места и други урбанизирани територии, земеделски земи, горски фонд, защитени територии, нарушени територии), структура на собствеността;

❖ обитаване: количествено и качествено състояние на жилищния фонд, структура на собствеността, видове (типове) пространствени структури на обитаване, технико-икономически характеристики на видовете (типовете) обитаване;

❖ техническа инфраструктура: трасета и съоръжения, технически параметри на електроснабдителната, водоснабдителната, канализационната, далекосъобщителната мрежи, пътна мрежа (класификация, състояние), големи структурни обекти, покритие на територията на общината с комуникационни системи, пречистване на отпадъчните води, сметосъбиране и третиране на отпадъците, депа за отпадъци;

❖ социалната инфраструктура: (образование, здравеопазване, култура, комунални дейности), развитие на социалната база, приоритети за реализация;

❖ отдих и туризъм;

❖ екологично състояние, екологични условия: прогноза за въздействия върху околната среда от социално-икономическото и пространственото развитие и мероприятия за подобряване на средата;

❖ пространствено развитие: основно предназначение на териториите, режими на устройство и параметри за натоварването им, развитие на урбанизираните територии и на техническата инфраструктура;

❖ правила и нормативи за прилагане на ОУП, които включват условията, при които може да се изменя плана, задължителните изисквания към подробните устройствени планове (ПУП), допустимите натоварвания на териториите и др.

Графичните материали към предварителния проект на ОУП са основни и допълнителни. Основните графични материали на предварителния проект ще съдържат:

❖ Общ устройствен план на Община Монтана в мащаб М 1:25 000, изработен върху данни от кадастрална, топографски, специализирани и други карти, карта на възстановената собственост в цифров и растерен вид, с отразено бъдещо развитие и устройството на териториите,

❖ Схеми в М 1:50 000 за:

- транспортна инфраструктура;

- инженерна инфраструктура - мрежи и съоръжения на Електроснабдяване, Газоснабдяване, ВиК;

- недвижими културни ценности;

- екологични условия;

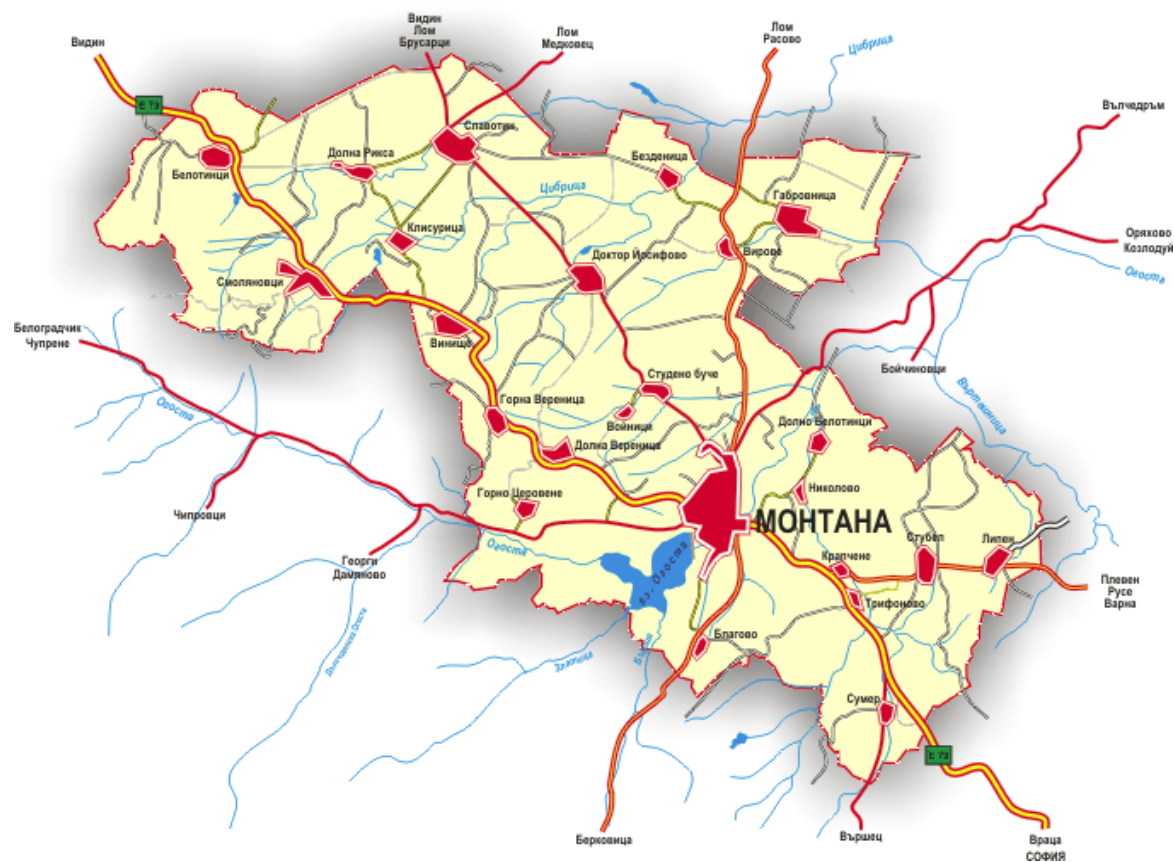
- собственост;

- бонитетни категории на земеделските земи.

❖ Допълнителни графични материали: други карти, схеми, графики и фотоси по преценка на изпълнителя с цел изясняване на проектното решение.

Окончателният проект на ОУП ще съдържа текстовите и графичните материали на предварителния проект, коригирани и допълнени, съобразно решенията на експертните съвети, проведените обществени обсъждания и становищата на заинтересуваните централни и териториални администрации.

Предварителният проект за ОУП устройва територията на Община Монтана, обхващаща 677 км² с 24 населени места – едноименният областен и общински център и 23 села. Град Монтана изпълнява функции на икономически, транспортен и обслужващ център.

Фигура 2.1. Устройство на територията.

Съгласно Наредба № 7 на МРРБ/22.12. 2003, за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, селищата в общината попадат в следните категории:

- „средни градове” - град Монтана с 43 781 жители;
- „средни села” - с население от 1000 до 2000 жители: Габровница и Смолянски;

- „малки села” - с население от 250 до 1000 жители - 15 села: Безденица, Белотинци, Благово, Вiniще, Вирове, Горно Церовене, Доктор Йосифово, Долно Белотинци, Крапчене, Липен, Николово, Славотин, Студено Буче, Стубел, Сумер);

- „много малки села” - с население до 250 жители - 6 села: Войници, Горна Вереница, Долна Вереница, Долна Рикса, Клисурица и Трифоново.

Като цяло, селищната мрежа може да се определи като мозаечно-дисперсно разположена в територията.

Таблица 2.1. Сравнение между съществуващите и проектни елементи по вид територия.

ТЕРИТОРИАЛЕН ЕЛЕМЕНТ	ПЛОЩ НА СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕЛЕМЕНТИ		ПЛОЩ НА ПРОЕКТНИ ЕЛЕМЕНТИ	
	ха	%	ха	%
ТЕРИТОРИИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ				
Територии, заети от населени места	2430.41	3.59	377.65	0.56
Жилищна малкоетажна зона, Жм			2029.21	3.00
Жилищна средноетажна зона, Жс			20.39	0.03
Обществено-обслужване, Оо	69.81	0.10	68.59	0.10
Смесена многофункционална зона, Смф			59.64	0.09
Предимно производствена зона, Пп	276.12	0.41	286.63	0.42
Предимно производствена зона - реконструкция			213.73	0.32
Високотехнологичен парк, Пп			8.92	0.01
Курорт и отдих, Кк	60.63	0.09	38.75	0.06
Вилна зона, Ов			414.67	0.61
Озеленяване, Оз			101.37	0.15
Спорт и атракции, Са	78.77	0.12	78.54	0.12
Гробищни паркове	24.34	0.04	22.69	0.03
Недвижими културни ценности	5.54	0.01	6.16	0.01
Животновъдни ферми	124.95	0.18	98.29	0.15
Обработваеми земи - ниви	31 750.70	46.90	31 614.12	46.70
Обработваеми земи - трайни насаждения	1 375.72	2.03	1 196.36	1.77
Обработваеми земи – ливади, пасища, мери	12 316.76	18.19	12 244.85	18.09

Стопански двор	418.83	0.62	160.49	0.24
Храсти	454.64	0.67	372.13	0.55
Стопански гори и земи	882.68	1.30	882.68	1.30
Горски територии	11 919.38	17.61	11 907.55	17.59
Дерета, оврази, пясъци, скали	342.49	0.51	339.92	0.50
Реки, езера, рибарници, канали и стопански води	2 620.18	3.87	2 614.85	3.86
Находища на прясна вода, извори	1.91	0.00	1.87	0.00
Транспортна инфраструктура	672.34	0.99	656.71	0.97
Местни ведомствени пътища (второстепенни пътища)	1435.53	2.12	1 398.01	2.07
Железопътен транспорт	0.25	0.00	0.25	0.00
Техническа инфраструктура	7.27	0.01	56.08	0.08
Инженерна инфраструктура	7.45	0.01	6.70	0.01
Специални терени	314.22	0.46	314.22	0.46
Кариери, насипи	82.78	0.12	82.78	0.12
Депо за битови отпадъци (сметище)	21.76	0.03	21.15	0.03
	67 695.46	100	67 695.46	100
ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ				
Защитени зони (мрежа Натура 2000)	12 206	18.03	12 206	18.03
Защитени територии - защитени местности	127.14	0.19	127.14	0.19
	12 333,14	18.22	12 333,14	18.22

Както вече подчертахме, в Предварителния проект за ОУП, в графичната част цветът на разработваната територия е носител на определена функция, отговаряща на устройствените зони и режими, изведени в табличен вид и представени в таблица 2.2.

Таблица 2.2. Устройство зони и режими.

	ВИДОВЕ ЗОНИ	Плътност на застрояване	Интензивност на застрояв.	Етажност	Озеленена площ (%)
	ЖИЛИЩНА ЗОНА				
Жм	Жилищна малоетажна зона със средна степен на изграденост и плътност на застрояването	40%	1,5	3/10	40-60

Жк-г	Високоетажна жилищна зона с комплексено застрояване – съществуващи жилищни комплекси	40%	3,2	8	40-60
Жс	Средноетажна жилищна зона със смесен характер на застрояване и възможности за развитие на обществено-обслужващи д-сти	35%	1,5	4	30-50
	ЦЕНТРАЛНА СМЕСЕНА ЗОНА	%		м	%
Цсм	Устройствена зона главен градски център, зона с обитаване и обслужващи дейности	80	3	4	20
	ГРУПА ТЕРИТОРИИ ЗА ЗАЩИТА НА КИН				
Цвет. сигн.	Археологически Резерват „Кастра Монтанезиум“;	Особена териториално-устройствена защита			
Цвет. сигн.	Охранителни и контактни зони на АР режим А,Б, В и Г	Допълнителен режим - в графичната част и СПН за НКН			
Цвет. Сигн.	Територии и обекти на КИН	Допълнителен режим - в графичната част, СПН за НКН			
	ВИЛНА ЗОНА	%		Ет/Кк	оз%
Ов	Вилна зона в крайградски територии с частично постоянно обитаване	20%	0,04	2	50-80
	ПРОИЗВОДСТВЕНИ ЗОНИ				
Пч	Чисто Производствена зона – предприятия със замърсяващи производства	50-80%	1.0-2.5		20-40
Пч1	Производствена зона със смесени производствено-складови и комунални дейности	50-70%	1.0-1.5		20-40
Пп-р	Предимно производствена зона, със съществуваща висока степен на изграденост и плътност на застрояване - за реконструкция	40-80%	1.0-2.5		20-40
Пп	Предимно производствена зона, със съществуваща ниска степен на изграденост и плътност на застрояването (5-20%)	40-70%	1.0-2.0		20-40

Пп-с	Производствено –складови зони	40 %	0,4	1 (Кк 4,5)	20
Пп	Предимно производствени зони - нови територии за усвояване и разширение	40-80%	1.0-2.5		20-40
Пс	Зона за високо-технологични производства с предимно производствен характер	40-50%	1.0-1.5		20-40
	СМЕСЕНИ МНОГОФУНКЦИОНАЛНИ ЗОНИ	%		Ет/Кк	Оз%
Смф	Зона за обществено обслужване и производствено-складови дейности	40-80%	1.5-3.0		20-40
	УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ ЗА ОЗЕЛЕНЯВАНЕ, СПОРТ И АТРАКЦИИ				
Оз	Озеленяване – паркове и градини – мин. 18 м ² /жител	1-2			
Цв. сигнат ура	Терени за Гробищен парк – 2,20 м ² /жител				
Са	Терени за Спорт и атракции – 6-8 м ² /жител	-	-	-	Мин 20
	Други видове терени				
Ти	Терени на техническата инфраструктура				
Т-сп	Специални терени				
Т-нр	Нарушени терени за рекултивация				

3. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО И ТЯХНОТО ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ БЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА.

3.1. Атмосферен въздух.

3.1.1. Климатична характеристика.

По класификацията, използвана от Националния институт по метеорология и хидрология към БАН, тя попада в умерено-континенталната климатична област, в климатичния район на високите полета на Предбалканската подобласт.

Според анализа в „Програма за намаляване на нивата на ФПЧ-10 и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в Община Монтана за периода 2011-2014, март 2011”, най-неблагоприятно за самопречистването на атмосферния въздух, е тихото време и слабите ветрове със скорост от 0 до 2 м/сек. В гр. Монтана процентът на тихото време, средно за годината, е 31.8%. Средната годишна скорост на вятъра е 1.8 м/сек.

Преобладаващата посока на вятъра е от северозапад и север. От гледна точка на разположението на по-голямата част от промишлените обекти на територията на града в североизточната и югоизточната му част, преобладаващите посоки на вятъра са благоприятни за разсейването на атмосферните замърсители извън границите на града.

Климатичните характеристики на град Монтана и общината са типични за континенталната подобласт. В същото време, котловинният характер на релефа, продължителното безветрие, малката сума на валежите, сравнително високата влажност на въздуха, големият брой на дните с мъгла през зимния сезон обуславят ниската самопречиствателна способност на атмосферата в района и създават предпоставки за трайно замърсяване на въздуха.

3.1.2. Състояние на атмосферния въздух.

Основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой, съгласно чл. 4 (1) от Закона за чистотата на атмосферния въздух, са концентрациите на:

- ✓ суспендирани частици;
- ✓ фини прахови частици;
- ✓ азотен диоксид и/или азотни оксиди;
- ✓ олово (аерозол);
- ✓ полициклически ароматни въглеводороди;
- ✓ бензен;
- ✓ въглероден оксид;
- ✓ тежки метали - кадмий, никел и живак;
- ✓ озон;
- ✓ серен диоксид;
- ✓ арсен.

Нормираните пределно-допустими концентрации (ПДК) на основните замърсяващи вещества са съответно установените средногодишни, средноденонощни и максимално еднократни.

В общината е обособен един стационарен пункт за мониторинг на атмосферния въздух от Националната система за наблюдение, контрол и информация върху състоянието на околната среда. Пунктът „РИОСВ-Монтана” е градски фонов, с ръчно пробонабиране и е обслужван от Регионалната лаборатория към ИАОС.

Контролираните замърсители са серен диоксид, азотен диоксид, полициклични ароматни въглеводороди, фини прахови частици (ФПЧ) 10 и никел. През 2014 и 2015 година са регистрирани превишения само по показателя ФПЧ₁₀. Те са основен замърсител на атмосферния въздух в населените места, поради голямото разнообразие на емитиращите ги източници – горивни инсталации, транспорт, битово отопление и др. Анализът на резултатите показва, че източникът, с най-съществен принос за формирането на високите имисионни стойности на ФПЧ₁₀, е битовото отопление, което, в преобладаващата си част, се осъществява на твърдо гориво. В резултат на газификацията на промишления и обществения сектор, след 2001 г. се отчита рязко понижаване на средногодишните нива на ФПЧ₁₀ – с над 50 %, но въпреки това, същите остават твърдо над нормите и сравнително постоянни през последните години. Очаква се, с продължаващото газифициране на частните жилищни сгради, да се постигне допълнително постепенно намаляване на нивата на ФПЧ₁₀ през следващите години.

По контролирания показател **азотен диоксид** се констатира добре изразена сезонна зависимост на стойностите, като по-високите концентрации са през зимния отоплителен сезон.

По контролирания показател **серен диоксид** е отчетена средногодишна концентрация от 0.0 µg/m³ при норма 20 µg/m³. С продължаването на газификацията в битовия сектор на гр. Монтана, се очаква запазване на ниските нива на серен диоксид и дори допълнително намаление на средните стойности.

За показател „**никел**“ не се наблюдава тенденция към повишаване на съдържанието му и за 2015 г. е значително под средногодишната целева норма от 20 ng/m³ – 2,76 ng/m³.

Епизодично, са регистрирани превишения за съдържание на **полициклични ароматни въглеводороди** през есенно-зимния период (октомври-март) в следствие на непълното горене на въглища в битовия сектор и неправилно изгаряне на дизеловото гориво в двигателите на автомобилите.

Районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух са определени в съответствие с изискванията на Наредби № 7 и № 12 към Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ). ИАОС, съгласувано с РИОСВ-Монтана, е включила Общината сред районите, в които нивата на един или няколко замърсители превишават установените норми и/или нормите плюс определени допустими отклонения от тях (включително и райони, в които е налице превишаване на установените норми за съответните замърсители, в случаите когато за последните не са определени допустими отклонения). Общината е изготвила и изпълнява, до голяма степен успешно в рамките на икономическата ситуация в страната, Програма за намаляване на нивата на ФПЧ-10 и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в Община Монтана за периода 2011-2014.

По-големите частици обикновено се задържат от лигавицата на носа и гърлото и впоследствие се изхвърлят от организма. Най-опасни за здравето са частиците с диаметър по-малък от 10 микрона (ФПЧ_{10}). Те са толкова малки, че достигат до по-ниските отдели на дихателната система и предизвикват увреждане на тъканите в белия дроб. Натрупването на определено количество частици предизвиква постоянно дразнене на дихателните органи, като става причина за хронични заболявания на дихателната система или предизвиква усложнения, ако човек вече страда от такива заболявания.

Основните източници на емисии в приземния атмосферен слой са в секторите:

- Промисленост;
- Транспорт;
- Отопление (битови и обществени източници);
- Депа, кариери, хвостохранилища, насипища и др.;
- Строителни дейности.

Един от основните източници на замърсяване на атмосферния въздух на територията на Община Монтана е промишлеността, като с основен «принос» са бири няколко промишлени предприятия - „Монбат” АД, асфалтова база, фабрика за производство и екстрахиране на олио в село Д-р Йосифово и др. Най-големият източник на емисии от промишлеността на територията на Община Монтана е „Монбат” АД, предприятие за производството на оловно-кисели стартерни и стационарни акумулаторни батерии и тяхното обслужване. Емисиите в атмосферния въздух от производствената дейност на дружеството са съобразени с установените норми, като спецификата на производството и наличието на модерни производствени съоръжения не предполага наднормени емисии на прах. Предприятието използва гориво - природен газ и не представлява източник на емисии, конкретно на ФПЧ_{10} . Другите промишлени източници на емисии в атмосферния въздух са много по-малки, по официални данни използват природен газ и не могат да представляват реална заплаха за качеството на атмосферния въздух в района. т.к. са газифицирани и използват други горива единствено в случай на прекъсване на захранването с природен газ.

В рамките на Община Монтана няма промишлен източник на замърсяване на атмосферния въздух, който да оказва съществено влияние на качеството на въздуха и в частност, на повишаването на концентрациите и последващото разпространение на ФПЧ_{10} , и съответно този източник да се контролира по отношение на емисии на ФПЧ_{10} , въз основа на разрешителен документ, например издадено комплексно разрешително.

Както и в цялата страна, транспортът има значителен дял в замърсяването на въздуха с прах, оловни аерозоли, въглеродни оксиди, въглероден диоксид, и в по-малка степен, ФПЧ_{10} .

Въглеродният диоксид не се определя като замърсител, по отношение на КАВ, но в същото време емисиите му се явяват основен показател във въведените екологични стандарти при производството на нови моторни превозни средства.

По отношение на запрашаемостта на града и съдържанието на фини прахови частици във въздуха, съществено допринасят износените улични настилки, недостатъчното прилагане на комунални дейности и недостига на средства за развитие на модерно и ефективно комунално стопанство.

Вредните емисии от транспорт зависят най-вече от типа на превозните средства, които се използват (съотношението леки коли/тежкотоварни и автобуси), вида на използваното гориво (бензин, дизел, газ), интензивността на трафика и състоянието на пътната мрежа. Емисиите се изхвърлят неравномерно, както в рамките на денонощието, така и през дните от седмицата и сезоните, но събирането на точна и надеждна информация е изключително трудно и до момента няма практика да се извършва. По тази причина, решаващо влияние имат изчислените максимални емисии за един час за съответната пътна отсечка или улица в рамките на денонощието. Най-високите нива са в интервала 16-20 ч., а най-ниските между 0-6 часа.

Годишните емисии от всички транспортни източници през 2010 г. е 5 651 кг.

Допълнително негативно влияние има лошата улична и пътна настилка и качеството на хигиенизиране на населените места.

Значим източник на емисии са отоплителните инсталации. Общите емисии в град Монтана за 2010 година се изчисляват на 443 442 кг/годишно.

Большинството контролирани атмосферни замърсители – олово, тежки метали, арсен, полициклични ароматни въглеводороди са значително под съответните пределно допустими концентрации и не се наблюдават трайни тенденции към повишаване на съдържанието им в атмосферния въздух.

През 2016 г. се очаква значително намаляване на трафика на автомобили в областния и общински център, след въвеждане в експлоатация на обиколния път на града в самия край на 2015 г.

Положителна тенденция е стабилното намаляване на концентрациите на серен диоксид и запазването на сравнително ниски стойности на азотен диоксид. Съгласно указанията на Европейската комисия в Съобщение [COM(2008) 403 окончателен], като неблагоприятни се признават факторите топографски особености на района и скорост на вятъра под 1,5 m/s.

В по-голямата част от дните, вятърът в град Монтана и общината по аналогия, е под спомената скорост, което също се явява обективна причина за наднормените замърсявания.

3.2. Повърхностни и подземни води.

3.2.1. Повърхностни води.

Територията на община Монтана попада в три водосборни басейна, отнасящи се към водосборния басейн на река Дунав – реките Огоста, Цибрица и Лом. Хидрографската мрежа е с гъстота под средната за страната. При равнинно-хълмистия и низинния релеф на територията на Община Монтана, тя има сравнително ограничени водни ресурси. Територията попада в Дунавски район за басейново управление на водите, с център град Плевен.

По Плана за управление на речните басейни в общината са идентифицирани 6 повърхностни водни тела – пет в категория реки и едно в категория езеро и приравнените към тях :

❖ BG1OG700R005 „Шугавица OGRWB05” с код на типа BGTR13, обхващащо река Шугавица от извора до вливането в река Огоста. В общината водното тяло обхваща площи от землищата на селата Сумер, Трифоново, Крапчене, Николово и Долно Белотинци. Реката е десен приток на Огоста с дължина 43.136 км и обща площ на водосборния басейн от 213 км², което представлява 6.7 % от водосборния басейн на река Огоста;

❖ BG1OG789R001, Огоста RWB01” с код на типа BGTR13, обхващаща река Огоста, от извора до вливането в язовир „Огоста” и притоците Превалска и Дългоделска. Дължината на водното тяло е 138.638 км;

❖ BG1WO800R016, Цибрица WORWB16 с код на типа BGTR13, обхващащо река Цибрица, от извора до село Разград, с дължина 95.970 км;

❖ BG1WO600R013, Нечинска бара WORWB13, с код на типа BGTR13, обхващаща р.Нечинска бара, от извора до вливането ѝ в яз. „Христо Смирненски”. с дължина 20.500 км;

❖ BG1OG307R013, Огоста Скът OGRWB13 с код на типа BGTR4, обхващаща р.Огоста, от яз. „Огоста” до с.Сараево; р.Ботуня, от гр.Криводол до вливане в р.Огоста и р.Скът, от с.Бъркачево до вливане в р.Огоста, с дължина 222.907км;

❖ BG1OG700L004, ОГОСТА OGRWB004, с код на типа BGTL12, обхващащо язовир „Огоста” с площ 23.600 км² и обща площ на водосборния басейн от 66.108 км². Язовирът е включен в списъка на комплексните и значими язовири, публична държавна собственост, съгласно Приложение №1 към чл. 13, т. 1 от Закона за водите. Стопанисва се от „Напоителни системи” ЕАД, град София, клон Мизия;

Състоянието на повърхностни водни тела категория реки, на територията на Община Монтана, съгласно ПУРБ 2010-2015 в Дунавски район, е представено на таблица 3.2.1.3.

Таблица 3.2.1.3. Състояние на повърхностните водни тела категория реки на територията на Община Монтана съгласно ПУРБ 2010- 2015 в Дунавски район.

					Екологично	
--	--	--	--	--	------------	--

Код на водното тяло	Име на реката	Код на типа	Описание	състояние/потенциал	Химично състояние
BG1OG307R013	Огоста	BGTR4	река Огоста, от яз. „Огоста” до с.Сараево, р. Ботуня, от гр. Криводол до вливане в р. Огоста и р.Скът, от с.Бъркачево до вливане в р. Огоста	лошо	лошо
BG1OG700R005	Шугавица	BGTR13	река Шугавица, от извора до вливането в река Огоста	добро	добро
BG1OG789R001	Огоста	BGTR13	река Огоста, от извора до вливането в яз. „Огоста” и притоците Превалска и Дългоделска	умерено	добро
BG1WO600R013	Нечинска бара	BGTR13	река Нечинска бара, от извора до вливането ѝ в яз. „Христо Смирненски”	добро	добро
BG1WO800R016	Цибрица	BGTR13	река Цибрица, от извора до с.Разград	добро	добро

Антропогенното въздействие върху течащите повърхностни води се обуславя от т.н. “точкови” и “дифузни” източници.

Като зони за защита на водите, за водните тела са регламентирани санитарно-охранителни зони, защитени зони по Натура 2000, чувствителни и уязвими зони.

Мониторингът на повърхностните води е част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) и обхваща програми за контролен и оперативен мониторинг. Целта на мониторинговите програми за контролен мониторинг е да осигурят необходимата информация за оценка на състоянието на водите в рамките на речния басейн или подбасейн. Оперативните програми за мониторинг следва да определят състоянието на водните тела в риск и да оценят промените, които са настъпили в резултат от прилагането на програмата от мерки.

От програмата Мониторинг на повърхностни води на територията на Дунавски район в периода на ПУРБ (2013-2015), на територията на Община Монтана са определени 3 пункта за контролен и оперативен физикохимичен мониторинг Категория Реки (на река Огоста, след гр.Монтана, преди и след язовир „Огоста”, един пункт за контролен физикохимичен мониторинг Категория Езера (Язовир „Огоста” на стената), един пункт за контролен хидробиологичен мониторинг Категория Реки (Монтана; след яз. „Огоста”) и един пункт за контролен хидробиологичен мониторинг Категория Езера(Язовира – Огоста).

Риск-оценка на повърхностните водни тела на територията на Община Монтана с променени граници и обособени нови повърхностните водни тела е, че повърхностните водни тела са в риск.

Общината се характеризира с директни зауствания на отпадъчни води във водоприемниците, тъй като ПСОВ е изградена само в областния център Монтана.

Определените мерки, за постигане на целите на опазване на околната среда за повърхностните водни тела на територията на общината, са следните:

❖ Основни мерки:

- Определяне и изграждане на СОЗ;
- Контрол за спазването на охранителния режим в границите на СОЗ;
- Контрол на изпълнението на условията на разрешителното за заустване на отпадъчни води във водни обекти;
- Доизграждане на канализационна мрежа за населено място над 10 000 е.ж. на гр.Монтана;
- Изграждане на ГПСОВ над 10000 е.ж. в чувствителна зона на гр. Монтана;
- Контрол на задължителното изпълнение, от земеделските стопани в уязвимите зони, на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски стопанства;
- Спазване на правилата за добра земеделска практика, с цел опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Разрешителен режим за водно тяло, съобразно ОВОС/екологичната оценка и/или оценката за съвместимост;
- Забрана за издаване на разрешителни за водовземане с цел БЕЦ (с изключение на руслови БЕЦ на съществуващи бентове и прагове);
- Контрол по спазване на условията в разрешителното за водовземане;
- ❖ Допълнителни мерки:
- Допълнителни условия, в издадените и новоиздаващите се разрешителни, за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти, с цел достигане на доброто състояние на водния обект;
- Подобряване на сметосъбирането и сметоизвозването в населените места.

Директива 2007/60/ЕО относно оценката и управлението на риска от наводнения (Директива за наводненията) създава рамка за оценка и управление на риска от наводнения в държавите-членки на Европейския съюз. Във връзка с наводненията през летния период на 2014 г. в Северна България, по информация на Басейнова дирекция - Дунавски район, на територията на Община Монтана няма определени райони с потенциален риск от наводнения.

Уязвима зона, от наводнения на територията на общината, е зоната около р. Огоста и р. Цибрица, а цялата територия на Община Монтана е определена като чувствителна зона.

На база на оценката на значимостта на потенциални бъдещи наводнения в Дунавски район (Приложение 9.2 от проекта на ПОРН) са определени следните потенциални бъдещи наводнения на територията на общината:

- Населено място: Крапчене; Река - Шугавица; Значимост "Човешко здраве": не; Значимост "Стопанска дейност": да; Значимост "Околна среда": не; Значимост "Културно наследство": не; Значимо по брой показатели: 2; Значимо по брой категории: 1.

- Населено място: Монтана; Река - Огоста; Значимост "Човешко здраве": да; Значимост "Стопанска дейност": да; Значимост "Околна среда": да; Значимост "Културно наследство": не; Значимо по брой показатели: 4; Значимо по брой категории: 3.

По предварителни разчети, от реализацията на ОУП, се очаква незначително въздействие върху съществуващите хидроложки условия на района и върху режима и качеството на повърхностните води.

3.2.2. Подземни води.

В териториалния обхват на ОУП на Община Монтана са развити няколко подземни водни тела, представени на таблица 3.2.2.1.

Таблица 3.2.2.1. Подземни водни тела в териториалния обхват на ОУП

ГИС слой	Код на водното тяло към 2009 г.	Наименование на водното тяло към 2009 г.	Площ на водното тяло към 2009 г., km ²
1	BG1G0000Qal014	Порови води в Кватернера - р. Цибрица	63
1	BG1G0000Qal015	Порови води в Кватернера - р. Огоста	250
1	BG1G0000Qpl023	Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър	2890
2	BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия	1734
4	BG1G0000K2m047	Карстови води в Ломско-Плевеския басейн	2067
5	BG1G0000TJK044	Карстови води в Западния Балкан	8904

Тези Подземни водни тела се запазват и в проекта за ПУРП за периода 2016-2021 г.

Специфичната цел на ПУРБ, по отношение на подземните водни тела, е постигане на добро състояние на подземните води. Подземните водни тела на територията на Община Монтана се характеризират с добро химично и добро количествено състояние.

Главният фактор, определящ степента и характера на замърсеност на подземните води, е антропогенната дейност. По-често срещаните замърсяващи вещества са амоняк, нитрати, нитрити, хлориди, тежки метали. Основни източници на замърсяване на подземните води са: замърсяване от заустване на непречистени битови и промишлени отпадъчни води, замърсените повърхностни води, наторяването с изкуствени торове, използването на пестициди за растителна защита, битово-фекалните отпадъчни води, отпадъчните води от личните животновъдни стопанства, нерегламентирани и неправилно експлоатирани сметища за битови отпадъци и т.н.

Най-често срещания дифузни натиск и въздействие върху ПВТ са: селско стопанство, населени места без канализация, подземни богатства.

Най-често срещания точкови натиск и въздействие върху ПВТ са: складове за пестициди, заустване на БОВ, депа, индустрия, комплексни разрешителни.

Съгласно Проекта за ПУРБ 2016-2021, Приложение 1.3.2.1. Характеризиране на ПВТ, риск-оценката на ПВТ на територията на Община Монтана е представено на таблица 3.2.2.2.

Таблица 3.2.2.2. Риск оценка на подземните водни тела на територията на Община Монтана.

Код на Подземно водно тяло	Наименование на водното тяло	Риск оценка по количество	Риск оценка по химия	Обща оценка
BG1G0000Qal014	Порови води в Кватернера - р. Цибрица	не	да	в риск
BG1G0000Qal015	Порови води в Кватернера - р. Огоста	не	да	в риск
BG1G0000Qpl023	Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър	не	да	в риск
BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия	не	да	в риск
BG1G0000K2m047	Карстови води в Ломско-Плевенския басейн	не	да	в риск
BG1G0000TJK044	Карстови води в Западния Балкан	не	не	не

Мрежите за мониторинг на подземните води за Дунавски басейнов район, са определени включват 84 пункта за мониторинг на зоните за защита на водите, които също се припокриват с пунктове от контролния мониторинг - 99 пункта за контролен и 28 пункта за оперативен мониторинг, от които общо 16 са на територията на РИОСВ-Монтана, а 5 - на територията на Община Монтана.

Измерваните показатели са разделени в четири групи - основни и допълнителни физикохимични показатели, специфични замърсители на подземни води - метали и металоиди и органични вещества.

Въздействие върху състоянието на подземните водни тела може да се очаква главно в районите, в които е необходимо да се извършат съществени изкопни работи. Тези въздействия касаят частично осушаване на подземните водни тела по протежение на зоната на изкопните дейности, като степента на въздействие зависи от конкретната хидрогеоложка характеристика (в частност дълбочината на водните нива) на засегнатите подземни водни тела и наличието на водовземни съоръжения в близост до изкопните работи. Поради значителната разчлененост (респективно дренираност) на терена, през който минават трасето на евентуалните нови инфраструктурни елементи, тези въздействия най-вероятно могат да се определят като незначителни.

3.2.3. Зони за защита на водите.

Засягането на защитените територии и зони, обявени за опазване на природни местообитания и биологични видове, е разгледано в т. 3.5.4. Същевременно, те са и зони за защита на водите, съгласно чл. 119 а, ал.1, т.5 от Закона за водите, и поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

Съгласно Чл. 119а. (1) Зоните за защита на водите са:

1. Водните тела и санитарно-охранителните зони по чл. 119 (води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване);

2. Зоните с води за къпане;

3. Зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително:

а) уязвими зони;

б) чувствителни зони;

4. Зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;

5. Защитените територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

В обхвата на Общия устройствен план не попадат две, от определените в чл. 119 а от Закона за водите, зони за защита на водите - зони за къпане и зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми.

Съгласно Заповед РД 970/28.07.2003 на Министъра на околната среда и водите, районът попада в чувствителна зона, т.е. се характеризира като водоприемник, който се намира или има риск да достигне състояние на евтрофикация - обогатяване с биогенните елементи азот и фосфор.

Това състояние е свързано с ускорен растеж на водорасли и по-висши растителни видове, в резултат на което настъпва нежелано нарушаване в баланса на присъстващите, във водите, организми и влошаване на качеството на водите. Това изисква отпадъчните води от всички агломерации с над 10 000 еквивалентни жители, които се заустват в него, да бъдат предмет на допълнително пречистване с цел отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор до определените, в разрешителното за заустване, индивидуални емисионни ограничения. По този начин водоприемникът се предпазва от допълнителна еутрофикация и се цели подобряване на неговото състояние.

Територията на общината, с надморска височина до 200 м, попада в *уязвима зона*, съгласно ДИРЕКТИВА 91/676/ЕИО от 12 декември 1991 година, регламентирана за България със Заповед № РД - 930/25.10.2010 на МОСВ за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници.

На територията на Община Монтана няма зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване.

Съгласно Приложение 3.1.3. от ПУРБ: Регистър на зоните за защита на подземни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване на територията на Община Монтана, има шест зони за защита .

Съгласно Приложение 3.5.1: Регистър на защитените зони за опазване на типове природни местообитания и местообитания на видове растения и животни (без птици) в БДУВДР, на територията на Община Монтана има 3 зони за защита:

Съгласно Приложение 3.5.2: Регистър на защитените зони за опазване на местообитания на птици и на територии, в които по време на размножаване, линееене, зимуване или миграция се струпват значителни количества птици, в БДУВДР на територията на Община Монтана има една зона за защита:

3.2.4. Водоснабдяване на територията и съществуващ начин на третиране на отпадъчните води

На територията на общината съществуват 14 каптажа, 5 дренажа, 16 тръбни и шахтови кладенци, които са добри в количествено отношение, но не се използват рационално. Има недостиг на вода в някои от населените места. Водоснабдителната мрежа е с дължина 322 км, но за съжаление остаряла и амортизирана. По-голяма част от водоизточниците са строени преди 1962 г. Водоносните хоризонти, от които се черпи вода посредством подземните водоизточници са неогенски водоносен хоризонт (сармат), кватернерски водоносен хоризонт и юрски водоносен хоризонт.

По-голямата част от населението се обслужва от „Водоснабдяване и канализация” ООД–Монтана. Водоснабдяване на населените места в общината се извършва по следният начин:

От Хидровъзел "Среченска бара" се водоснабдяват град Монтана и селата Благово, Николово, Д. Белотинци, Сумер, Крапчене, Трифоново, Стубел и Липен. За водоснабдяване на високата зона на кв. "Кошарник" се използва водоизточникът и напорният водоем на с.Войници. Довеждащите водопроводи са изградени от азбестоциментови тръби през 70 и 80-те години на миналия век, с изтекъл амортизационен срок, с големи загуби на вода от тях, преминаващи през пресечени терени, което допълнително затруднява тяхната експлоатация.

Село Войници се водоснабдява от шахтов кладенец, Студено буче от два водоизточника- гравитачно от дренаж „Ягодник” и помпажно от дренаж при ПС "Студено буче", Долна Вереница - помпажно от дренаж „Дългия кладенец”, извор „Лечица” и от извор „Палеково”, Горна Вереница помпажно от два водоизточника, Винище гравитачно от каптаж „Булин дол”, извори „Мончовец”, „Тръста”, „Рикошкото”, „Брестовете”, Клисурица помпажно от шахтови кладенци при двете помпени станции, Смоляновци от помпените станции на село Клисурица, от които водата постъпва в черпателния резервоар на ПС "Смоляновци", Д-р Йосифово помпажно от един тръбен и един шахтов кладенец, от които водата постъпва в „контра” водоем с обем 200 м³, Габровница и Вирове от един водоизточник – кладенец при ПС „Габровница”, Безденица помпажно от дренаж при ПС „Безденица”, Славотин помпажно от тръбен кладенец при ПС "Славотин", Долна Рикса помпажно от тръбен кладенец при ПС „Долна Рикса”, Горно Белотинци помпажно на два водоема от извор „Врелото”, Горно Церовене от каптаж "Помеждинска бара", който е на територията на община Г. Дамяново и извор при ПС „Г.Церовене”,

Всички водоизточници имат издадени разрешителни за водовземане (с изключение на с. Войници). На територията на Община Монтана са учредени 14 СОЗ водоизточници, а именно: д-ж "Палеково"(от водоизточника се водоснабдява вилна зона на гр. Монтана и с. Д. Вереница), д-ж с. Безденица, извор "Лечица-нов" с. Д.Вереница, д-ж "Ягодник" с. Ст.буче, извор и ТК с. Д-р Йосифово, ШК с.Габровница, ТК към ПС "Клисурица-стара", ШК към ПС "Клисурица-нова", ТК с. Славотин, д-ж "Брестовете-горен", извори "Брестовете-среден" и „Брестовете-долен”, д-ж към ПС на с. Виноще. Останалите водоизточници са без учредени СОЗ.

Основни причини за недостиг на вода в населените места са:

- Режимно водоснабдяване на гр. Монтана и населените места, водоснабдявани от хидровъзел „Среченска бара”, се е налагало при критично ниво на яз. "Среченска бара”;
- Недостиг на вода в населените места със собствени водоизточници се наблюдава през летните месеци и при засушаване, както и при използването на водата за поливане на земеделски култури през летния сезон.
- Остарялата водопреносна мрежа, която е основно от азбестоциментови тръби, която често аварира и е с голям процент на загуби.

За осигуряване на надежно и качествено водоснабдяване е необходимо да се извърши подмяната на довеждащите гравитачни и напорни водопроводи е необходимо и саниране на всички напорни водоеми чрез вътрешна хидроизолация, което не е правено от тяхното изграждане през 60-те и 70-те години на миналия век.

Необходимо е и саниране на сградите на помпените станции - покриви, дограма, топлоизолация и др.

Необходимо да се извърши:

- подмяната на селищните водопроводни системи, с цел намаляване на аварията и течовете;
- изграждане на алтернативни водоизточници, с цел предотвратяване на режимно водоподаване при продължително засушаване;
- повишаване на енергийната ефективност.

По програма ИСПА е изградена и функционира пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) в гр. Монтана, също и главни довеждащи колектори до нея. Пусната е в експлоатация през 2009 г. Пречистването е тристъпално - механично, биологично и обезводняване на утайките. Пречистените отпадъчни води се заустват в р. Огоста. Извършва се периодичен мониторинг на качествата на зауствените, в реката, води от лабораторията към ПСОВ и от акредитирана лаборатория, съгласно разрешителното за заустване.

В рамките на проекта "Разширение и рехабилитация на канализационната и водоснабдителната мрежи на гр. Монтана" е направена и комплексна инсталация за дефосфатизация на отпадни води в ПСОВ.

По данните от Общинския план за развитие и Заданието за ОУП, водните ресурси в общината се формират от оттока на реките и подземните води. Средното годишно количество за жител е около 2300-2400 куб. метра, а използваемата част от него е от 800-1000 куб. метра на жител годишно. Ползването на достъпни води се ограничава от влошените им качества, в резултат на замърсяването им с битово-фекални и промишлени отпадъчни води. Ето защо, пречистването на отпадъчни води придобива изключително важно значение. В Община Монтана съществуват фирми и предприятия с изградени пречиствателни станции, пречиствателни съоръжения, мазниноуловители, каломаслоуловители. Отпадъчните им води се заустват в градската канализация. Приемник на водите е р. Огоста, която е II-ра категория, а в участъка на вливането на отпадъчните води до вливането на река Ботуня е III-та категория. Водопроводната и канализационната мрежи са остарели и се нуждаят от обновяване.

3.3. Земни недра и минерално разнообразие.

Геоложката основа има разнообразен характер. Установени са триаски, юрски и долнокредни плиткоморски утаени скали: червени пясъчници, конгломерати, варовици, мергели, пясъчливи варовици и др.

Наличните експлоатируеми запаси от полезните изкопаеми са с местно значение. Добиват се инертни материали - баластра, пясък, трошен камък, глина, ограничени количества златоносен пясък.

ОУП запазва площта на устройствената зона, свързана с Кариери, насипи на 82.78 ха.

3.4. Почви и земеползване

В Общинския план за развитие, почвите, в устройваната територия, са определени като излужени черноземи, пясъкливо-глинести, алувиално-ливадни, по течението на река Огоста, и сиви горски - в хълмистите райони.

Към утвърдената годишна програма за почвен мониторинг – I ниво, 2015 г. за РИОСВ-Монтана, в общината са определени два пункта: № 31 – в землището на село Виноще и № 45 - в землището на село Долно Белотинци. Извършено е редуцирано обследване в пунктовете от мрежата за широкомащабен мониторинг на почви и пълен набор от показатели. Следят се активна реакция на почвата (pH), биогенни елементи: общ азот, общ фосфор, нитратен азот; органично вещество: общ въглерод и органичен въглерод; обемна плътност и 9 тежки метали: мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен и живак.

По данни на РИОСВ, като цяло през последните години все повече се налага тенденцията за намаляване на замърсяването на почвите.

3.5. Биологично разнообразие, елементи на Националната екологична мрежа

3.5.1. Биогеографска характеристика на района

Изследваният район попада в Севернобългарския биогеографски район, Предбалкански подрайон (Груев и Кузманов, 1994). По Асенов (2006), територията попада в Балканската биогеографска провинция, Предбалкански биогеографски район.

3.5.2. Растителен свят. Характеристика на състоянието

Основните дървесни видове, които заемат най-големи площи са обикновен бук, цер, зимен дъб (горун), летен дъб, благун, обикновен габър, келяв габър и бял бор, а от интродуцентите бяла акация. Условието са сравнително благоприятни за естественото им възобновяване. В състава влизат още черен бор, червен дъб, бреза, обикновен орех, сребролистна липа... За озеленяване и ландшафтно оформление успешно се използват магнолия, албиция, див рожков, гледичия, конски кестен ...

В поречието на реките успешно се развиват черна елша, бяла върба, ива козя върба.. Срещат се лианите бръшлян, дива тиква и обикновен повет.

Храстовата растителност включва обикновен дрян, глог, шипка, къпина, малина, обикновена леска, синя хвойна, драка, смрадлика, люляк, трънка.

От тревистите растения, които фигурират в Приложенията на Закона за биологичното разнообразие и Червената книга на Р. България, са установени или вероятни над 40 вида - снежно кокиче, синя кандилка, ниско бясно дръвче, родопски силивряк, мека медуница ...

За откритите по-влажни пространства са характерни ливадна тимотейка), кощрява, паламида, слез, широколист жиловляк, червена куча лобода (, теснолист жиловляк, змийско мляко, пелин, див коноп.

Типичните хидрофити са водна леща, теснолистна берула, плаващ ръждавец.

Хигрофитите, като полупотопени и крайводни растения, които образуват съобщества най-често по бреговете на реките и в периферията на стоящите водоеми и на преовлажнени почви, са по-добре представени: дълголистна мента, чобанка, овчарка, лопуш, обикновената блатия, върболист, влакнеста върбовка, огничевоподобно великденче, теснолистен папур, горски камъш и др.

Около обработваемите площи и в запустели урбанизирани терени се срещат много рудерални видове: див овес, полски синап, великденче, кокоше просо, паламида), полска поветица, разклонена боянка, дългоосилеста овсига ...

Някои, от широко разпространените и пластични растителни видове, се използват като лечебни и са включени в Закона за лечебните растения. Като билки се ползват още части от коприва, бяло подъбиче, синя жлъчка, мащерка, жълт кантарион, медицинска комунига, бял равнец, лайка ...

Установени са 14 природни местообитания, включени в Приложение №1 на Директива 92/43/ЕИО и Приложение №1 на ЗБР, представени в табл. 3.5.2.

Оценката на въздействието върху природните местообитанията е разгледана подробно и в детайли в приложения Доклад за степента на въздействие върху защитените зони, тъй като почти изцяло местонахождението им е в трите защитени зони.

3.5.3. Гъби.

Като ценен биологичен ресурс за населението могат да бъдат разглеждани стопански значимите видове, като с най-голямо значение са пачи крак, дъбова манатарка, обикновена манатарка, сърнела, зърнеста масловка, обикновена масловка, рижица .

Срещат се още майска гъба, бисерна гъба, обикновена пънчушка (, бакърен овчи нос, ливадна печурка, горска печурка, хлебна млечница, челядинка и др.

Отровните видове са червена мухоморка, петниста мухоморка, бяла мухоморка, дяволска гъба, отровна млечница *и др.* Патогени за дървостойките са обикновена пънчушка, същинска праханова гъба, борова праханова гъба, плоска ганодерма...

3.5.4. Животински свят. Характеристика на състоянието.

Безгръбначната фауна е богата на видове, но недостатъчно проучена. Както се очаква, най-много съобщения има за клас Насекоми и предимно за представителите на разредите твърдокрили, пеперуди, ципокрили и двукрили.

Установени са ефективно заети и потенциални местообитания на редица видове, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС: тигрова пеперуда (тигров молец на Джърси), (всички землища), *Gortyna borelii lunata* (Белотинци, Смоляновци), алпийска розалия, бисерна мида, кордулегастер, лицена, обикновен паракалоптенус, офигомфус, ручеен рак, торбогнездница, бръмбар рогач, буков сечко, обикновен сечко, осмодерма.

Други видове безгръбначни, вероятни за разглежданата територия са златист гъсеничар, червена горска мравка, южна лилава апатура, ирисова апатура, лилава апатура ...

Ихтиофауната е свързана с основното водно течение – река Огоста, нейните притоци и язовир „Огоста“. Вероятни видове, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС са европейска горчивка, черна (балканска) мряна, балкански щипок, обикновен щипок, главоч, балканска кротушка, балканска кротушка. Характерни са речен кефал, дъгова пъстърва, балканска пъстърва, говедарка, гулеш, обикновена кротушка, бяла мряна... По данни на местните риболовци, в язовир „Огоста“ се срещат шаран, обикновена кротушка, платика, таранка (каракуда), уклея, бабушка, червеноперка, бобой (речен костур), сом, щука, морунаш, щипок, бяла и черна мряна, скобар, лин, слънчева рибка, бял амур, бял и пъстър толстолоб.

Видовото богатство на херпетофауната е представено от поне 11 вида земноводни - обикновен тритон, дъждовник, жълтокоремна бумка, жаба дървесница, зелена крастава жаба, кафява (голяма) крастава жаба, голяма водна жаба, горска дългокрака жаба, планинска жаба и др.

Влечугите (*Reptilia*) са представени с 15 вида - шипобедрена ишипоопашата костенурка, обикновена блатна костенурка, колхидски слепок, ивичест, стенен и зелен гущер, колхидски слепок, ивичест, стенен и зелен гущер...

Птиците са най-добре представеният, като разнообразие и обилие на видовете, клас гръбначни животни в района, поради разнообразните условия и наличието на екотонен ефект. Можем да ги обособим в следните три основни групи:

- ✓ Свързани, с река Огоста и язовир „Огоста“, водолюбиви видове;
- ✓ предимно горски видове, обитаващи дървесната и храстова растителност, заела крайбрежието и петната от широколистни насаждения;
- ✓ синантропни видове;
- ✓ степни видове, обитаващи предимно, пасищата и обработваемите земи.

От видовете, включени в Директива 79/409/ЕЕС се срещат или са вероятни: черен и бял щъркел, осояд, черна каня, орел змияр, малък креслив орел, скален орел, малък орел, лещарка, бухал, уралска улулица, пернатонога кукумявка, козодой), земеродно рибарче, синявица, сив, черен и белогръб кълвач, горска чучулига, полска бърбрия, червеногрба сврачка, градинска овесарка... Срещат се още и други видове птици с висок придозащитен статус, включени в приложения 2 и 3 на Закона за биологичното разнообразие:

Клас Mammalia е представен в района също богато. Установени са 36 вида дребни и едри бозайници от 15 семейства, обединени в 6 разряда.

Могат да бъдат обособени в три отделни групи:

– дребни бозайници – източноевропейски таралеж, къртица, белокоземна белоушка, див заек, катерица, полска мишка, обикновена полска, белка, златка, невестулка ...

- едри бозайници - дива свиня , сърна, благороден елен
- прилепи - кафяво прилепче, малко кафяво прилепче

Съществуват потенциални местообитания на целевите по Натура 2000 видове европейски, лалугер, рис и 4 вида прилепи: голям подковонос, малък подковонос, подковонос на Мехели и южен подковонос .

3.5.5. Елементи на Националната екологична мрежа.

Общата площ на елементите от **Националната екологична мрежа**, включваща защитени природни територии, обявени или приведени в съответствие с изискванията на Закона за защитените територии и защитени зони, изградени по общоевропейската програма НАТУРА 2000 и в съответствие със Закона за биологичното разнообразие, за **Община Монтана**, без отчитане на припокриването, е 18 283.30 ха, а с отчитане на припокриване е **12 333,14 ха**, с дял **18.22 %** от общата ѝ територия.

Площта на елементите на Националната екологична мрежа и дялът им в общинската територия, с отчитане на припокриване, представяме в таблица 3.5.5.1.

Таблица 3.5.5.1. Площ на елементите на Националната екологична мрежа и дялът им в общинската територия с отчитане на припокриване

Елементи на НЕМ		Защитени зони		Защитени зони Дир. 92/43/ЕЕС		Защитени зони Дир.2009/147/ЕС		Защитени природни т-ии	
ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%
12 333,14	18.22	12 206	18.03	10540.89	15.57	7 742.40	11.43	127.14	0.19

В общината са обявени две защитени местности по Закона за защитените територии:

Защитена местност „КИТКАТА” . Заема площ от 1.46 ха в землището на село Вирове. Опазва уязвими и редки растителни съобщества - вековна гора от летен дъб.

Защитена местност „СТО ОВЦИ” Заема площ от 289.84 ха в землищата на селата Смоляновци, Община Монтана и Превала, Община Чипровци, Област Монтана. Опазва местообитания на защитени видове растения (снежно кокиче, петров кръст) и животни (шипоопашата костенурка, скален орел и др.), скални съобщества и характерен ландшафт. Описани са находища на стъфчова тлъстига и горска съсънка.

В границите на **Защитена местност „Сто овци”** е включена площ от 125.68 ха, част от землището на село с. Смоляновци, или 43.36 % от общата ѝ площ. Защитената местност се припокрива със Защитена зона „Западен Балкан” (BG0002002).

На територията на Община Монтана към 20.04.2015 год. в регистъра по Закона за биологичното разнообразие като „вековни дървета” са вписани 23 обекта .

Районът е богат на предложения за обявяване на обекти по европейската мрежа от защитени зони НАТУРА 2000, предназначена за защита на видове и местообитания, описани в приложенията на Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна.

➤ Защитени зони по чл. 6, ал.1, т. 1 и 2 от Закона за биологичното разнообразие, изградени по европейската програма Натура 2000, в частта ѝ за опазване на природните местообитания и местообитанията на видовете от Директива 92/43/ЕЕС.

❖ **„ЗАПАДНА СТАРА ПЛАНИНА И ПРЕДБАЛКАН”**, записана с идентификационен код BG0001040 и с площ от 219715.84 ха. Предмет на опазване са 37 типа местообитания, включени в Приложение 1 на Директива 92/43/ и в Приложение №1 на Закона за биологичното разнообразие и 60 вида с висок природозащитен статус – 6 растения, 20 безгръбначни, 8 риби, по 3 вида земноводни и влечуги и 19 вида бозайници, от които 12 прилепи.

Защитената зона заема общо 7 666.66 ха от общинската територия или 11.326 % от нея, чието разпределение е представено на табл. Таблица 3.5.5.3.

Таблица 3.5.5.3. Баланс на територията от Община Монтана, включена в границите на Защитена зона „Западна Стара Планина и Предбалкан”.

Землище	Заета площ от защитената зона (ха)	% на заетата площ от общината	% на заетата площ от защитената зона
Белотинци	2 223.75	29.005	0.101
Винище	0.76	0.010	0.00003
Смоляновци	2 952.65	38.513	0.134

Горна Вереница	413.26	5.390	0.019
Долна Вереница	541.12	7.058	0.250
Горно Церовене	985.64	12.856	0.045
Монтана	549.48	7.167	0.025

Площта от 7 666.66 ха в Община Монтана е 5.27 % от общата територия на **Защитена зона „Западна Стара планина и Предбалкан“ (BG0001040)** по Директива 92/43/ЕЕС.

❖ **„ПЪСТРИНА“ (BG0001037)** с площ от 35515.50 дка. Предмет на опазване са 9 типа местообитания, включени в Приложение 1 на Директива 92/43/ и в Приложение №1 на Закона за биологичното разнообразие, едно растение, 7 безгръбначни, 4 риби, 3 вида земноводни, два вида влечуги и 9 вида бозайници, от които 5 прилепи.

Защитената зона заема общо 2874.23 ха от общинската територия, или 4.246 % от нея, чието разпределение е представено на табл. Таблица 3.5.5.4.

Таблица 3.5.5.4. Баланс на територията от Община Монтана, включена в границите на Защитена зона „Пъстрина“ (BG0001037).

Землище	Заета площ (ха)	% от заетата площ в общината	% от заетата площ в защитената зона
Крапчене	436.41	16.12	0.64
Долно Белотинци	551.29	19.18	0.81
Липен	585.60	20.37	0.86
Николово	296.07	10.30	0.44
Стубел	1004.86	34.96	1.48

Площта от 2 874.23 ха в **Община Монтана** е 80.93 % от общата територия на **Защитена зона „Пъстрина“ (BG0001037)** по Директива 92/43/ЕЕС.

➤ Защитени зони по чл. 6, ал.1, т. 3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие, изграждани по европейската програма Натура 2000, в частта ѝ за опазване на местообитанията на птиците по Директива 79/409/ЕЕС.

❖ **„ЗАПАДЕН БАЛКАН“ (BG0002002)**, с площ от 146 820.50 ха. Предмет на опазване са 36 вида птици по чл. 6, ал.1, т.3 от Закона за биологичното разнообразие и 8 по чл. 6, ал.1, т.4 .

Защитената зона заема общо 7 742.41 ха от общинската територия или 11.437 % от нея, чието разпределение е представено на табл. 3.5.5-5.

Таблица 3.5.5.5. Баланс на територията от Община Монтана, включена в границите на Защитена зона „Западен Балкан“ (BG0002002).

Землище	Заета площ (ха)	% от заетата площ в общината	% от заетата площ в защитената зона
Белотинци	2279.20	3.367	29.439
Винище	386.82	0.571	4.996
Смоляновци	2544.31	3.758	32.862
Горна Вереница	365.36	0.540	4.719
Долна Вереница	540.41	0.798	6.980
Горно Церовене	1424.85	2.105	18.403
Монтана	201.45	0.298	2.602

Площта от 7 742.41 ха в Община Монтана е 5.27 % от общата територия на **Защитена зона „Западен Балкан“ (BG0002002).**

Въздействието, от реализацията на ОУП, върху трите защитени зони е изяснено, чрез приложения Доклад за степента на въздействие по Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.

3.6. Ландшафт

Ландшафтите на територията на общината могат да бъдат класирани по няколко особености. Според надморската височина, техният тип е ниско- и среднопланински ландшафти, при което могат да се отличат няколко подтипа:

- Подтип I клас - според преобладаващото почвено покритие - ландшафти с широколистни, широколистно-иглолистни, редки и нискостъблени гори, с поляни и единични дървета, с поляни и храсти, както и скални ландшафти;

- Подтип II клас - според присъствието в ландшафта на водни площи или течения, с което те може да се определят като водни ландшафти, или според присъствието на културни елементи около селищата на общината, с което тези ландшафти се определят като културни ландшафти;

- Подтип III клас - според степента на нарушеност на ландшафтите, в резултат на вековното антропогенно присъствие и дейност - ненарушени (природни) ландшафти и нарушени (антропогенни) ландшафти;

В отделните територии е характерно формирането на смесен тип ландшафти.

Комбинацията от естествени и антропогенно формирани, през вековете, предпоставки на територията на общината, дава възможност да се определят съществуващите типове ландшафти:

- *Урбогенен селищен тип ландшафт*, чието бъдещо развитие и състояние е в пряка зависимост от социално-икономическите условия в общината. Обхваща селищните и особено, прилежащите крайселищни територии на населените места в общината, както и ситуираните там туристически образувания. Положително оформящо въздействие за облика на този тип ландшафт има растителността в отделните общински и частни селищни и крайселищни имоти и околната природна среда.

- *Агрогенен тип ландшафт с преди всичко площно визуално въздействие*. Поради характера на релефа в общината, той е достигнал максимума на възможност за териториално развитие. Това са обработваеми земи, животновъдни ферми, мерите, ливадите, пасищата и други селскостопански територии, ситуирани предимно около селищата, пътищата и в крайречните заравнени земи от територията на общината.

- *Дендрогенен тип ландшафт на горските територии*. Той обхваща основната част от територията на Община Монтана, включена в горския фонд, и преди всичко, защитените територии и защитените зони по Натура 2000. Растителните формации в пояса на широколистните гори. В териториите с дендрогенен тип ландшафт на Община Монтана попадат и защитените зони по Натура2000.

- *Дендрогенен крайречен тип ландшафт на влажните зони, формиран по речните тераси на реките и техните притоците им*. Основно към него се причисляват крайречните територии с влаголюбива дървесна и храстова растителност. Този тип ландшафт е защитен от Закона за биологичното разнообразие. Визуалното и екологично въздействие на този тип ландшафт се оценява като максимално за облика на ландшафта и за неговото здравно-физиологично въздействие върху човешкия организъм.

Потенциали за развитие на ландшафта.

Запазените възможности за естествено развитие, които характеризират повечето типове ландшафти и изразяват тяхната устойчивост, са индикация за това, че територията се нуждае предимно от дейности и действия с превантивен характер по отношение на запазване и обогатяване на основните видове ландшафти.

3.7. Културно-историческо наследство.

Територията на общината е наситена с множество недвижими културни ценности с архитектурно-строителен, художествен и археологически характер, вкл. и с национално значение, като античния град Монтана. По информация от Регистъра на НКЦ и архива на НИНКН, обекти на недвижимото културно наследство са обявени в гр. Монтана и селата Белотинци, Благоево, Долна Вереница, Долно Белотинци, Д-р Йосифово, Живовци, Горна Вереница, Горно Церовене, Клисурица, с. Крапчане, с. Липен, с. Николово, Славотин, Смоляновци, Стубел, Сумер, Трифоново, Виноще и Вирово.